

***Program ochrony środowiska
dla gminy Biała na lata 2017 – 2020
z perspektywą do 2024 roku***

***Program ochrony środowiska
dla gminy Biała na lata 2017 – 2020
z perspektywą do 2024 roku***

Praca wykonana pod kierunkiem:

Maciej Mikulski

Skład autorski:

Maciej Mikulski

Marta Księżniak

Jacek Radzimowski

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	10
1.1 Podstawa prawna opracowania	10
1.2 Cel i zakres opracowania.....	11
1.3 Metodyka opracowania.....	12
2. Streszczenie	14
3. Spójność z dokumentami strategicznymi – założenia programowe	20
3.1 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Fala Nowoczesności.....	21
3.2 Strategia Rozwoju Kraju 2020	21
3.3 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”.....	22
3.4 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	23
3.5 Strategia rozwoju transportu do 2020 roku	24
3.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020	24
3.7 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie	26
3.8 Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.....	27
3.9 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.....	28
3.10 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.....	29
3.11 Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego	29
3.12 Plan Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016 - 2022 z perspektywą na lata 2023-2028 (projekt)	30
3.13 Program Ochrony Środowiska dla powiatu wieluńskiego na lata 2014 - 2017	30
3.14 Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego na lata 2014-2020.....	32
3.15 Program ochrony powietrza.....	32
3.16 Strategia Rozwoju Gminy Biała na lata 2014 - 2020	33
4. Charakterystyka ogólna gminy Biała	35
4.1 Położenie administracyjne i fizyczno - geograficzne.....	35
4.2 Budowa geologiczna, rzeźba terenu i sposób użytkowania terenu.....	37
4.3 Demografia.....	39
4.4 Działalność gospodarcza	40
4.5 Rolnictwo.....	42
4.6 Warunki klimatyczne.....	43
4.7 Walory kulturowe	44
4.8 Infrastruktura transportowa.....	45
5. Ocena stanu środowiska	47
5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	47
5.1.1 Ocena stanu	47

5.1.2	Analiza SWOT	51
5.2	Zagrożenia hałasem.....	52
5.2.1	Ocena stanu	52
5.2.2	Analiza SWOT	55
5.3	Pola elektromagnetyczne.....	56
5.3.1	Ocena stanu	56
5.3.2	Analiza SWOT	58
5.4	Gospodarowanie wodami	59
5.4.1	Ocena stanu	59
5.4.2	Analiza SWOT	66
5.5	Gospodarka wodno-ściekowa.....	67
5.5.1	Ocena stanu	67
5.5.2	Analiza SWOT	68
5.6	Zasoby geologiczne.....	69
5.6.1	Ocena stanu	69
5.6.2	Analiza SWOT	71
5.7	Gleby	72
5.7.1	Ocena stanu	72
5.7.2	Analiza SWOT	73
5.8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	74
5.8.1	Ocena stanu	74
5.8.2	Analiza SWOT	80
5.9	Zasoby przyrodnicze.....	80
5.9.1	Ocena stanu	80
5.9.2	Analiza SWOT	83
5.10	Zagrożenia poważnymi awariami.....	84
5.10.1	Ocena stanu	84
5.10.2	Analiza SWOT.....	85
6.	Edukacja ekologiczna.....	85
6.1	Koncepcja edukacji ekologicznej dla gminy Biała.....	86
6.2	Działania w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy Biała.....	87
7.	Cele, kierunki interwencji i zadania wraz z harmonogramem rzeczowo - finansowym	89
8.	System realizacji programu ochrony środowiska	100
8.1	Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	100
8.1.1	Instrumenty prawne	101
8.1.2	Instrumenty finansowe.....	102

8.1.3	<i>Instrumenty społeczne</i>	102
8.1.4	<i>Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne</i>	103
8.2	Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska	104
8.3	Sprawozdawczość	110
8.4	System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska	110
8.5	Wykaz interesariuszy	111
8.6	System finansowania	112
8.6.1	<i>Fundusze krajowe.....</i>	113
8.6.2	<i>Fundusze zagraniczne</i>	116
9.	Spis tabel.....	121
10.	Spis rysunków.....	123
11.	Wykorzystane opracowania i akty prawne.....	123

Wykaz skrótów

SKRÓT	OBJAŚNIENIE
aPWŚK	Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju
ARiMR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
ARR	Agencja Rynku Rolnego
BDL	Bank Danych Lokalnych
BEiŚ	Strategia "Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko"
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
EFR	Europejski Fundusz Rolny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
FAPA	Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
FS	Fundusz Spójności
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GDLP	Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
IUNG	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
JCWPD	Jednolita część wód podziemnych
JCWpj	Jednolita część wód powierzchniowych jeziornych
JCWpprze	Jednolita część wód powierzchniowych przejściowych
JCWpprzy	Jednolita część wód powierzchniowych przybrzeżnych
JCWpprzy	Jednolita część wód powierzchniowych przybrzeżnych
JCWPrz	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KSCHR	Krajowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
KWPSP	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej
KZGW	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LIFE+	Program działań na rzecz środowiska i klimatu na lata 2014-2020
LNG	Skroplony gaz ziemny
LOP	Liga Ochrony Przyrody
MPZP	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MŚP	Sektor małych i średnich przedsiębiorstw
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NGO	Organizacja pozarządowa (non governmental organisation)
OChK	Obszar chronionego Krajobrazu
ODR	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	Ocena oddziaływania na środowisko
OSCHR	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
OSN	Obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzenia rolniczego
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
PEM	Pole elektromagnetyczne
PK	Park Krajobrazowy

PKP PLK	PKP Polskie Linie Kolejowe
PMŚ	Państwowy Monitoring Środowiska
POE	Pozarządowe Organizacje Ekologiczne
POLiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020
POPT	Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2007-2013
POŚ	Program Ochrony Środowiska dla gminy Biała na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku
PPIS	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
PSH	Państwowa Służba Hydrogeologiczna
RDLP	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RPO	Regionalny Program Operacyjny województwa łódzkiego na lata 2014-2020
RZGW	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
ŚSKR	Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do 2020 roku
SIEG	Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki
TEN-T	Transeuropejska sieć transportowa
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WSSE	Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WZMiUW	Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych

1. Wstęp

1.1 Podstawa prawna opracowania

Podstawą prawną opracowania Programu ochrony środowiska dla gminy Biała na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku jest art. 17. ust. 1 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1], który nakłada na organy wykonawcze – w tym przypadku gminę – obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w art. 14 ust. 1. *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1]. Program ochrony środowiska w tym konkretnym przypadku podlega zaopiniowaniu przez organy wykonawcze powiatu. Przy opracowaniu polityki ochrony środowiska dla gminy Biała obligatoryjne jest zapewnienie udziału społecznego na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* [2]. Zgodnie z art. 18.1 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1], Program ochrony środowiska dla gminy uchwała Rada Gminy. Z wykonania programów ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio radzie gminy.

Zmieniające się przepisy prawne w zakresie kształtowania polityki ochrony środowiska sprawiły, że opracowanie niniejszego dokumentu opiera się o nieco inne założenia prawne i wytyczne metodyczne, w porównaniu do lat poprzednich. Istotne zmiany zostały wprowadzone ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy *Prawo ochrony środowiska* oraz niektórych innych ustaw [3], które określiły, że programy ochrony środowiska uchwalone w celu realizacji Polityki ekologicznej państwa na lata 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 zachowują ważność na czas, na jaki zostały uchwalone, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2016 r. W przypadku konieczności aktualizacji Programu ochrony środowiska zastosowanie mają przepisy art. 14 ust. 2 w/w Ustawy [3] tj.: „Jeżeli program ochrony środowiska, o którym mowa w ust. 1, wymaga aktualizacji, odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu albo rada gminy uchwała **nowy program ochrony środowiska** uwzględniający cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [4].

Obecnie polityka ochrony środowiska powinna być prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [4] oraz za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

We wrześniu 2015r. zostały opublikowane przez Ministerstwo Środowiska „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” [A], które są dokumentem pomocniczym adresowanym do organów wykonawczych i uchwałodawczych JST. „Wytyczne...” wskazują na elementy, które powinny zostać ujęte w POŚ bądź wzięte pod uwagę przy ich sporządzaniu. Wytyczne są ponadto odpowiedzią na oczekiwania urzędów marszałkowskich oraz na zalecenia Najwyższej Izby Kontroli. Podstawowymi zasadami tworzenia Programów ochrony środowiska według wytycznych powinny być:

- zwięzłość i prostota; spójność z dokumentami strategicznymi różnego szczebla; konsekwentne i świadome stosowanie terminów - obszar interwencji – cel - kierunek interwencji – zadanie; wyznaczenie ram czasowych realizacji POŚ; oparcie na wiarygodnych źródłach danych; prawidłowe określenie celów; włączenie interesariuszy w proces opracowania POŚ; przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

1.2 Cel i zakres opracowania

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia POŚ jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program ochrony środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej JST.

Celem niniejszego Programu ochrony środowiska jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego gminy Biała, bądź utrzymanie dobrego poziomu tam gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich projektów. Zawarte w POŚ rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjno-informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi. Opracowany POŚ jest wypełnieniem obowiązku Gminy Biała w zakresie sporządzania strategicznych dokumentów gminnych, co pozwala władzom Gminy na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska.

Program Ochrony Środowiska określa politykę środowiskową, a także wyznacza cele i zadania środowiskowe, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Podczas tworzenia dokumentu, przyjęto założenie, iż powinien on spełniać rolę narzędzia pracy przyszłych użytkowników, ułatwiającego i przyspieszającego rozwiązywanie poszczególnych zagadnień.

Przedmiotowy dokument wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska. Stan docelowy w tym zakresie nakreśla Program Ochrony Środowiska, a ocenę efektów będzie zawierał Raport z jego realizacji opracowywany co dwa lata.

Przyjęcie Programu Ochrony Środowiska jest formą podejmowania strategicznej decyzji umożliwiającej realizację kierunków rozwoju tego zakresu działalności w określonej perspektywie czasowej. Wynikiem procesu planowania jest dokument zawierający wizję rozwoju systemu zarządzania ochroną środowiska, określający opcje i warunki rozwiązań. Jest on także ważnym środkiem informacji, narzędziem kontroli i materiałem wykorzystywanym do rozwoju systemu w przyszłości. Właściwy system zarządzania ochroną środowiska musi opierać się na strategicznych wnioskach, które w tym przypadku są przedstawione w postaci dokumentów programowych.

Struktura opracowania obejmuje omówienie:

- 1) spójności POŚ z dokumentami strategicznymi i programowymi wyższego szczebla
- 2) sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu oraz jego infrastruktury technicznej
- 3) oceny stanu środowiska na terenie gminy Biała z uwzględnieniem dziesięciu obszarów przyszłej interwencji: (1) ochrona klimatu i jakości powietrza, (2) zagrożenia hałasem, (3) pola elektromagnetyczne, (4) gospodarowanie wodami, (5) gospodarka wodno-ściekowa, (6) zasoby geologiczne, (7) gleby, (8) gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, (9) zasoby przyrodnicze, (10) zagrożenia poważnymi awariami oraz dodatkowym (11) edukacja ekologiczna;
- 4) celów, kierunków interwencji i zadań wynikających z oceny stanu środowiska
- 5) harmonogramu rzeczowo-finansowego wynikającego ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji
- 6) systemu realizacji Programu ochrony środowiska w zakresie zarządzania i monitorowania w oparciu o ustalone wskaźniki

1.3 Metodyka opracowania

Punktem wyjścia przy opracowaniu Programu była analiza i ocena stanu ochrony środowiska i jego poszczególnych komponentów dla dziesięciu obszarów interwencji. Przy ocenie stanu został wykorzystany model D-P-S-I-R (driving forces/czynniki sprawcze - pressures/presje - state/stan - impact/oddziaływanie - response/środki - przeciwdziałania) stosowany przez Komisję Europejską, Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD), Europejską Agencją Środowiska do sporządzania ocen zintegrowanych oraz ocen skuteczności polityki ekologicznej. Struktura modelu D-P-S-I-R pozwala na sprawne generowanie kompleksowej, opartej na badaniach, analizach i ocenach informacji o środowisku. Przeprowadzona ocena stanu środowiska dała podstawę do identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w ramach poszczególnych obszarów interwencji.

Diagnoza stanu środowiska naturalnego gminy Biała sporządzona została głównie na podstawie opracowań i materiałów instytucji/jednostek działających w obszarze ochrony środowiska oraz obszarze społeczno-gospodarczym. Poszczególne komponenty środowiskowe zostały opracowane kompleksowo. Oznacza to, że przy omawianiu aktualnej sytuacji w danym obszarze tematycznym, uwzględniono jednocześnie uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych, dotyczące określonej dziedziny oraz najważniejsze problemy i propozycje ich rozwiązania.

Kolejnym etapem było sformułowanie celów, kierunków interwencji oraz zadań w oparciu o ocenę stanu środowiska i cele priorytetowe dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla. W tym celu opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy z uwzględnieniem ram czasowych jego realizacji. Wskazano źródła finansowania zarówno z funduszy krajowych jak i zagranicznych. Koszty realizacji działań oszacowano w oparciu o analizę materiałów dotyczących planowanych do realizacji zadań środowiskowych w latach 2017-2020, przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego, instytucje publiczne działające w obszarze ochrony środowiska oraz przedsiębiorców, a także na podstawie dokumentów strategicznych i dostępnych źródeł finansowania.

W celu sprawnej realizacji polityki ochrony środowiska nakreślonej w POŚ omówiono system zarządzania z uwzględnieniem instrumentów prawnych, finansowych, społecznych i strukturalnych. Przeanalizowano sposób monitorowania postępu realizacji Programu wprowadzając odpowiednie wskaźniki dla przyszłych obszarów interwencji. Omówiono proces działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy Biała, jako istotny element kształtujący świadomość społeczną.

Przyjęte w POŚ rozwiązania uwzględniają w pierwszej kolejności działania prowadzące do zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, poprawy stanu środowiska, poprawy stanu jakości powietrza, zapewnienia racjonalnej gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, przeciwdziałania zmianom klimatu i adaptacji do nich, zapobiegania klęskom żywiołowym oraz do zwiększenia bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców. Przy formułowaniu celów, kierunków interwencji oraz opisie oceny stanu uwzględniono obowiązujące przepisy prawa polskiego i unijnego, aktualne krajowe i regionalne strategie, koncepcje i dokumenty planistyczne, w tym także sektorowe. Szczegółowy opis celów środowiskowych zawartych w dokumentach strategicznych i programowych wyższego szczebla, które dały podstawę do wyznaczenia poszczególnych celów i kierunków interwencji znajduje się w rozdziale 3.

Przy opracowaniu POŚ wykorzystano dane pochodzące m.in. z następujących źródeł:

- Państwowy Monitoring Środowiska,
- Główny Urząd Statystyczny,
- Państwowa Inspekcja Sanitarna,
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska,

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej,,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy,
- Państwowy Instytut Geologiczny
- Urząd Marszałkowski
- Urząd Wojewódzki
- Starostwo Powiatowe
- Urzędy Gminy

2. Streszczenie

Czym jest Program Ochrony Środowiska?

Program ochrony środowiska jest dokumentem kształtującym lokalną politykę środowiskową. Analizuje i ocenia istniejące uwarunkowania przyrodnicze. Przedstawia mocne i słabe strony każdego z komponentów środowiska oraz ocenia możliwe szanse poprawy stanu środowiska lub zagrożenia nieosiągnięcia standardów środowiskowych. Program ochrony środowiska wyznacza cele i kierunki działań jakie należy podjąć w perspektywie najbliższych lat aby poprawić stan środowiska przyrodniczego lub utrzymać go na poziomie zgodnym z przepisami prawa. Dokument przedstawia konkretne zadania inwestycyjne i nie inwestycyjne jakie będą zobowiązane podjąć instytucje ochrony środowiska. Program Ochrony Środowiska przedstawia również strukturę zarządzania i monitorowania postępu prac nad realizacją celów, kierunków i zadań w nim określonych. Dokument ten określa źródła finansowania w nowej perspektywie finansowej na lata 2014-2020, które mogą być pomocne w realizacji niektórych zadań własnych i monitorowanych.

Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Program Ochrony Środowiska odwołuje się do dokumentów szczebla krajowego, wojewódzkiego, powiatowego i gminnego, które związane są pośrednio lub bezpośrednio z kształtowaniem polityki środowiskowej. Istotą Programu jest zapewnienie spójności i kontynuacji działań na każdym szczeblu organizacyjnym, w celu osiągnięcia jednorodnego efektu ekologicznego. Wyznaczone w niniejszym Programie obszary interwencji, kierunki i zadania są zgodne z celami strategicznymi dokumentów poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego. Opracowany Program Ochrony Środowiska bierze pod uwagę cele nadrzędne zapisane w innych dokumentach oraz ocenia i analizuje możliwość ich realizacji na poziomie gminnym biorąc pod uwagę lokalne uwarunkowania i zagrożenia środowiskowe.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy Biała

Oceny stanu środowiska dokonano w ramach 11 obszarów interwencji, które są kluczowe do podjęcia działań strategicznych zmierzających do poprawy stanu poszczególnych elementów środowiska. Ocenie poddano następujące obszary/komponenty środowiska:

1) Ochrona klimatu i jakości powietrza – ocenę jakości powietrza na terenie gminy Biała oparto o wyniki Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Łodzi. Teren gminy Biała przynależy do strefy łódzkiej, w której odnotowano przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, bezno(a)pirenu. Na terenie gminy Biała nie są zlokalizowane żadne źródła emisji o szczególnych oddziaływaniach na środowisko. Na terenie Gminy Biała zanieczyszczenia trafiają do powietrza z czterech podstawowych źródeł: powierzchniowych, punktowych, liniowych i z rolnictwa. Na terenie gminy Biała zjawisko emisji powierzchniowej ma miejsce głównie na terenach zabudowanych, gdzie zabudowa mieszkaniowa wyposażona jest w indywidualne systemy grzewcze. Emisja liniowa skoncentrowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i charakteryzuje się dużą nierównomiernością w ciągu doby.

Gmina Biała nie posiada opracowanego Programu Gospodarki Niskoemisyjnej.

2) Zagrożenia hałasem – badaniami klimatu akustycznego zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi. W 2015 roku na terenie powiatu wieluńskiego zostały wyznaczone cztery punkty monitoringu. Na terenie gminy Biała nie występuje negatywne oddziaływanie w zakresie emisji hałasu z zakładów produkcyjnych. Z uwagi na typowo wiejski charakter gminy oraz umiarkowanie rozwiniętą sieć dróg o znaczeniu wojewódzkim i krajowym natężenie ruchu jest

stosunkowe małe w porównaniu do większych ośrodków miejskich, przez co zjawisko hałasu komunikacyjnego uważa się za niskie.

3) Pola elektromagnetyczne – badaniami natężenia pól elektromagnetycznych zajmuje się Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi. Na przestrzeni 5-ciu ostatnich lat na terenie powiatu wieluńskiego wyznaczył jeden punkt monitoringu pól elektromagnetycznych. Zbliżony stan natężenia pola elektromagnetycznego można ustalić na podstawie pomiarów w punktach położonych możliwie blisko Gminy Biała, o analogicznej charakterystyce obszaru (punkty położone głównie na terenach wiejskich). Analiza wyników pomiarów wykazała, że występujące w środowisku poziomy pole elektromagnetycznych są mniejsze od poziomów dopuszczalnych.

4) Gospodarowanie wodami – podstawowymi jednostkami podziału wód podziemnych i powierzchniowych są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) i podziemnych (JCWPd). Obszar gminy Biała położony jest w JCWPd nr 81 (PLGW600081) i JCWPd nr 82 (PLGW600082). Stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych na terenie Gminy Biała ocenia się jako dobry. Z rozpoznania warunków hydrogeologicznych wynika, że na terenie Gminy Biała w większości występują średnio korzystne warunki zaopatrzenia w wodę. Pod obszarem Gminy Biała zlokalizowany jest w niewielkiej części GZWP nr 325 - Zbiornik Częstochowa(W).

Obszar Gminy Biała położony jest w granicach trzech Jednolitych części wód powierzchniowych. Większość wód powierzchniowych odznacza się złym stanem.

5) Gospodarka wodno-ściekowa – system zbiorowego zaopatrzenia w wodę gminy Biała jest dobrze rozwinięty. Obecnie na terenie gminy funkcjonują dwie stacje uzdatniania wody. Ścieki z gospodarstw odprowadzane są głównie do indywidualnych zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków.

6) Zasoby geologiczne – na terenie gminy Biała występują trzy udokumentowane złoża surowców okruchowych. Są to złoża nie kolizyjne z ochroną środowiska: złożo Młynisko, złożo Młynisko I, złożo Młynisko II.

7) Gleby – utwory powierzchniowe, z których wykształciły się gleby na terenie Gminy Biała stanowią głównie osady czwartorzędowe pochodzące ze zlodowaceń południowopolskiego i środkowopolskiego. Na terenie Gminy Biała nie wyznaczono punktów monitoringu gleb w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”. Najbliższy punkt monitoringu został zlokalizowany w m. Bieniędzice, gm. Wieluń (powiat wieluński) i nie stwierdzono w nim podwyższonych zawartości metali w glebie. Ogólny stan jakości i zasobności gleb gminy Biała ocenia się na dobry i odpowiedni do produkcji rolnej.

8) Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – obecnie na terenie Gminy Biała funkcjonuje system odpłatnego odbioru odpadów z terenu każdej posesji. Od 1 lipca 2013 roku zorganizowanym systemem objęci zostali wszyscy mieszkańcy gminy. Odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem odbioru odpadów komunalnych zmieszanych. Gmina Biała w latach 2015-2016 osiągnęła wyznaczone poziomy redukcji odpadów komunalnych, poziomy recyklingu i odzysku odpadów..

Gmina Biała posiada opracowany w 2010r. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Biała na lata 2011-2014”. Podstawowym celem Programu jest oczyszczenie terenu gminy Biała z azbestu zgodnie z przyjętym w dokumencie harmonogramem oraz wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie mieszkańców oraz na stan środowiska.

9) Zasoby przyrodnicze – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione na terenie gminy Biała zajmują powierzchnię 265 ha, co stanowi 3,6% jej całej powierzchni. W nieco ponad 90% są to lasy prywatne. Pozostałe to grunty leśne publiczne, w tym 84% należy do Skarbu Państwa, a 16% do Gminy. Poza lasami i zadrzewieniami na szatę roślinną gminy Biała składają się głównie agrocenozy gruntów ornych i pastwisk, nieużytki, zieleń urządzona oraz zieleń towarzysząca terenom zabudowanym. Obszary prawnie chronione zajmują 19,8% powierzchni Powiatu Wieluńskiego, jednakże nie występują one na terenie gminy Biała. Najbliższym tego typu obiektem jest rezerwat „Lasek Kurowski”. Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody na terenie Gminy Biała występuje czternaście pomników przyrody.

10) Zagrożenie poważnymi awariami – w latach 2010-2013 na terenie Gminy Biała jak i całego powiatu wieluńskiego nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

11) Edukacja ekologiczna – Na terenie Gminy Biała edukacja ekologiczna prowadzona jest przede wszystkim przez funkcjonujące w poszczególnych miejscowościach szkoły. We wszystkich szkołach prowadzona jest odpowiednia międzyprzedmiotowa ścieżka edukacyjna: edukacja ekologiczna. Zagadnienia dotyczące ekologii, ochrony środowiska, rozwoju zrównoważonego poruszane są w ramach treści programowych podczas zajęć biologii, plastyki, geografii, fizyki, chemii, zajęć technicznych czy godzin wychowawczych. Ponadto, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy następuje poprzez wpływ mediów, zarówno ogólnopolskich, jak i lokalnych oraz w dużej mierze z wychowania w domach rodzinnych.

Cele i kierunki interwencji Programu Ochrony Środowiska

W oparciu o ocenę stanu środowiska i cele priorytetowe dokumentów strategicznych i programowych wyższego szczebla wyznaczono cele środowiskowe, kierunki interwencji oraz zadania jakie przewiduje się zrealizować w latach obowiązywania niniejszego dokumentu. W tym celu opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy z uwzględnieniem ram czasowych jego realizacji. Zadania inwestycyjne i nie inwestycyjne wynikają z założeń budżetowych gminy, powiatu i województwa oraz innych jednostek ochrony środowiska, które cyklicznie opracowują różnego rodzaju strategie i programy działań krótko- i długo okresowych.

Przyjętymi celami i kierunkami ochrony środowiska dla Gminy Biała są:

1) Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych i osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza

Kierunek interwencji:

- Ocena stanu jakości powietrza
- Termomodernizacja i rozbudowa systemów energooszczędnych
- Przejście na gospodarkę niskoemisyjną poprzez wymianę/modernizację źródeł ciepła
- Rozwój odnawialnych źródeł energii
- Kompleksowe działania ograniczające emisję substancji do powietrza
- Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych
- Ograniczenie emisji komunalno-bytowej (powierzchniowej)
- Działalność kontrolna i programowa

2) Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszenie oddziaływania hałasu i ochrona przed hałasem

Kierunek interwencji:

- Ocena stanu klimatu akustycznego
- Poprawa stanu układu komunikacyjnego
- Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza na terenach zabudowanych
- Działalność kontrolna i programowa

3) Obszar interwencji: Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunek interwencji:

- Ocena oddziaływania pól elektromagnetycznych
- Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko
- Działalność kontrolna i programowa

4) Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami

Cel: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Kierunek interwencji:

- Ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych
- Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody
- Racjonalne korzystanie z wód i optymalizacja zużycia wody
- Minimalizacja ryzyka powodziowego
- Dbłość o zasoby i jakość wód powierzchniowych i podziemnych
- Ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń
- Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych

5) Obszar interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Kierunek interwencji:

- Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki
- Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków z uwzględnieniem zabudowy rozproszonej
- Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń w ściekach
- Kontrola i realizacja zadań w zakresie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej

6) Obszar interwencji: Zasoby geologiczne

Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi

Kierunek interwencji:

- Zmniejszenie oddziaływania w zakresie wydobycia kopalin

7) Obszar interwencji: Gleby

Cel: Ochrona gleb i racjonalne wykorzystanie terenu

Kierunek interwencji:

- Ocena jakości gleb
- Rekultywacja gruntów
- Działania systemowe w zakresie ochrony gleb i właściwego wykorzystania terenu
- Działalność kontrolna i programowa

8) Obszar interwencji: Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalna gospodarka odpadami

Kierunek interwencji:

- Ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowisko oraz zmniejszenie oddziaływania odpadów na środowisko
- Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne
- Właściwe gospodarowanie odpadami poprzez realizację działań systemowych i programowych

9) Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Kierunek interwencji:

- Rozwój ekoturystyki
- Zrównoważona gospodarka leśna
- Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, utrzymanie i odtworzenie ekosystemów i ich funkcji, w tym ochrona krajobrazu
- Ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów przyrodniczo cennych
- Ochrona gatunkowa

10) Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska

Kierunek interwencji:

- Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka, wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń
- Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej poprzez działania prewencyjne

11) Obszar interwencji: Edukacja ekologiczna

Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej

Kierunek interwencji:

- Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań

System zarządzania, monitorowania i finansowania Programu Ochrony Środowiska

Realizacja wyznaczonych celów i kierunków interwencji wymaga ustalenia odpowiedniego systemu zarządzania Programem Ochrony Środowiska. Wyznaczenie prawidłowych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Zarządzanie Programem powinno odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w oparciu o instrumenty: prawne, finansowe, społeczne i strukturalne. System zarządzania w Polsce odbywa się na szczeblu centralnym (krajowym), wojewódzkim, powiatowym i gminnych. W odniesieniu do analizowanego Programu główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie Gmina Biała. Niemniej jednak całościowe zarządzanie systemem realizacji Programu Ochrony Środowiska obejmie jednostki powiatowe, wojewódzkie i krajowe w zakresie wyznaczonych działań monitorowanych. Reasumując, zarządzanie Programem wiąże się z:

- koordynacją przebiegu wdrażania i realizacji
- bieżącą oceną realizacji i aktualizacją celów i kierunków interwencji
- monitorowaniem skutków realizacji wyznaczonych zadań
- sprawozdawczością na temat wykonania Programu

System wdrażania Programu Ochrony Środowiska będzie podlegał regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Celem monitoringu jest zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Monitorowanie wdrażania postanowień Programu Ochrony Środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań)
- ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji
- ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo-skutkowa)

Na potrzeby Programu Ochrony Środowiska, w tym sprawnego monitorowania postępu wdrażania przyjętej polityki środowiskowej ustalono odpowiednie wskaźniki monitorowania. Wskaźniki te opisują wartość bazową oraz wartość docelową jaka powinna być osiągnięta w wyniku realizacji określonych w programie celów środowiskowych.

Co dwa lata Wójt Gminy Biała zobowiązany będzie do sporządzania Raportów z realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Realizacja wyznaczonych zadań oraz osiągnięcie wyznaczonych celów Programu Ochrony Środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych niejednokrotnie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Głównymi źródłami finansowania będą środki własne Gminy, środki inwestorów, mieszkańców oraz podmiotów komunalnych. Środki te będą stanowiły uzupełnienie i wkład własny dla źródeł krajowych i zagranicznych – szczególnie krajowych funduszy ekologicznych (WFOŚiGW, NFOŚiGW) i funduszy unijnych w ramach ściśle sprecyzowanych Programów operacyjnych.

3. Spójność z dokumentami strategicznymi – założenia programowe

Potrzeba opracowania nowego Programu Ochrony Środowiska dla gminy Biała wynika ze stale zmieniającej się polityki ekologicznej na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Postęp społeczno-gospodarczy wymusza wyznaczanie nowych celów i kierunków działań zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju przy zachowaniu i dbaniu o środowisko przyrodnicze. Ważnym jest, aby wyznaczone zadania w różnych sferach rozwoju były ze sobą spójne i zakładały dbałość o elementy przyrodnicze.

Niniejszy POŚ realizując lokalną politykę ochrony środowiska sporządzony został z uwzględnieniem celów zawartych w strategiach i programach (operacyjnych i rozwoju), wynikających z Ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [4]. Program Ochrony Środowiska dla gminy Biała wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego. Zgodność założeń POŚ z dokumentami wyższego szczebla gwarantuje, że podejmowane działania będą uporządkowane i spójne na poziomie lokalnym i regionalnym. Nawiązanie do celów strategicznych wyższego poziomu powoduje, że zaplanowane w POŚ działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów długoterminowych będących kontynuacją jednolitej polityki strategicznej i ekologicznej.

W nowym systemie do głównych dokumentów strategicznych, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju, należą:

- ✓ Długookresowa Strategia rozwoju kraju – DSRK (Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności), określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długo-okresowej.
- ✓ Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju – ŚSRK (Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020) – najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.
- ✓ Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” (BEiŚ);
- ✓ Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (SIEG);
- ✓ Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku);
- ✓ Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020;
- ✓ Polityka energetyczna Polski do 2030 roku.

dokumenty sektorowe takie jak:

- ✓ Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce;
- ✓ Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- ✓ Krajowy plan gospodarki odpadami 2014;
- ✓ Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów;
- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020;
- ✓ Łódzki Regionalny Program Operacyjny 2014–2020;
- ✓ Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020;
- ✓ Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (KLIMADA)

Dokumenty o charakterze programowym/wdrożeniowym, takie jak:

- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do 2020 roku;
- ✓ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego;

- ✓ Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016 - 2022 z uwzględnieniem lat 2023 - 2028;
- ✓ Program ochrony powietrza;
- ✓ Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego;
- ✓ Program ochrony środowiska dla Powiatu Wieluńskiego;
- ✓ Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego.

Poniżej przedstawiono główne cele i założenia polityki środowiskowej wpisane w szereg dokumentów strategicznych i programowych, do których nawiązuje niniejszy POŚ.

3.1 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Fala Nowoczesności

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biała wpisuje się w następujące cele środowiskowe ujęte w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:

Cel 7: „Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska”:

- Kierunek interwencji – Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- Kierunek interwencji – Modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- Kierunek interwencji – Realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- Kierunek interwencji – Wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- Kierunek interwencji – Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- Kierunek interwencji – Zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Cel 8: „Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych”:

- Kierunek interwencji – Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- Kierunek interwencji – Stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- Kierunek interwencji – Zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- Kierunek interwencji – Wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

Cel 9: „Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski”:

- Udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

3.2 Strategia Rozwoju Kraju 2020

Celem Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 (ŚSKR) jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawa jakości życia ludności. Wyznaczone w niniejszym POŚ obszary, cele i kierunki interwencji są zgodne są z następującymi celami środowiskowymi ŚSRK 2020:

Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:

- Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:
 - Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego,
- Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:

- Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela,

Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka

- Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego,
- Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych,
- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu,
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
 - Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich,

Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna

- Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,
- Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,
 - Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej

3.3 Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Dokument uszczegóławia zapisy Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 w dziedzinie energetyki i środowiska oraz stanowi wytyczne dla Polityki energetycznej Polski. Celem głównym Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. Celami środowiskowymi BEiŚ są:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji 1.1. – Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin,
- Kierunek interwencji 1.2. – Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,

- Kierunek interwencji 1.3. – Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- Kierunek interwencji 1.4. – Uporządkowanie zarządzania przestrzenią,

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.1. – Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- Kierunek interwencji 2.2. – Poprawa efektywności energetycznej,
- Kierunek interwencji 2.6. – Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- Kierunek interwencji 2.7. – Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- Kierunek interwencji 2.8. – Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji 3.1. – Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Kierunek interwencji 3.2. – Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
- Kierunek interwencji 3.3. – Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- Kierunek interwencji 3.4. – Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- Kierunek interwencji 3.5. – Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy,

3.4 Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”

„Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki” bezpośrednio wpisuje się w priorytet unijnej strategii rozwoju „Europa 2020”, którym jest inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Poszczególne działania ujęte w „Strategii” przyczynią się bezpośrednio do realizacji celów „Europy 2020”. Cel główny „Strategii” to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Przez gospodarkę konkurencyjną należy rozumieć taką gospodarkę, która w relacji do innych krajów (UE, OECD) utrzyma lub osiągnie wyższą dynamikę wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz doprowadzi do szybkiego zwiększenia poziomu życia obywateli. Celami środowiskowymi „Strategii...” wpisującymi się w niniejszy POŚ są:

Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki

- Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych
 - Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale wzrostu,
 - Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji,
 - Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych),
- Kierunek działań 1.3. – Uproszczenie, zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki
 - Działanie 1.3.2. – Eliminacja szkodliwych subsydiów i racjonalizacja ulg podatkowych,

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców

- Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki,

- Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
- Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu,
- Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW),
- Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością,
- Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia
 - Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów,
 - Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury

3.5 Strategia rozwoju transportu do 2020 roku

Jest to średniookresowy dokument planistyczny, który stanowi integralny element spójnego systemu zarządzania krajowymi dokumentami strategicznymi. Wskazano w nim cele oraz kierunki rozwoju transportu w taki sposób, aby etapowo - do 2030 r. - możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020). Transport jest wskazany jako jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju.

Główny cel Strategii Rozwoju Transportu odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę transportową (jak i wykreowania sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych i rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Wyznaczone obszary, cele i kierunki interwencji POŚ wpisują się w następujące cele środowiskowe wskazane w Strategii Rozwoju transportu do 2020 roku:

Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego

- Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

3.6 Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020

Głównym celem opracowania Strategii jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., co pozwoli właściwie zaadresować zakres interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych. W Strategii tej określono cel główny, którym jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich oraz efektywne wykorzystanie ich zasobów i potencjałów, w tym rolnictwa i rybactwa, dla zrównoważonego rozwoju kraju, który będzie realizowany w oparciu o następujące cele środowiskowe powiązane z niniejszym POŚ:

Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

- Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich

- Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej,
- Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej,
- Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków,
- Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego,
- Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej,
 - Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad,
 - Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego,
- Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne,

Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe

- Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno - spożywczych
 - Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno - spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych,
- Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno - spożywczej i zasad żywienia
 - Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji,

Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

- Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,
 - Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin,
 - Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej,
 - Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi,
 - Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie,
- Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego
 - Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,
 - Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne,

- Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami,
- Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)
 - Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu,
 - Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno - żywnościowym,
 - Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomasie wytwarzanej w rolnictwie,
 - Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu,
 - Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno - spożywczych,
- Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych,
 - Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi,
 - Kierunek interwencji 5.4.3. – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa,
 - Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów,
- Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
 - Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych,
 - Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich

3.7 Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Najważniejszym celem KSRR jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności. Celami środowiskowymi „Krajowej strategii rozwoju regionalnego...” wpisującymi się w niniejszy POŚ są:

Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów

- Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych
 - Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa,
 - Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie,
- Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi
 - Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów,
 - Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych,
 - Działanie 1.2.3. – Pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich,
- Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne
 - Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne,

- Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych

- Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe
 - Działanie 2.2.3. – Zwiększanie dostępności i jakości usług komunikacyjnych,
 - Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska,
- Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze,
- Kierunek działań 2.4. – Przewycięzanie niedogodności związanych z położeniem obszarów przygranicznych, szczególnie wzdłuż zewnętrznych granic UE,
- Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności,

3.8 Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

Głównym celem polityki energetycznej jest stworzenie warunków dla stałego i zrównoważonego rozwoju gospodarki narodowej, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego państwa oraz zaspokojenie potrzeb energetycznych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

Wyznaczone w POŚ obszary interwencji, cele i kierunki wpisują się w następujące cele środowiskowe Polityki energetycznej Polski do 2030 r.:

Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

- Cel główny – dążenie do utrzymania zero energetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,
- Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15,

Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

- Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego,

Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

- Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii,

Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

- Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych,

Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,

- Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,
- Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach,

Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen,

Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszerze wykorzystanie ich w gospodarce,
- Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

3.9 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Strategiczny cel polityki ekologicznej państwa, a tym samym Województwa Łódzkiego, to zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju. Jako nadrzędną zasadę obowiązującą w Programie przyjęto zrównoważony rozwój. Jako nadrzędny cel Programu ochrony środowiska województwa łódzkiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2015 przyjęto cel sformułowany w „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2020”. Brzmi on następująco: Poprawa warunków życia mieszkańców regionu przez poprawę jakości środowiska, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program wskazuje cele, priorytety ekologiczne, działania oraz zadania, które wpisują się zarówno w Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 jak i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego i mogą być realizowane przez Samorząd Województwa Łódzkiego, samorządy lokalne, podmioty prawne.

Na terenie województwa wskazano 10 priorytetów ekologicznych ważnych dla poprawy stanu środowiska województwa łódzkiego. Są to:

Cel podstawowy: ochrona i poprawa stanu środowiska

- Priorytet I: ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych wraz z poprawą ich jakości oraz ochrona przed powodzią
- Priorytet II: ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją
- Priorytet III: ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz wzrost lesistości
- Priorytet IV: racjonalna gospodarka odpadami PRIORYTET V: poprawa jakości powietrza

Cel uzupełniający I: przeciwdziałanie pozostałym zagrożeniom pochodzenia antropogenicznego

- Priorytet VI: redukcja emisji ponadnormatywnego hałasu
- Priorytet VII: ograniczenie możliwości wystąpienia poważnych awarii
- Priorytet VIII: utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania elektromagnetycznego
- Priorytet IX: racjonalizacja wykorzystania materiałów i surowców

Cel uzupełniający II: podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa

- Priorytet X: kształtowanie postaw ekologicznych

3.10 Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego

Przyjmuje się, że realizacja określonych celów i kierunków polityki rozwoju przestrzennego województwa do 2030 r. pozwoli na osiągnięcie wysokiej pozycji konkurencyjnej regionu na arenie krajowej i międzynarodowej oraz realizację przyjętej wizji rozwoju przestrzennego. Misja regionu zdefiniowana w Strategii Rozwoju Województwa to:

- Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Z misji tej wynika nadrzędny cel polityki zagospodarowania przestrzennego:

- Kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez:
 - wykorzystanie cech położenia w centrum Polski,
 - wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu,
 - trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
 - dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu.

W zakresie planowania przestrzennego określono cele i kierunki dla systemu osadniczego, powiązań infrastrukturalnych, powiązań środowiskowych i kulturowych, środowiska przyrodniczego, obronności i bezpieczeństwa publicznego oraz obszarów problemowych.

3.11 Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego

Celem nadrzędnym wojewódzkiego Programu Ochrony środowiska na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku jest ochrona środowiska naturalnego w województwie Łódzkim z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, jako podstawa poprawy jakości życia mieszkańców regionu. Celami środowiskowymi tego dokumentu, które wpisują się w założenia niniejszego POŚ są:

Ochrona klimatu i jakości powietrza (OKJP)

- OKJP.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Zagrożenia hałasem (ZH)

- ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie łódzkim

Pola elektromagnetyczne (PEM)

- PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

Gospodarowanie wodami (GW)

- GW. I. Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych
- GW. II. Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi związanymi z wodą

Gospodarka wodno-ściekowa (GWS)

- GWS. I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Zasoby geologiczne (ZG)

- ZG. I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

Gleby (GL)

- GL. I. Ochrona i racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (GO)

- GO. I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa łódzkiego

Zasoby przyrodnicze (ZP)

- ZP. I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej
- ZP. II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)

- PAP.I. Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii

3.12 Plan Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016 - 2022 z perspektywą na lata 2023-2028 (projekt)

Aktualizacja planu obejmuje pełen zakres zadań koniecznych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w województwie łódzkim w sposób, który gwarantuje ochronę środowiska oraz uwzględnia obecne i przyszłe możliwości, a także uwarunkowania ekonomiczne oraz poziom technologiczny istniejącej infrastruktury.

Do głównych celów należy utrzymanie tendencji oddzielania ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego, znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska, zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów środowiskowych i ich rekultywacja, eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów, pełne zorganizowanie systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, takie zorganizowanie systemu preselekcji, sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% odpadów przetworzonych w stosunku do odpadów zebranych w ramach systemu organizowanego przez gminy, zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska, wyeliminowanie składowania odpadów komunalnych wcześniej nieprzetworzonych oraz wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

3.13 Program Ochrony Środowiska dla powiatu wieluńskiego na lata 2014 - 2017

Zasadą naczelną w działaniach zmierzających do poprawy stanu środowiska i zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego jest zasada zrównoważonego rozwoju, który będzie realizowany przez politykę ochrony środowiska. We wcześniejszych rozdziałach programu przeprowadzono szczegółową analizę stanu i jakości poszczególnych elementów środowiska powiatu wieluńskiego, która umożliwiła identyfikację najważniejszych zagrożeń. Najważniejsze problemy powiatu wieluńskiego w zakresie ochrony środowiska to:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- niewystarczająco rozbudowana sieć kanalizacyjna,
- degradacja gleb i powierzchni ziemi,
- przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu,

- niewielki stopień wykorzystywania energii odnawialnej,
- zły stan techniczny dróg wpływający na propagację hałasu.

Uwagę należy zwrócić również na szeroko występujące wyrobiska odkrywkowe na terenie powiatu, należy monitorować ich eksploatację oraz proces rekultywacji.

Jako nadrzędną zasadę obowiązującą w Programie należy przyjąć zrównoważony rozwój, przez co należy rozumieć taki rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli, zarówno współczesnego jak i przyszłych pokoleń. Program wskazuje cele, priorytety ekologiczne, działania i zadania, które są skoordynowane także ze zintegrowaną strategią rozwoju powiatu wieluńskiego.

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego rozwoju gospodarczego i przestrzennego wymuszają konieczność realizacji przedsięwzięć proekologicznych. Bardzo ważnym problemem jest dokonanie obiektywnego wyboru priorytetów realizacyjnych poprzez ustalenie znaczenia i konieczności rozwiązania problemów. Wyboru dokonano przyjmując:

- zgodność z Polityką Ekologiczną Państwa,
- zgodność z międzynarodowymi zobowiązaniami Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zgodność z celami zawartymi w Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko,
- zgodność z Programem Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012,
- jednoczesne osiągnięcie poprawy stanu w kilku komponentach środowiska

W związku z powyższym na terenie powiatu wieluńskiego wskazano następujące priorytety ekologiczne:

Ochrona zasobów naturalnych

- Ochrona zasobów przyrodniczych.
- Ochrona i zwiększenie zasobów leśnych.
- Ochrona gleb użytkowanych rolniczo.
- Racjonalna eksploatacja kopalin i ochrona złóż.
- Rekultywacja terenów zdegradowanych.
- Zmniejszenie materiałochłonności produkcji.

Ochrona jakości powietrza

- Realizacja programów ochrony powietrza (POP).
- Przygotowania do wdrożenia dyrektywy IED przez zakłady przemysłowe (modernizacja istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń).
- Prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie (rozwój sieci ciepłowniczych, termomodernizacje).
- Ograniczenie emisji ze środków transportu (modernizacja taboru, wykorzystanie paliw ekologicznych, remonty dróg).

Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochrona przed powodzią i suszą

- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
- Ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych.
- Rozwój małej retencji wodnej.
- Odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi.

Racjonalna gospodarka odpadami

- Zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów.
- Rekultywacja składowisk odpadów.

Oddziaływanie hałasu

- Zmniejszenie poziomów hałasu.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

- Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól.
- Zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne

Edukacja ekologiczna

- Prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska.

Poważne awarie

- Działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych.

3.14 Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego na lata 2014-2020

Misją Powiatu Wieluńskiego jest:

„Kształtowanie zintegrowanej polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju, bazującej na różnorodności zasobów i aktywności mieszkańców, promującej unikalność miejsca”

Wizję Powiatu Wieluńskiego określono następująco:

„Ziemia Wieluńska bogata w aktywnych ludzi, różnorodna przyrodniczo i kulturowo, o konkurencyjnej gospodarce i unikalnej ofercie turystycznej, zapewniająca przyjazną przestrzeń dla życia”

W zintegrowanej strategii rozwoju powiatu wieluńskiego na lata 2014-2020 określono następujące cele środowiskowe, do których nawiązuje niniejszy POŚ:

Zadbane środowisko przyrodnicze:

- Integracja działań w zakresie ochrony walorów przyrodniczych.
- Wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- Wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii.

Zintegrowana infrastruktura techniczna:

- Rozwój zintegrowanego systemu kanalizacji i oczyszczalni ścieków.
- Budowa wspólnego dla powiatu systemu gospodarki odpadami.

Nowoczesne rolnictwo:

- Wspieranie specjalizacji produkcji rolnej.
- Wspieranie rolnictwa ekologicznego.

3.15 Program ochrony powietrza

Kolejnym nadrzędnym dokumentem, który powinien mieć swoje odzwierciedlenie w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Biała jest **Program ochrony powietrza dla strefy łódzkiej**, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz poziom docelowy

benzo(a)pirenu. POP zakłada następujące działania niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza :

- Ograniczenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych poprzez stworzenie i realizację systemu zachęt do ich likwidacji lub wymiany na niskoemisyjne we wskazanych miastach i gminach strefy.
- Rozwój sieci gazowych w celu umożliwienia większej liczbie ludności wykorzystania tego niskoemisyjnego paliwa.
- Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego wymogów dotyczących zaopatrywania mieszkań w ciepło z nośników niepowodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych oraz projektowanie linii zabudowy uwzględniając zapewnienie „przewietrzania” miasta ze szczególnym uwzględnieniem terenów o gęstej zabudowie oraz zwiększenie powierzchni terenów zielonych (nasadzenie drzew i krzewów).
- Działania prewencyjne na poziomie wydawania decyzji środowiskowych. Uwzględnianie konieczności ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza szczególnie pyłu zawieszonego i benzo(a)pirenu na etapie wydawania decyzji środowiskowych.
- Kontrola gospodarstw domowych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.
- Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje).

3.16 Strategia Rozwoju Gminy Biała na lata 2014 - 2020

Misją Gminy Biała jest:

Osiągnięcie znaczącej pozycji w powiecie i regionie w zakresie produkcji i przetwórstwa owocowo – warzywnego oraz produkcji rolno – spożywczej. Wykorzystanie potencjału wynikającego z dogodnego położenia komunikacyjnego. Rozwój infrastruktury technicznej, w szczególności wodno – ściekowej i drogowej. Promocja potencjału inwestycyjnego i turystyczno – rekreacyjnego Gminy. Edukacja i działania wspierające w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii

CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Biorąc pod uwagę określoną w Strategii wizję i misję rozwoju Gminy Biała do 2020 oraz analizę jej potencjału i prognozowane w perspektywie długookresowej największe możliwości postępu, wyodrębniono 3 obszary priorytetowe, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

OBSZAR I: Zrównoważony rozwój przestrzenny Gminy Biała.

OBSZAR II: Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Biała.

OBSZAR III: Przedsiębiorczość budowana w oparciu o zasoby.

Dla każdego z tych obszarów priorytetowych zidentyfikowany został cel strategiczny, wyznaczający finalne, długoterminowe kierunki rozwoju Gminy Biała, z których wynikają cele operacyjne.

CEL STRATEGICZNY 1:

Zintegrowana i nowoczesna infrastruktura techniczna i poprawa infrastruktury ochrony środowiska.

CELE OPERACYJNE:

- Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej.
- Podniesienie jakości ochrony środowiska naturalnego.

CEL STRATEGICZNY 2:

Wysoka jakość życia mieszkańców w sferze społecznej.

CELE OPERACYJNE:

- Modernizacja infrastruktury społecznej i poprawienie dostępności wysokiej jakości usług publicznych.

CEL STRATEGICZNY 3:

Silna gospodarka poprzez efektywne wykorzystanie potencjału gospodarczego i turystycznego Gminy Biała.

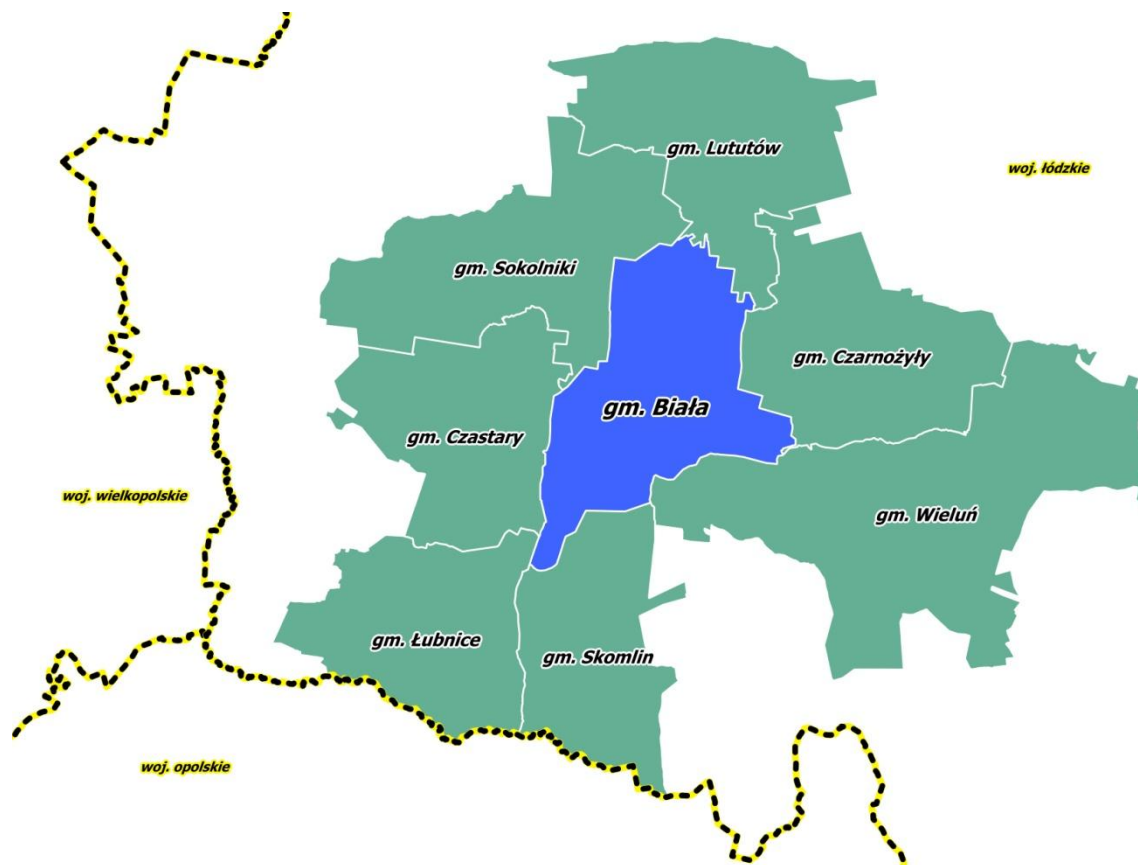
CELE OPERACYJNE:

- Rozwój rolnictwa i przetwórstwa
- Rozwój i promocja turystyki
- Poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy i stymulowanie aktywności zawodowej.

4. Charakterystyka ogólna gminy Biała

4.1 Położenie administracyjne i fizyczno - geograficzne

Gmina Biała położona jest w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieluńskim. Gmina graniczy z następującymi gminami :

Rysunek 1. Położenie Gminy Biała na tle sąsiednich gmin

- Czastary – na zachodzie
- Sokolniki – na zachodzie
- Skomlin – na południu
- Wieluń – na południu
- Łubnice – na południu
- Lututów – na północy
- Czarnozęby – na wschodzie

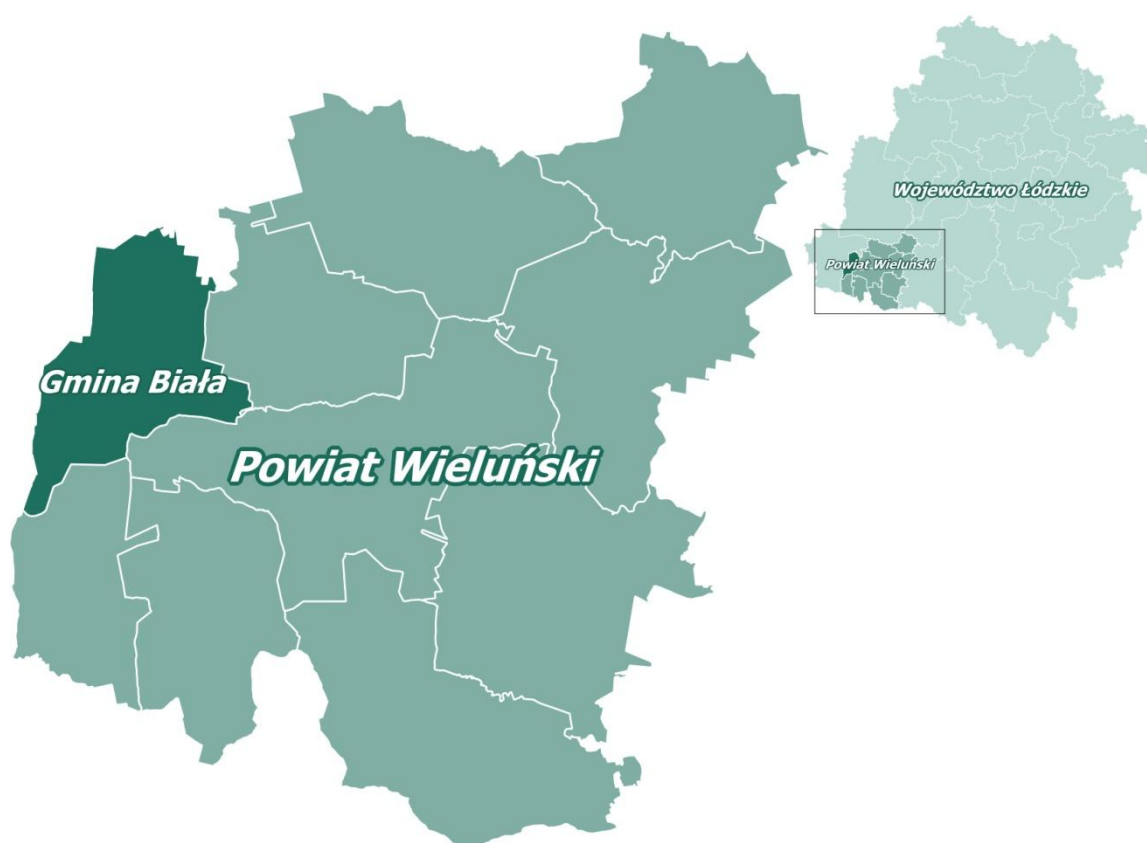
Według podziału fizyczno-geograficznego Polski Gmina Biała znajduje się w obrębie Wysoczyzny Wieruszowskiej.

Gmina Biała położona jest w bliskiej odległości od ośrodków przemysłowych i usługowych o znaczeniu regionalnym i subregionalnym w granicach województwa łódzkiego oraz śląskiego:

- 1) 10 km od Wielunia,
- 2) 50 km od Sieradza,

- 3) 80 km od Częstochowy;
- 4) 100 km od Łodzi;
- 5) 100 km od Opola
- 6) 110 km od Wrocławia.

Miejscowościami najsilniej zainwestowanymi są miejscowości Biała Parcela oraz Biała Rządowa. Obiekty usługowe zlokalizowane w miejscowości Biała koncentrują w niej życie kulturalne i gospodarcze Gminy, wpływając na rozwój Białej jako centrum Gminy.

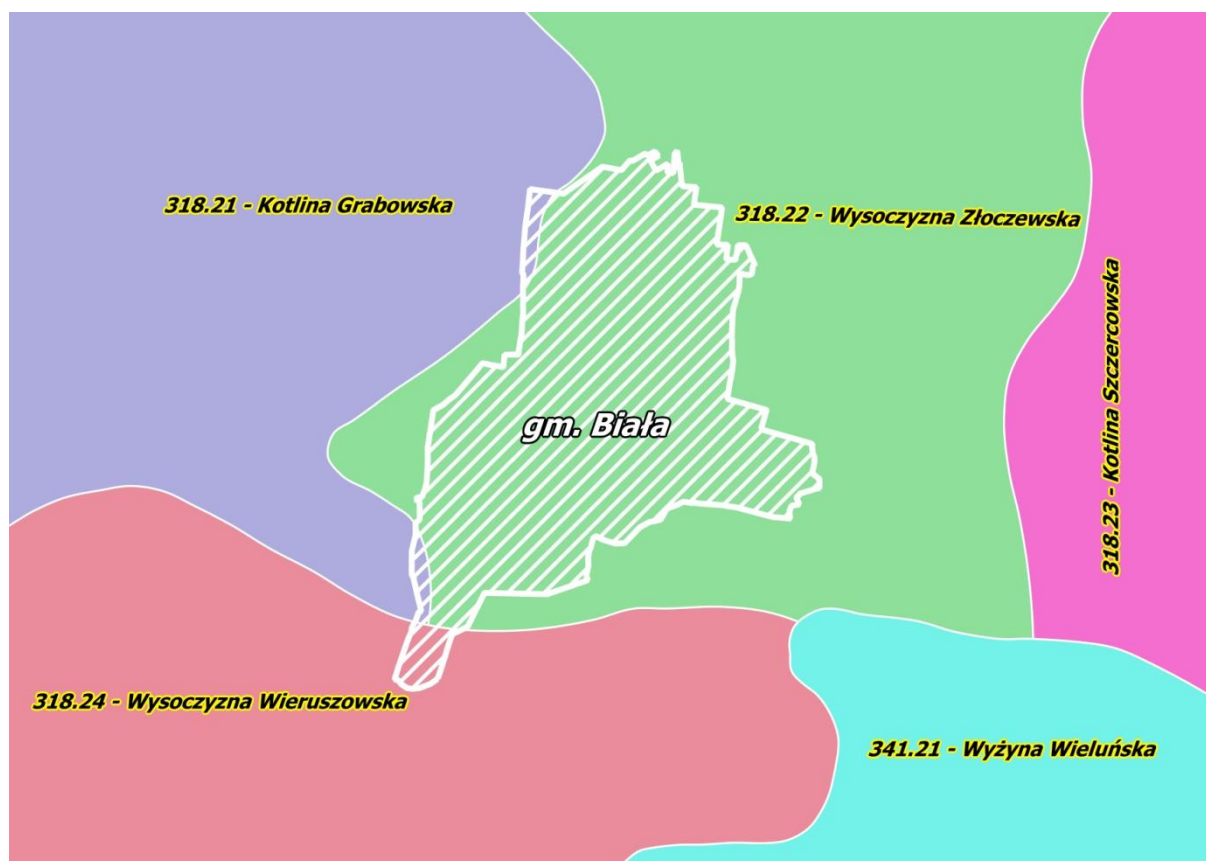

Rysunek 2. Położenie Gminy Biała na tle podziału administracyjnego Województwa Łódzkiego, opracowanie własne

Powierzchnia Gminy Biała wynosi 74,09 km² (7409 ha) co stanowi niewiele ponad 0,4% powierzchni województwa łódzkiego (18 219km²) i blisko 8% powierzchni powiatu wieluńskiego (926,48 km²), co plasuje ją w grupie najmniejszych gmin powiatu. Gminę tworzy 26 miejscowości, wchodzących w skład 17 sołectw. Biała położona jest w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieluńskim i graniczy z gminami: Wieluń, Łubnice i Skomlin - od południa, Czarnożyły - na wschodzie, Lututów - na północy, Czastary i Sokolniki - na zachodzie.

Pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski, gmina Biała umiejscowiona jest w następujących jednostkach:

- Mega region: Europa Środkowa (3)
- Prowincja: Niż Środkowoeuropejski (31)
- Podprowincja: Niziny Środkowopolskie (318)
- Makroregion: Nizina Południowowielkopolska (318.1-2)
- Mezo region: Wysoczyzna Złoczewska (318.22), Wysoczyzna Wieruszowska (318.24) i Kotlina Grabowska (318.21).

Rysunek 3. Położenie Gminy Biała pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie

4.2 Budowa geologiczna, rzeźba terenu i sposób użytkowania terenu

Pod względem geologicznym obszar Gminy Biała jak i całego powiatu wieluńskiego należy do Monokliny Przedsudeckiej, zwanej Monokliną Śląsko – Krakowską. Najstarszymi utworami, które występują na powierzchni tego terenu, są skały mezozoiczne. Starsze utwory mezozoiczne pokryte w sposób nieciągły utworami trzeciorzędowymi, reprezentowanymi przez piaski, muły i ropy, występują między innymi w Kopydłowie. W miejscowości Młynisko natomiast znajdują się złoża kopaliny pospolitej, tj. luźniej skały osadowej należącej do grupy psefitów (żwir). Złoża składają się z otoczonych okruchów skalnych (tzw. otoczaków) o średnicy przekraczającej 2 mm. Złoże to jest eksploatowane.

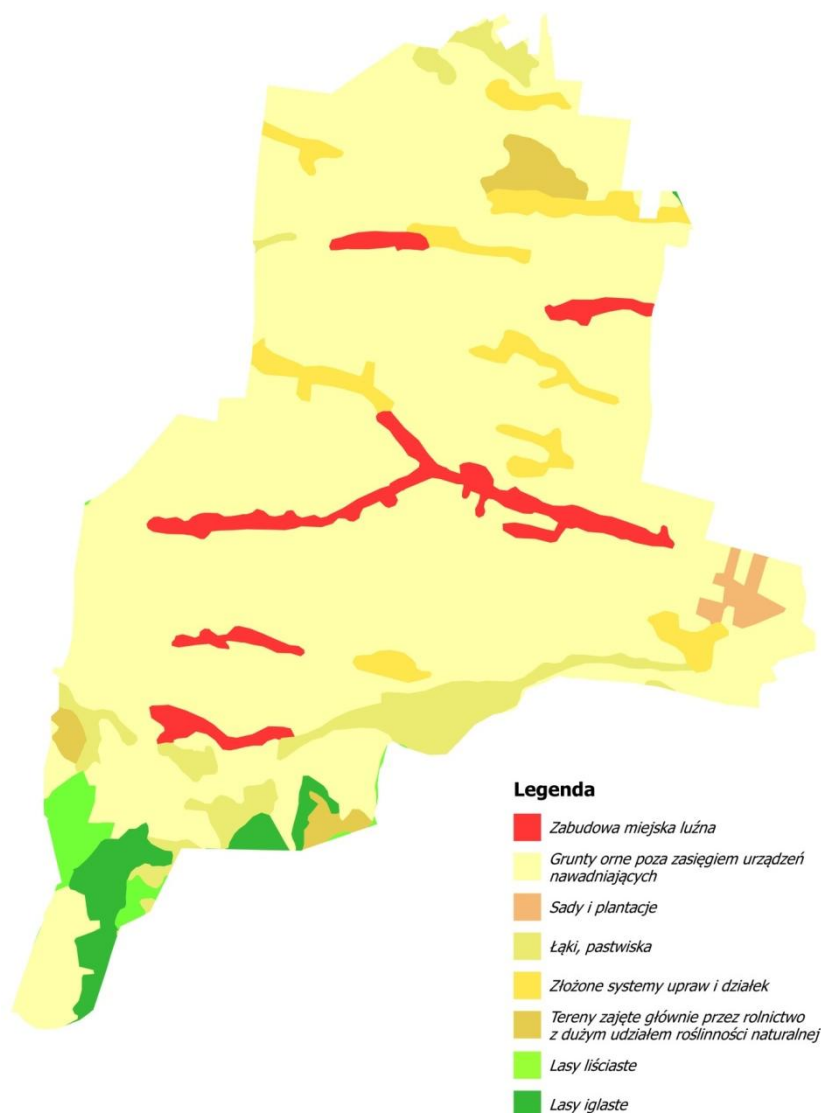
Najwyżej położonym punktem na terenie Gminy (189,4 m n.p.m.) jest obszar znajdujący się w jej północnej części, pomiędzy miejscowościami Naramice i Rososz nieopodal drogi powiatowej relacji Naramice - Wyglądacze, zaś punktem położonym najniżej jest okolica miejscowości Przychody na południu Gminy (174,6 m n.p.m.).

Obszar gminy Biała to krajobraz typowo rolniczy, w której to dominują użytki rolne (92,7%), z czego w szczególności grunty orne, z kolei bardzo małą powierzchnię zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (3,7%).

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu gminy Biała

Sposób użytkowania	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogólna	7 409
Użytki rolne, w tym:	6 866
grunty orne	5 724
sady	68
łąki trwałe	586
pastwiska trwałe	214
grunty rolne zabudowane	237
grunty pod stawami	1
grunty pod rowami	36
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	272
lasy	265
grunty zadrzewione i zakrzewione	7
Grunty zabudowane i zurbanizowane	195
tereny mieszkaniowe	3
tereny przemysłowe	0
inne tereny zabudowane	5
zurbanizowane tereny niezabudowane	0
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	0
tereny komunikacyjne - drogi	164
tereny komunikacyjne - tereny kolejowe	23
tereny komunikacyjne - inne tereny komunikacyjne	0
użytki kopalne	0
Grunty pod wodami	22
powierzchniowymi płynącymi	22
powierzchniowymi stojącymi	0
Użytki ekologiczne	0
Nieużytki	54
Pozostałe - różne	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2014)

Rysunek 4. Mapa pokrycia terenu Gminy Biała

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z projektu Corine Land Cover 2012 w Polsce

4.3 Demografia

Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny (GUS) mieszkańcy Gminy Biała stanowią społeczność liczącą 5 521 osób. Wskaźnik gęstości zaludnienia w gminie kształtuje się na poziomie 75 osób/km², w powiecie wieluńskim wskaźnik ten wynosi 84 osoby/km², a województwie łódzkim 137 osób/km². Struktura płci w gminie rozkłada się stosunkowo równomiernie – 2 759 osób to kobiety, a 2 762 osoby to mężczyźni (BDL, GUS 2015). Stan ludności gminy Biała w latach 2013-2016 przedstawiono w tabeli oraz na wykresie poniżej.

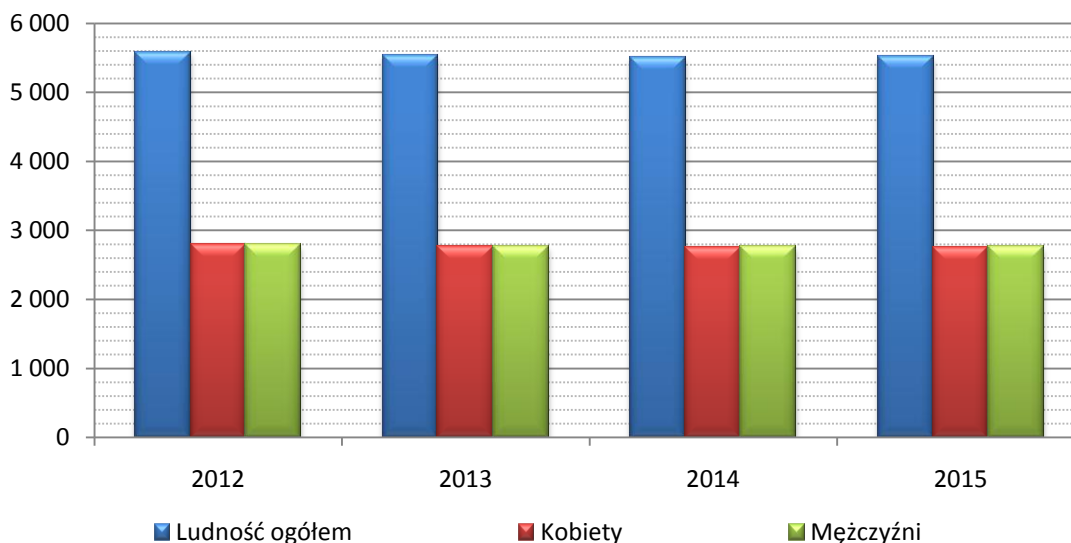
Liczba ludności w gminie Biała w latach 2012-2015

Tabela 2. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za lata 2012-2015

Dane/rok	2012	2013	2014	2015
Ludność ogółem	5 583	5 536	5 515	5 521
Kobiety	2 793	2 765	2 754	2 759

Mężczyźni	2 790	2 771	2 761	2 762
------------------	-------	-------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2012-2015)

Rysunek 5. Liczba ludności w gminie Biała w latach 2012-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2012-2015)

O zasobach ludnościowych świadczy nie tylko liczba ludności, ale również jej struktura wiekowa. Z punktu widzenia rozwoju każdej gminy bardzo ważna jest struktura według ekonomicznych grup wieku, dzieląca ludność na tę w wieku przedprodukcyjnym (0-14 lat), produkcyjnym (kobiety w wieku 15-59 lat i mężczyźni w wieku 15-64 lat) oraz poprodukcyjnym (kobiety powyżej 59 lat i mężczyźni powyżej 64 lat).

Tabela 3. Struktura wiekowa w gminie Biała w latach 2012-2015

Dane/rok	2012	2013	2014	2015
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej)	913	885	857	849
Ludność w wieku produkcyjnym (kobiety w wieku 15-59 lat i mężczyźni w wieku 15-64 lat)	3 647	3 611	3 594	3 602
Ludność w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 59 lat i mężczyźni powyżej 64 lat)	1 023	1 040	1 064	1 070

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2012-2015)

4.4 Działalność gospodarcza

Obszar gminy Biała jest regionem typowo rolniczym o niewielkim potencjale przemysłowym i gospodarczym. W gminie Biała zarejestrowanych jest 363 podmioty gospodarki narodowej (dane GUS – stan na 31.12.2016 r.). W przeważającej większości podmioty te reprezentują sektor prywatny 95,9%, a pozostałe 4,1% to podmioty sektora publicznego. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółową strukturę podmiotów gospodarczych w gminie Biała na przestrzeni lat 2012-2016.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Biała w latach 2012-2016

ROK	2012	2013	2014	2015	2016
sektor publiczny - ogółem	14	13	14	14	15

sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	9	9	10	11
sektor publiczny - spółki handlowe	1	1	1	1	1
sektor prywatny - ogółem	293	309	321	327	348
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	238	252	258	265	285
sektor prywatny - spółki handlowe	12	11	14	14	15
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	3	4	4	4	4
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	13	13	13	13
podmioty gospodarki narodowej ogółem	307	322	335	341	363

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2012-2016)

Jak wynika z powyższych danych największą liczbę w sektorze prywatnym od lat stanowią osoby fizyczne prowadzące własną działalność gospodarczą. Ilość spółek handlowych sektora prywatnego ledwo przekracza 4% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie. Wynika z tego, że w gminie Biała jest tendencja do zakładania mikro i makro przedsiębiorstw w formie jednoosobowych działalności gospodarczych. Rozwój mikro i makro przedsiębiorstw jest zjawiskiem korzystnym z uwagi na większą konkurencyjność, szybkość reagowania na potrzeby rynku oraz nowe dynamiczne miejsca pracy.

Poniżej przedstawiono rodzaje działalności wg PKD2007 jakie są zarejestrowane na terenie gminy Biała (dane GUS – stan na 31.12.2016r.)

Tabela 5. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie gminy Biała na koniec 2016 roku

Nazwa sekcji wg PKD	Ilość podmiotów w 2016 roku
A. Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	12
B. Górnictwo i wydobywanie	0
C. Przetwórstwo przemysłowe	57
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
E. Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2
F. Budownictwo	54
G. Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	95
H. Transport, gospodarka magazynowa	30
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8
J. Informacja i komunikacja	4
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	12

N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9
O. Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	10
P. Edukacja	13
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8
S. Pozostała działalność usługowa i T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	27
U. Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Podmiotów ogółem	363

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych (GUS 2016)

4.5 Rolnictwo

Gmina Biała odznacza się bardzo wysokim udziałem użytków rolnych (ok. 93%), wobec średniego w powiecie wieluńskim - ok. 56% oraz stosunkowo niskim udziałem gruntów pod lasami i zadrzewieniami - 4% (powiat wieluński - 25%). Strukturę użytkowania gruntów w gminie Biała przedstawiono w rozdziale 4.2.

Pod względem glebowo - rolnym gmina zaliczana jest do rejonu wieluńskiego (IUNG Puławy 1977) charakteryzującego się przewagą gleb kompleksów pszennego dobrego i pszenno - żytniego (żytni bardzo dobry). W dolinie rzeki Pyszej występują kompleksy żytnie słabe oraz średnie i słabe kompleksy użytków zielonych. Są to gleby brunatne właściwe i wyługowane oraz czarne ziemie wytworzone z pyłów i glin. Pod użytkami zielonymi występują głównie gleby wytworzone z torfów i murszy na piaskach. W północnej i częściowo południowej części występują gleby pseudobielicowe. Stopień kultury gleb jest wysoki, a udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych najniższy w województwie i wynosi 64 % przy średniej wojewódzkiej 82 %. Kompleksy gleb o wysokiej przydatności rolniczej (gleby klasy II i III stanowią 21,45% powierzchni gruntów rolnych na terenie Gminy), z kolei sumując gleby I-IV klasy (są one najlepsze do uprawy) stanowią one 65% gruntów ornych Gminy Biała pozwalają sklasyfikować ją jako obszar o korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa na terenie województwa łódzkiego.

Dodatkowo, pozytywnie na rozwój rolnictwa wpływa także ukształtowanie terenu (przeważnie budowa równinno-płaska) oraz klimat, z wyjątkiem warunków wilgotnościowych (roczna suma opadów waha się od 550 do 620 mm).

Według danych ze spisu rolnego 2010r. Ogółem na terenie gminy Biała funkcjonuje 881 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego na terenie gminy wynosi ok. 7,2 ha. Strukturę obszarową gospodarstw rolnych w gminie Biała wg danych spisu rolnego 2010r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy Biała

Gospodarstwa rolne	Liczba	Powierzchnia [ha]
Ogółem:	881	6 373,24
do 1 ha łącznie	67	67,49
1 - 5 ha	388	1 242,90
5 - 10 ha	264	2 033,16
10 -15 ha	91	1 151,99
15 ha i więcej	71	1 877,70

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Powszechny Spis Rolny 2010, GUS

Na terenie gminy Biała dominują gospodarstwa powyżej 1 ha (92%), a wśród nich najczęściej spotykanymi są te o areale 1-5 ha (44%). Taka struktura wskazuje, że gospodarstwa są nieco rozdrobnione, co może nie wpływać najlepiej na efektywność ekonomiczną i produkcyjną.

Na terenie gminy Biała w produkcji roślinnej dominuje uprawa zbóż, które zajmują ok. 83% powierzchni użytków rolnych (wg spisu rolnego 2010r.) W grupie roślin zbożowych przeważa uprawa pszenicy ozimej (14,7% użytków rolnych) i żyta (9,8% użytków rolnych). Pod uprawę ziemniaków przeznaczane jest ok. 23,4% powierzchni użytków rolnych co sprawia, że w gminie Biała głównym produktem gospodarki rolnej są ziemniaki.

W produkcji zwierzęcej przeważa chów bydła i trzody chlewnej. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich wg spisu rolnego 2010r przedstawiał się następująco:

- bydło ogółem – 1 620 szt., w tym krowy 717 szt.
- trzoda chlewna 3 687 szt.
- drób – 50 274 szt.

Obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosiła: bydło – 27,6 szt. (powiat wieluński – 16,6 szt.), trzoda chlewna – 62,7 szt. (powiat – 37,8 szt.), drób 855,1 szt. (powiat – 515,7 szt.). Wielkości te świadczą o wyższym poziomie produkcji zwierzęcej, szczególnie w zakresie chowu trzody chlewnej niż średnio w powiecie wieluńskim.

4.6 Warunki klimatyczne

Gmina Biała pod względem klimatycznym, nie wyróżnia się spośród otaczających ją terenów. Położona jest w obszarze X. łódzkiej dzielnicy klimatycznej (wg R. Gumińskiego), która charakteryzuje się typowym klimatem przejściowym pomiędzy klimatem morskim, a kontynentalnym. Okres wegetacyjny kształtuje się w granicach 220 dni. Położenie Gminy w centralnej Polsce sprzyja napływaniu wielu różnych mas powietrza, przy czym przeważającą część stanowią wpływy równoleżnikowe powodujące cyrkulację atmosfery. Roczna suma opadów jest wynosi około 600 mm rocznie. Najwięcej opadów odnotowuje się w lipcu, a najmniej w styczniu. Zima jest stosunkowo krótka – trwa nieco ponad 70 dni, z czego czas trwania pokrywy śnieżnej wynosi 40-50 dni. Średnia roczna temperatura kształtuje się na poziomie 7,9-8,0°C. Roczna suma usłonecznienia osiąga ok. 1600 godzin, a jej maksimum występuje w lipcu (ok. 240 godzin). Dominują wiatry z kierunku zachodniego. Za charakterystyczną cechą dzielnicy można uznać małą częstość silnych wiatrów na wiosnę i zimą, mniejszą niż w dzielnicy środkowej.

Rysunek 6. Położenie Gminy Biała na tle dzielnic klimatycznych

4.7 Walory kulturowe

Na dziedzictwo kulturowe gminy Biała składają się:

- Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską (zabytki architektury i budownictwa, założenia zieleni),
- Zabytki sztuki ludowej i zabytki ruchome,
- Zabytki sztuki sepulkralnej (cmentarze).
- Stanowiska archeologiczne.

Na terenie gminy Biała obiektami wpisanymi do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi (stan na 31 marca 2017 r.) są:

Biała

- kościół parafialny pw. św. Piotra, drewniany, 1743, nr rej.: 92 z 30.12.1967
- dzwonnica, nr rej.: 93 z 30.12.1967

Łyskornia

- kościół parafialny pw. św. Marii Magdaleny, drewniany, 1660, nr rej.: 311-XIV-25 z 28.04.1949 oraz 309 z 30.11.1967

Naramice

- kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych, drewniany, XVI, nr rej.: 314-XIV-28 z 28.04.1949 oraz 310 z 30.12.1967
- dwór, drewniany, k. XVIII, nr rej.: 554-XIX-67 z 6.10.1950 oraz 605-XIV-73 z 22.06.1954 (nie istnieje)

Wiktorów

- kościół filialny pw. św. Zygmunta, drewniany, XVI, nr rej.: 976 z 30.12.1967

4.8 Infrastruktura transportowa

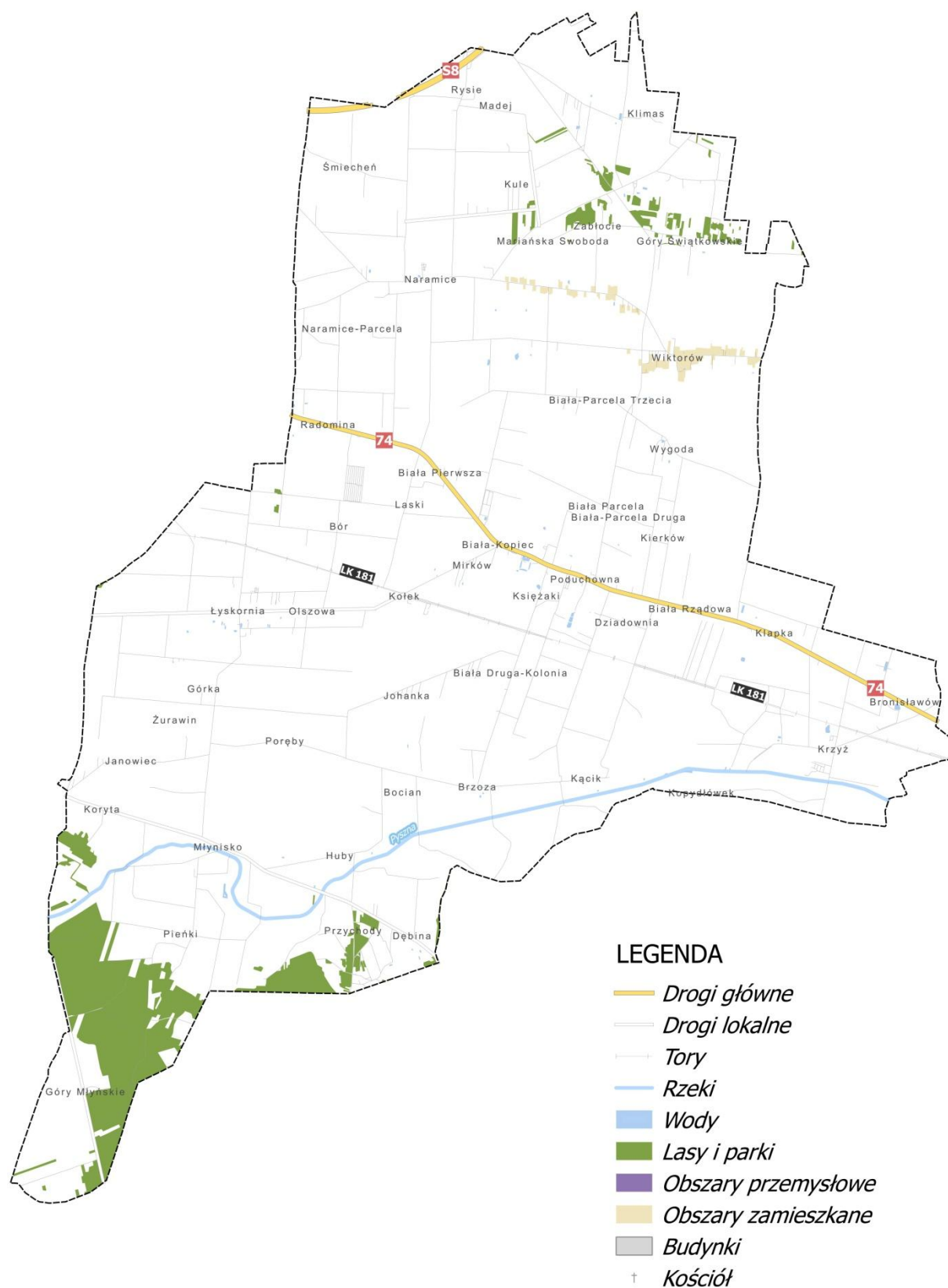
Na rozwój funkcjonalno – przestrzenny Gminy silny wpływ miał i nadal ma istniejący układ komunikacyjny. Przez teren Gminy przebiega centralnie droga krajowa nr 74 relacji Wrocław – Warszawa. Ponadto układ drogowy tworzą drogi powiatowe i gminne. Zabudowa najsilniej koncentruje się wzdłuż drogi krajowej oraz wzdłuż dróg powiatowych. Ponadto, w latach 2015-2016 zwiększyła się ilość dróg gminnych lokalnych do 13,4 km drogi bitumicznej, niezmienna pozostała długość dróg lokalnych tłuczniowy. Ponadto na rok 2016 łączna długość dróg dojazdowych wykonanych jako drogi bitumiczne na terenie gminy Biała wynosiła 1,2 km.

Tabela 7.Opis dróg gminnych w latach 2015-2016

Rok	Klasa drogi	Długość ogółem km	Powierzchnia ogółem tys. m²	Nawierzchnia twarda				Nawierzchnia gruntowa		Obiekty mostowe, tunele i promy w osi drogi	
				Ulepszona – bitumiczna		Nieulepszona - tłuczniowa		Wzmocniona żwirem, żużlem itd.			
				km	tys. m²	km	tys. m²	km	tys. m²	Ilość (szt.)	Długość (km)
2015	Lokalna	19,800	94,770	12,800	61,770	3,400	18,000	3,000	15,000	2	22
2016		20,400	97,770	13,400	64,770	3,400	18,000	3,000	15,000	2	22
2015	Dojazdowa	1,200	6,000	1,200	6,000	-	-	-	-	-	-
2016		1,200	6,000	1,200	6,000	-	-	-	-	-	-

Biała jest położona w odległości około 50km od Sieradza, 80 km od Częstochowy, 100km od Opola, 235km od Warszawy. Przy obrzeżach gminy, które są jednocześnie obrzeżami powiatu przebiega fragment drogi ekspresowej S8, odcinek od węzła Wieluń (dawniej Walichnowy) do węzła Łódź Południe. Dzięki któremu Gmina będzie bezpośrednio skomunikowana z oddaloną od niej o 110km stolicą Dolnego Śląska oraz oddalonym o 100 km miastem wojewódzkim Łódź.

Przez Gminę przebiega również wybudowana w 1926 roku linia kolejowa nr 181 relacji Kępno – Wieluń – Herby Nowe, a w miejscowości Biała – Kopiec znajduje się jedna z jej stacji kolejowych. Gmina Biała sąsiaduje z trzema gminami powiatu wieluńskiego: od strony wschodniej z Czarnożyłami, od południa z Wieluniem, i Skomlinem oraz z czterema gminami powiatu wieruszowskiego: od południa z gminą Łubnice, od zachodu z gminami Czastary i Sokolniki, a od strony północnej z gminą Lututów.

Rysunek 7. Sieć drogowo-kolejowa na terenie Gminy Biała, opracowanie własne

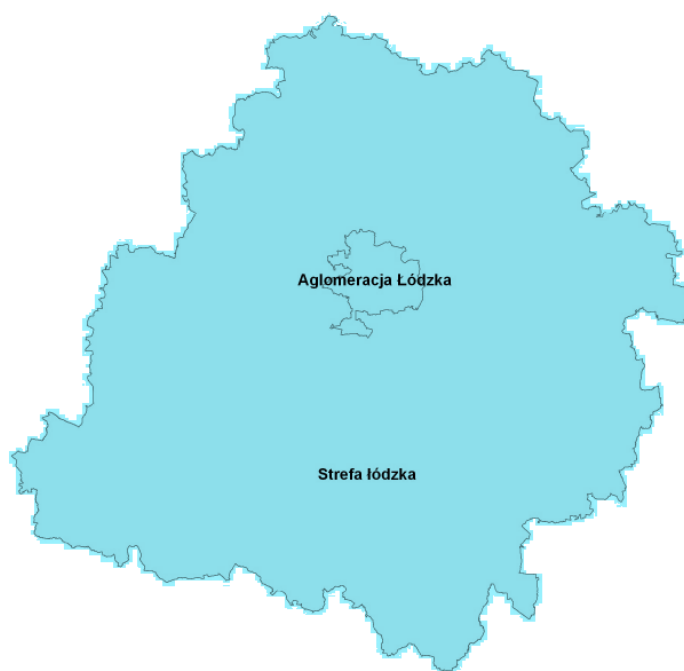
5. Ocena stanu środowiska

5.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1 Ocena stanu

Oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na terenie województwa łódzkiego oceny jakości powietrza dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, który wyniki swoich badań przedstawia w corocznych raportach. Obecnie system monitoringu jakości powietrza oparty jest o obowiązujący „Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa łódzkiego na lata 2016-2020”. Ostatnia ocena jakości powietrza na terenie województwa łódzkiego została wykonana za rok 2016 w ramach „Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa łódzkiego na lata 2016-2020”.

Celem funkcjonowania podsystemu monitoringu jakości powietrza, zgodnie z art. 26 ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* [1] jest uzyskiwanie informacji i danych dotyczących poziomów substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników analiz i ocen w zakresie przestrzegania norm jakości powietrza. WIOŚ w Warszawie, w ramach systemów oceny jakości powietrza prowadzi pomiary stężeń: SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, CO, benzenu, O₃ oraz Pb, As, Cd, Ni i B(a)P w pyłe PM₁₀ w powietrzu. Pomiary te wykonywane są w sposób ciągły (pomiar automatyczny) lub systematyczny (pomiar manualny) w strefach, w których poziomy stężenie są wyższe od górnego progu oszacowania oraz w aglomeracjach o liczbie mieszkańców > 250 tys. Województwo łódzkie zostało podzielone na 2 strefy: aglomerację łódzką i strefę łódzką.

Rysunek 8. Podział województwa łódzkiego na strefy [źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2016 roku]

Roczna ocena jakości powietrza składa się z oceny poziomu substancji w powietrzu w strefach oraz klasyfikacji stref. Ocena poziomu substancji w powietrzu dokonywana jest w oparciu o Rozporządzenie w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu [12]. Oceny dokonuje się z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów tj. ustanowionych ze względu na ochroną zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin.

Na terenie gminy Biała WIOŚ w Łodzi nie wyznaczył punktu monitoringu jakości powietrza. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w Wieluniu (stacja manualna). Zgodnie z klasyfikacją stref, obszar gminy Biała znajduje się w strefie łódzkiej. Wyniki klasyfikacji przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie łódzkiej za rok 2015 i 2016

Klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń													
	SO ₂	NO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM ₁₀	PM _{2,5} ¹	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	O ₃ ²	O ₃ ²
Kryterium ochrona zdrowia													
Rok 2015	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	A	D2
Rok 2016	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	C	A	D2
Kryterium ochrona roślin													
Rok 2015	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A	D2
Rok 2016	A	A	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2015, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi, Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2016, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi,

Objaśnienia:

- klasa A - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych
- klasa B - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji (tylko dla PM_{2,5}),
- klasa C - stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy.
- klasa C1 - stężenia PM_{2,5} przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.
- klasa D1 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

W strefie łódzkiej dla kryterium ochrony zdrowia odnotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych następujących substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)piren zarówno w 2015 r. jak i w 2016r. W przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀, wynikowa klasa **C** jest efektem przekroczenia poziomu dopuszczalnego zarówno normy dobowej, jak i średniorocznej. Z kolei w przypadku pyłu zawieszonego PM_{2,5} przekroczony jest poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji oraz poziom docelowy. Przy benzo(a)pirenie o wynikowej klasie **C** również został przekroczony poziom docelowy. Należy zwrócić uwagę, że stężenia tego zanieczyszczenia ulegają rytmicznym zmianom w ciągu roku z uwagi na zwiększoną emisję w sezonie grzewczym, dlatego przekroczenia wynikają z poziomów notowanych w okresie zimowym. W przypadku ozonu został przekroczony poziom celu długoterminowego, co pod tym względem zakwalifikowało to zanieczyszczenie do klasy wynikowej **D2**.

Ponieważ na obszarze Gminy Biała nie są zlokalizowane żadne źródła emisji o szczególnych oddziaływaniach na środowisko, nie ma więc podstaw by przypuszczać, że wartości zanieczyszczeń środowiska na obszarze Gminy przewyższają wartości średnie oszacowane przez WIOŚ dla strefy, do której należy Gmina Biała. W związku z położeniem Gminy Biała w obrębie strefy łódzkiej, można spodziewać się na jej terenie zbliżonych stężeń zanieczyszczeń.

Dla kryterium ochrony roślin przekroczenia poziomu celu długoterminowego odnotowano jedynie dla ozonu. Strefa łódzka otrzymała klasę **D2**. Można na tej podstawie przypuszczać, że podobna sytuacja może mieć miejsce również na terenie Gminy Biała.

W przypadku zakwalifikowania strefy do klasy A wskazane są działania:

- utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz próba utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem.

¹ wg poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji

² wg poziomu celu długoterminowego

W przypadku zakwalifikowania strefy do klasy B konieczne są działania:

- określenie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego,
- określenie przyczyn przekroczenia poziomu dopuszczalnego substancji w powietrzu, podjęcie działań w celu zmniejszenia emisji substancji

W przypadku zakwalifikowania strefy do klasy C, konieczne są działania:

- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych,
- opracowanie Programu Ochrony Powietrza POP w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu (jeśli POP nie był uprzednio opracowany),
- kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych,
- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych,

W przypadku zakwalifikowania strefy do klasy C2, konieczne są działania:

- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego do 2015 r.

W przypadku zakwalifikowania strefy do klasy D2, konieczne są działania:

- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

W związku z wystąpieniem przekroczeń w zakresie ozonu, bezno(a)pirenu, PM10 i PM2,5 Sejmik Województwa Łódzkiego opracował następujące dokumenty, w których zostały określone działania i kierunki ograniczenia stężeń dla tych substancji na terenie strefy łódzkiej:

1. Plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i poziomu docelowego ozonu w powietrzu (2017).
2. Program ochrony powietrza dla strefy łódzkiej, w celu osiągnięcia poziomów dopuszczalnych (2014)

Stężenia zanieczyszczeń w powietrzu wykazują ścisłą zależność od warunków pogodowych. Zwłaszcza zima może spowodować wysoką emisję zanieczyszczeń, pochodzących ze spalania paliw na cele grzewcze, co bezpośrednio przekłada się na wysoki poziom emisji tych zanieczyszczeń, szczególnie w obszarach, gdzie dominująca jest powierzchniowa emisja indywidualna. Problemem jest dogrzewanie się przez mieszkańców w okresach cieplejszych paliwami stałymi (jak węgiel i drewno) oraz spalaniem odpadów zamiast ogrzewania gazem. Sytuacja taka ma miejsce w szczególności na terenie Gminy Biała ze względu na brak sieci ciepłowniczej/gazowej wśród gospodarstw domowych dominuje ogrzewanie indywidualnymi systemami grzewczymi o różnorodnym charakterze.

Na terenie Gminy Biała zanieczyszczenia trafiają do powietrza z czterech podstawowych źródeł:

- ✓ powierzchniowych (indywidualne ogrzewanie, zanieczyszczenia komunalne pochodzące z budynków należących do mieszkańców, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów),
- ✓ punktowych (pochodzących ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych),
- ✓ liniowych (ruch kołowy),
- ✓ z rolnictwa (uprawy i hodowla zwierząt).

Emisja powierzchniowa związana jest ze stosowaniem paliw stałych, szczególnie węgla kamiennego w domowych instalacjach grzewczych. Doświadczenia innych regionów kraju wskazują również, że dochodzić może do spalania różnego rodzaju odpadów palnych, np. butelek i opakowań plastikowych, co powoduje uwalnianie szkodliwych substancji do atmosfery. Wzrost średniego stężenia zanieczyszczeń pyłowych i gazowych powstałych w wyniku emisji powierzchniowej notowany jest

cyklicznie w okresie zimowym. Jest to zjawisko związane z sezonem grzewczym, w którym przeciętne stężenie zanieczyszczeń jest kilka razy wyższe niż w okresie letnim. Wyniki badań monitoringowych wskazują, że emisja z ogrzewania indywidualnego w mniejszych ośrodkach miejskich oraz wiejskich ma bardzo znaczący udział w ogólnej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Jej wpływ najbardziej uwidacznia się w obszarach charakteryzujących się zwartą i gęstą zabudową.

Na terenie Gminy Biała zjawisko emisji powierzchniowej ma miejsce głównie na terenach zabudowanych, gdzie zabudowa mieszkaniowa wyposażona jest w indywidualne systemy grzewcze. Emisja liniowa skoncentrowana jest wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i charakteryzuje się dużą nierównomiernością w ciągu doby. Substancje emitowane z silników pojazdów oddziałują szczególnie na najbliższe otoczenie dróg, a ich wpływ maleje wraz ze wzrostem odległości od nich. W ujęciu ogólnym stężenia zanieczyszczeń komunikacyjnych wykazują systematyczną tendencję rosnącą, co jest konsekwencją szybkiego rozwoju motoryzacji oraz emisji spalin.

Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych na terenie powiatu wieluńskiego w latach 2013-2016

Rodzaj zanieczyszczeń	Poziom emisji zanieczyszczeń [t/rok]			
	2013	2014	2015	2016
Zanieczyszczenia gazowe				
Ogółem	55 261	52 581	50 858	53 958
Dwutlenek węgla	54 774	52 047	50 400	53 423
Dwutlenek siarki	252	265	253	271
Tlenki azotu	76	78	56	71
Tlenek węgla	37	36	32	34
Zanieczyszczenia pyłowe				
Ogółem	78	51	43	45
Ze spalania paliw	67	42	33	35
Węglowo – grafitowe, sadza	1	1	1	1

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, dane za lata 2013-2016

Według danych GUS w latach 2013 - 2016 emisja zanieczyszczeń gazowych utrzymywała się względnie na zbliżonym poziomie i w roku 2016 osiągnęła wartość 53 958t/rok, co stanowi 0,13% ogólnej emisji zanieczyszczeń gazowych z terenu województwa łódzkiego. Z kolei wielkość emisji pyłów w latach 2013 - 2016 sukcesywnie malała, natomiast w 2016r. odnotowano niewielki wzrost emisji do poziomu 45 t/rok, co stanowi 1,99% ogólnej emisji zanieczyszczeń pyłowych na terenie województwa łódzkiego. Wynika zatem, że teren powiatu wieluńskiego nie jest obszarem znaczącej depozycji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do środowiska.

Najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na emisję jest ogrzewanie budynków należących do mieszkańców Gminy. Drugim w kolejności źródłem emitującym CO₂ do atmosfery jest zużyta energia elektryczna. Jest to jednak wartość znacznie mniejsza niż w przypadku emisji z budynków należących do mieszkańców. Najmniejszy udział ma emisja z oświetlenia ulicznego oraz pochodząca z budynków i pojazdów gminnych, źródła te mają znikomy wkład w jej wartość sumarycznej emisji CO₂.

Obniżeniu wielkości emisji ze źródeł konwencjonalnych i osiągnięciu założonych poziomów docelowych sprzyja energetyka odnawialna. W poniższej tabeli przedstawiono stan rozwoju energetyki odnawialnej na terenie gminy Biała.

Tabela 10. Stan rozwoju energetyki odnawialnej w gminie Biała (stan na marzec 2017r.)

Lp	Obręb	NDE	Planowana / istniejąca inwestycja	Ilość turbin	Typ turbiny	Moc turbiny
1.	Łyskornia	370 i 371	Istniejąca	1 szt.	HSW	0,25 MW
2.	Łyskornia	370 i 371	Istniejąca	1 szt.	HSW	0,25 MW

Źródło: Dane Urzędu Gminy Biała, marzec 2017r.

5.1.2 Analiza SWOT

Tabela 11. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”

Obszar interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ potencjał terenów do wykorzystania na OZE (energia słoneczna, energia wiatru), → sektor rolnictwa służący rozwojowi OZE (biomasa, biopaliwa) → brak na terenie gminy większych zakładów produkcyjnych emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń gazowych i pyłowych → duży potencjał ograniczania emisji CO₂	→ przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji tj. pyłu PM10, PM2,5, ozonu i benzo(a)pirenu → znaczne ilości zanieczyszczeń gazowych wprowadzonych do powietrza, głównie dwutlenku węgla pochodzącego z ogrzewania gospodarstw domowych przy użyciu węgla kamiennego → stale wzrastający ruch komunikacyjny, → słaby stan techniczny nawierzchni dróg, → przeważający transport indywidualny, → emisja ze źródeł indywidualnych tzw. „niska emisja”, szczególnie w sezonie grzewczym, → niski stopień udziału OZE, w tym brak wykorzystania OZE w budynkach należących do Gminy → słaba świadomość ekologiczna mieszkańców, → wysokie zużycie energii elektrycznej w gminie → duża liczba użytkowanych starych pojazdów
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ rozwój komunikacji zbiorowej, → budowa ścieżek rowerowych, → wymiana systemów ogrzewania na bardziej ekologiczne – znacząca redukcja emisji CO₂ → zwiększenie udziału OZE - znacząca redukcja emisji CO₂ – stale rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii → finansowanie inwestycji związanych z ograniczeniem niskiej emisji ze źródeł zewnętrznych → wymiana źródeł światła (ulicznego) na bardziej energooszczędne → ograniczenie emisji CO₂ z transportu kołowego → wzmocnienie roli transportu kolejowego poprzez modernizację infrastruktury kolejowej	→ stale pogarszająca się jakość powietrza atmosferycznego, → zagrożenia dla zdrowia ludzi, → pogłębiająca się zmiana klimatu, → zagrożenie dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu (w tym sektor rolnictwa) → zanieczyszczenia napływające z terenów sąsiednich

5.2 Zagrożenia hałasem

5.2.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 117 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo dla:

- 1) aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy – starosta;
- 2) terenów poza aglomeracjami tj. terenów dróg, linii kolejowych i lotnisk – zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem.

Na terenach pozostałych nie wymienionych wyżej oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska.

Na potrzeby oceny stanu akustycznego środowiska sporządza się mapy akustyczne zgodnie z art. 118 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1]. Mapy akustyczne sporządzane są przez podmiot zobowiązany do oceny stanu akustycznego środowiska tj. starostę lub zarządzającego drogą, linią kolejową lub lotniskiem.

Dla terenów, na których poziom hałasu przekracza poziom dopuszczalny, tworzy się programy ochrony środowiska przed hałasem, o których mowa w art. 119 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1], których celem jest dostosowanie poziomu hałasu do dopuszczalnego.

Zgodnie z art. 113 ust. 2 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [13]. Aktualnie obowiązujące poziomy hałasu w środowisku przedstawiono w poniższej tabeli.

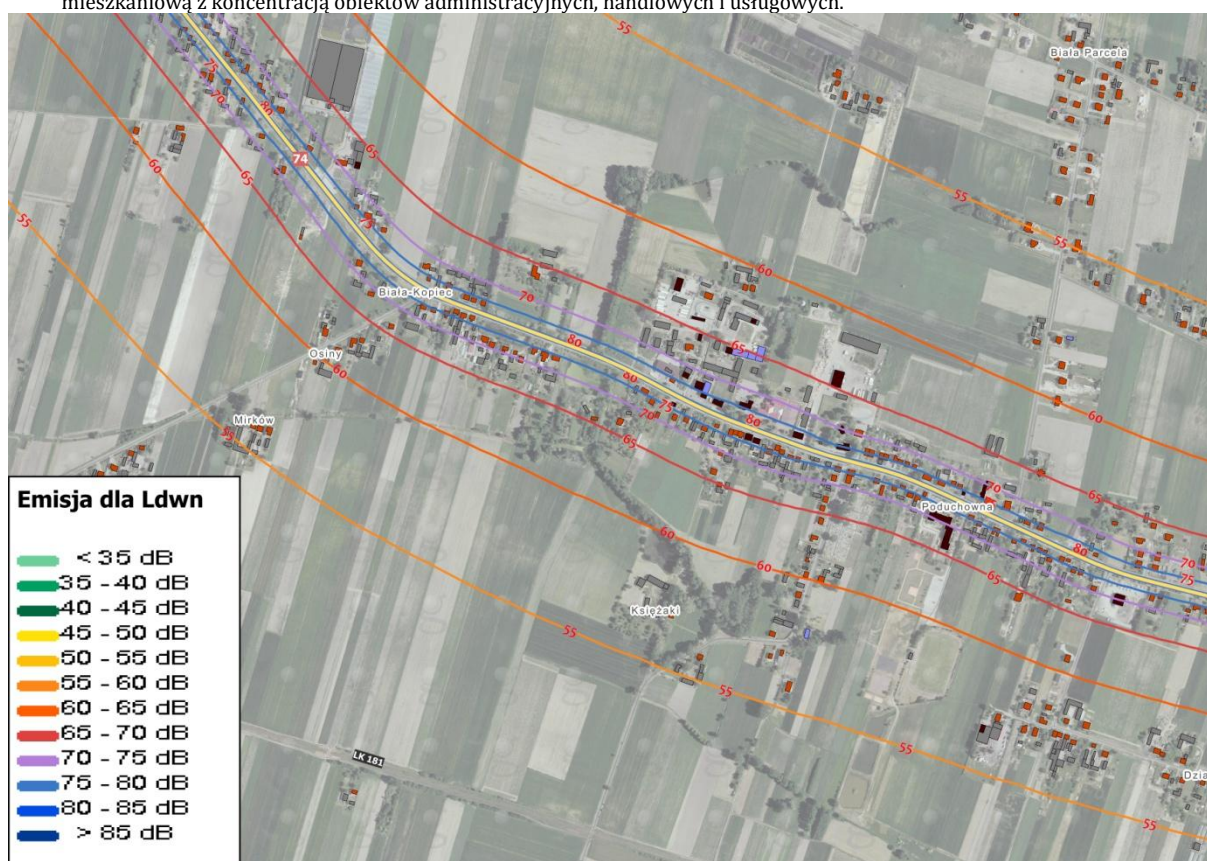
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [15]

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy poziom dźwięku w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	65	56	55	45

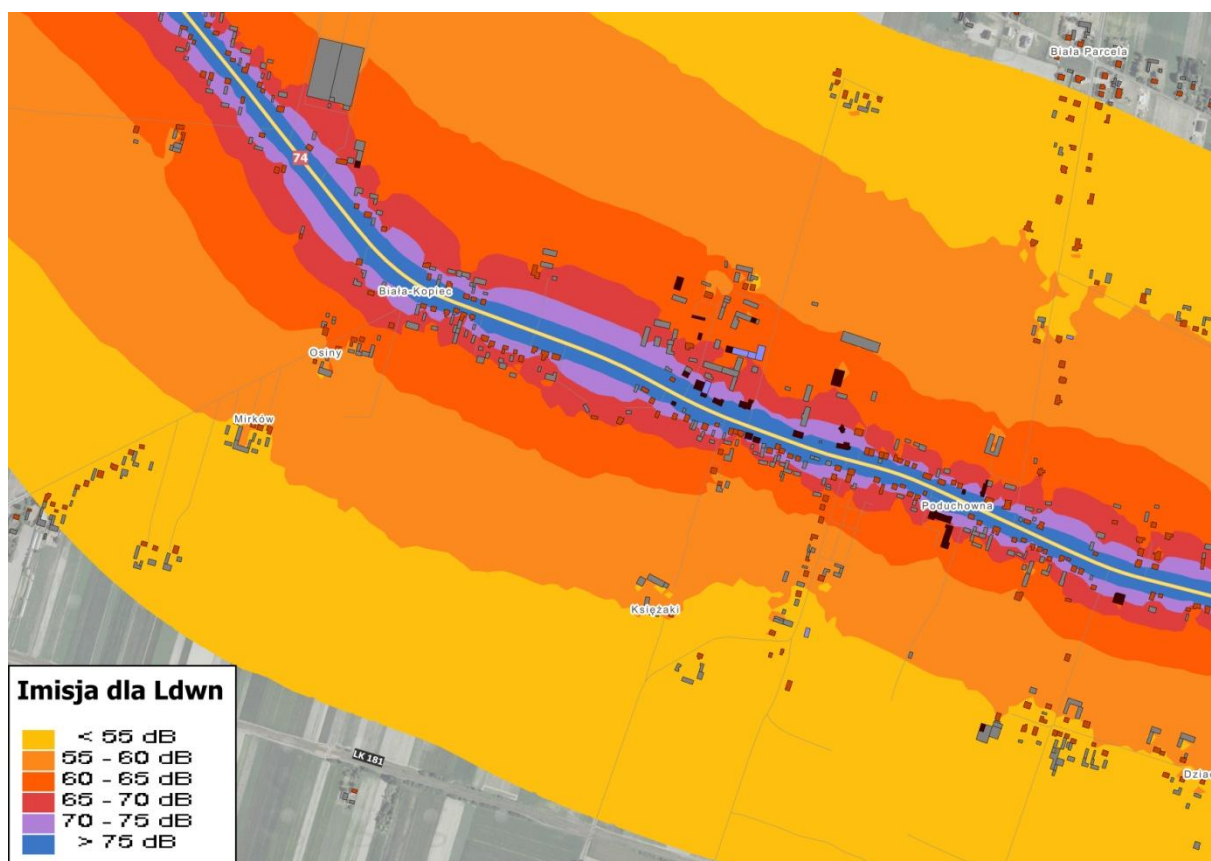
Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy poziom dźwięku w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{DN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
	b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe				
	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

- 1) Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- 2) W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- 3) Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Rysunek 9. Emisja L_{DN} na wybranym obszarze Gminy Biała wzdłuż DK nr 74, opracowanie własne

Rysunek 10. Emisja Ldwn na wybranym obszarze Gminy Biała wzdłuż DK nr 74, opracowanie własne

5.2.1.1 Hałas przemysłowy

Zgodnie z art. 115a. ust. 1 Ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* [1] w przypadku stwierdzenia przez organ ochrony środowiska, na podstawie pomiarów własnych, pomiarów dokonanych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, przekroczone są dopuszczalne poziomy hałasu, organ ten wydaje decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu.

Na terenie gminy Biała nie zostały wydane decyzje określające dopuszczalny poziom hałasu dla zakładów produkcyjnych.

5.2.1.2 Hałas kolejowy

Przez teren Gminy Biała przebiega linia kolejowa nr 181 relacji Wrocław - Herby jednak nie występują tu problemy związane z oddziaływaniem hałasu kolejowego na środowisko. Stacja kolejowa mieści się w Białej – Kopiec. Rozkład jazdy nie obejmuje pociągów osobowych. Linia jest wykorzystywana jedynie do transportu towarowego.

5.2.1.3 Hałas lotniczy

Z uwagi na brak lotniska na terenie gminy Biała i gmin ościennych, nie występują tu problemy związane z oddziaływaniem hałasu lotniczego w środowisku. Utworzone w ostatnim

dziesięcioleciu korytarze powietrzne dla krajowego i międzynarodowego lotniczego ruchu pasażerskiego nie wpływają na klimat akustyczny na terenie Gminy.

5.2.1.4 Hałas komunikacyjny

Przez teren Gminy Biała przebiega droga ekspresowa S8 o znaczeniu ponadregionalnym relacji Warszawa – Wrocław oraz droga krajowa nr 74 relacji węzeł Wieluń - Zosin (przejście graniczne z Ukrainą). Na nadmierny hałas narażeni są mieszkańcy domów położonych w pobliżu w/w tras. Ruch prowadzony na pozostałych drogach jest niewielki i nie powoduje przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu.

Ocenę stanu akustycznego dróg na terenie województwa łódzkiego, które nie są objęte obowiązkiem opracowywania map akustycznych wykonuje Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Łodzi. Podsystem monitoringu hałasu obejmuje zarówno emisję hałasu, jak i ocenę klimatu akustycznego. Ze względu na charakter zjawiska hałasu, pomiary w sieci krajowej i sieciach regionalnych międzywojewódzkich nie są realizowane. Sieci wojewódzkie obejmują badania wykonywane w zależności od potrzeb w miejscach o szczególnym zagrożeniu i obejmują pomiary hałasu emitowanego z dróg krajowych i wojewódzkich.

W 2015 roku WIOŚ w Łodzi wyznaczył cztery punkty monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu wieluńskiego, wszystkie były zlokalizowane w Wieluniu.

Najbliższy punkt monitoringu hałasu o zbliżonej specyfice znajdował się przy ulicy Traugutta w sąsiedztwie dawnego fragmentu drogi krajowej nr 74 (Monitoring hałasu komunikacyjnego w 2015r.) oddalonym o ok. 10 km od miejscowości Biała, gdzie odnotowano długookresowy hałas drogowy.

Ogólne wnioski z badań monitoringowych hałasu przeprowadzonych w ostatnich latach przez WIOŚ w Łodzi w 2015 r. na terenie województwa łódzkiego wykazały, że hałas komunikacyjny w dalszym ciągu jest jednym z największych zagrożeń i głównych uciążliwości dla ludności. Należy przy tym zauważyć, że w związku ze znowelizowanym w 2012 roku rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [15], obowiązują obecnie nowe normy dla hałasu drogowego. Poziomy dopuszczalne zostały podwyższone od 5 do 10 dB i znacznie przekraczają obecnie poziomy uznawane za bezpieczne przez Światową Organizację Zdrowia (WHO). Oznacza to, że nawet jeżeli obowiązujące normy hałasu nie są przekroczone, mogą mimo wszystko występować niekorzystne oddziaływania na zdrowie ludzkie. Należy jednak pamiętać, iż specyfika Gminy Biała wskazuje na znacznie mniejsze ryzyko zagrożenia hałasem niż ma to miejsce w wybranych do przeprowadzania badań punktach, które położone są w miastach. Analizowany obszar Gminy stanowi bowiem obszar o charakterze typowo wiejskim, gdzie jedynym istotnym źródłem hałasu jest droga krajowa nr 74.

5.2.2 Analiza SWOT

Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem”

Obszar interwencji „Zagrożenie hałasem”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dostępność terenów pod budowę obwodnic → spójna sieć dróg lokalnych i regionalnych (gminnych i powiatowych) → brak dróg o charakterze międzywojewódzkim, krajowym i międzynarodowym, przez co następuje	→ brak obwodnicy Białej, → brak dostosowania istniejącej sieci dróg do zwiększonego ruchu kołowego → zły stan techniczny istniejących dróg/słaba nośność mostów i przepustów;

minimalizacja negatywnego oddziaływania hałasu komunikacyjnego na ludność gminy Biała → pasy zadrzewień przy drogach	→ zły stan infrastruktury kolejowej (wydłużenie czasu przejazdu, redukcja połączeń) → brak punktu monitoringu poziomu hałasu komunikacyjnego
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ dostępność zewnętrznych źródeł finansowania (rozbudowa dróg, poprawa nawierzchni itp.) → przeniesienie ruchu komunikacyjnego poza centra ważnych ośrodków (Biała) poprzez budowę obwodnic → modernizacja istniejącej sieci kolejowej i sieci drogowej → podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy (stosowanie cichych nawierzchni, dźwiękoszczelnych okien, działania organizacyjne itp.); → realizacja założeń Programów ochrony środowiska przed hałasem	→ stale zwiększająca się liczba osób narażonych na ponadnormatywny hałas → brak rozwiązań technicznych służących minimalizacji narażenia na hałas → stale pogarszający się stan dróg i mostów → całkowita likwidacja połączeń kolejowych → wzrastający ruch pojazdów po drogach → zły stan techniczny pojazdów

5.3 Pola elektromagnetyczne

5.3.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 123 *Ustawy Prawo ochrony środowiska* [1] oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z art. 122a ust. 1 i 2 pomiary poziomów elektromagnetycznych w środowisku wykonuje prowadzący instalację lub użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, a następnie przekazuje wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska i państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Zgodnie z art. 122 *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1] ustalono dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku wskazane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [14].

Źródłem promieniowania jest każde urządzenie (każda instalacja), w którym następuje przepływ prądu np. sieci energetyczne w tym linie wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, stacje bazowe i telefony telefonii komórkowej, radiotelefony, CB-radio, urządzenia radiowo-nawigacyjne, urządzenia elektryczne wykorzystywane w domu, itp. Znaczące oddziaływanie na środowisko pól elektromagnetycznych występuje: w paśmie 50 Hz od sieci i urządzeń energetycznych oraz w paśmie od 300 MHz do 40000 MHz od urządzeń radiokomunikacyjnych, radiolokacyjnych i radionawigacyjnych. Największy udział mają stacje bazowe telefonii komórkowej ze swoimi antenami sektorowymi i antenami radiolinii (antena sektorowa służy do komunikacji z telefonem komórkowym, natomiast antena radiolinii służy do komunikacji między stacjami bazowymi).

W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku, na podstawie których między innymi prowadzi rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na przestrzeni ostatnich 5 lat WIOŚ w Łodzi nie wyznaczył na terenie gminy Biała żadnych punktów monitoringu pól elektromagnetycznych. Zbliżony stan natężenia pola elektromagnetycznego można ustalić na podstawie pomiarów w punktach położonych możliwie blisko Gminy Biała, o analogicznej charakterystyce obszaru (punkty położone głównie na terenach wiejskich). Jak wynika z Raportu monitoringu pól elektromagnetycznych w 2012r. najbliższymi ulokowanymi punktami pomiarowymi na terenach wiejskich są Nietuszyna (powiat wieluński) oraz Prusak (powiat wierszowski).

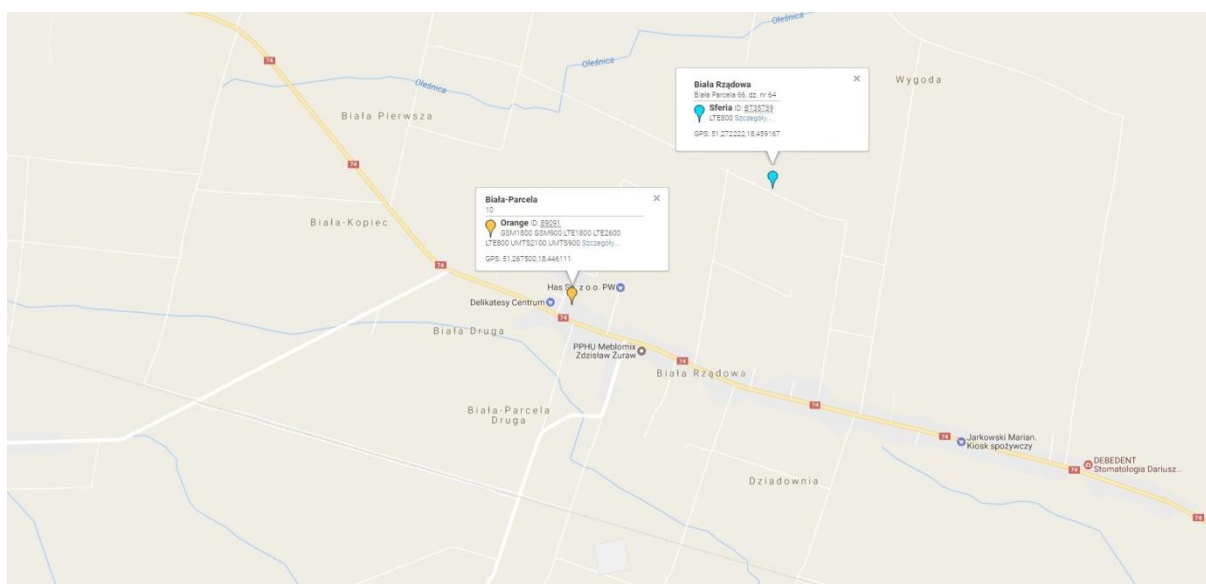
Analiza wyników pomiarów wykazała, że występujące w środowisku poziomy pole elektromagnetyczne są mniejsze od poziomów dopuszczalnych (dopuszczalny poziom w zależności od częstotliwości zawiera się w przedziale od 7 V/m do 20 V/m).

Poza pomiarami, w ramach monitoringu WIOŚ prowadzi bazę źródeł pól elektromagnetycznych (łącznie z pomiarami wokół nich, które zostały wykonane przez zarządzających i jednostki kontrolujące), znajdujących się na terenie województwa łódzkiego, mogących wpływać negatywnie na środowisko. W żadnym przypadku pomiary nie wykazały przekroczeń w miejscach dostępnych dla ludności, czy też przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

Tabela 14. Wyniki pomiarów PEM na terenie miejscowości Nietuszyna i Prusak (2012)

Lokalizacja stacji	Typ terenu	Wyniki pomiarów za rok 2014 [V/m]	Dopuszczalny poziom PEM [V/m]
Nietuszyna (powiat wieluński)	tereny wiejskie	<0,3	7-20
Prusak (powiat wierszowski)		<0,3	

Źródło: Monitoring pól elektromagnetycznych w 2012r na terenie województwa łódzkiego, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi

Rysunek 11. Położenie stacji telekomunikacyjnych na terenie Gminy Biała, opracowanie własne

5.3.2 Analiza SWOT

Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Pole elektromagnetyczne”

<i>Obszar interwencji „Pole elektromagnetyczne”</i>	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak przekroczeń PEM na terenach wiejskich, analogicznych do terenu Gminy Biała → prowadzenie przez Starostę wykazu stacji bazowych oraz wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego;	→ brak punktów pomiarowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ ochrona terenów dostępnych dla ludności w ramach np. mpzp	→ zwiększająca się liczba źródeł PEM → wzrost natężenia PEM

5.4 Gospodarowanie wodami

Polska położona jest w zlewniach trzech mórz: Morza Bałtyckiego (99,7 % powierzchni kraju), Morza Północnego (0,1 % powierzchni kraju) oraz Morza Czarnego (0,2 % powierzchni kraju). Polską część zlewni Morza Bałtyckiego tworzą dwa dorzecza największych rzek: Wisły, o powierzchni 168,9 tys. km² (co stanowi 54 % powierzchni kraju) i Odry, o powierzchni 106,0 tys. km² (33,9 % powierzchni kraju), a także 5 dorzeczy mniejszych rzek: Ücker, Jarft, Świeżej, Pregoly i Niemna oraz zlewnie rzek wpadających bezpośrednio do Bałtyku (17,3 tys. km², 5,5 % powierzchni kraju). Do zlewni Morza Północnego należy polska część dorzecza Łaby (238 km²), zaś do zlewni Morza Czarnego polskie fragmenty dorzeczy Dunaju (385 km²) i Dniestru (233 km²).

Zgodnie z Ustawą *Prawo Wodne* [9] dla potrzeb gospodarowania wodami wody dzieli się na:

- 1) Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP), z wyodrębnieniem jednolitych części:
 - a) Wód przejściowych lub przybrzeżnych.
 - b) Wód sztucznych lub silnie zmienionych;
- 2) Jednolite części wód podziemnych (JCWPd);
- 3) Wody podziemne w obszarach bilansowych.

5.4.1 Ocena stanu

5.4.1.1 Jednolite części wód podziemnych

Obszar Gminy Biała położony jest w granicach JCWPd nr 81 (PLGW600081) i w większości w JCWPd nr 82 (PLGW600082) – zgodnie z nowym podziałem na 172 JCWPd. Ogólna charakterystyka danych JCWPd znajdujących się na obszarze Gminy znajduje się w poniższej tabeli (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**). Z kolei na mapie (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**) przedstawiono zasięg występowania poszczególnych JCWPd oraz omawianych w następnych podrozdziałach JCWP.

Tabela 16. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze gminy Biała

Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)	Europejski kod JCWPd	PLGW600081	PLGW600082
	Nazwa JCWPd	81	82
Lokalizacja	Region wodny	Warty	Warty
	Nazwa dorzecza	Odry	Odry
	RZGW	Poznań	Poznań
Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna	Stratygrafia pięter wodonośnych	- Q - wody porowe w utworach piaszczystych - M - wody porowe w utworach piaszczystych - J - wody szczelinowo – porowe w utworach węglanowych	- Q - wody porowe w utworach piaszczystych - Cr - wody porowe w utworach piaszczystych - J - wody szczelinowe i szczelinowo-krasowe w utworach węglanowych
	Litologia	piaski, wapienie	Piaski, wapienie
	Rodzaj utworów budujących warstwę wodonośną	porowe, szczelinowe	porowe, szczelinowe, szczelinowo-krasowe
	Średnia miąższość utworów wodonośnych	>40	>40
	Liczba pięter wodonośnych	1-3	1-4

	Głębokość występowania wód słodkich [m]	ok. 570	ok. 200
	Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej	głównie utwory słaboprzepuszczalne, w dolinie prosny przepuszczalne	głównie utwory słaboprzepuszczalne, w dolinie warty przepuszczalne
Antropopresja	Leje depresji (lej regionalny-lokalny) związane z poborem wód podziemnych, odwodnieniami kopalnianymi, wpływem aglomeracji itp.	lokalne leje depresji związane z poborem wód podziemnych	lokalne leje depresji związane z poborem wód podziemnych
	Ingresja lub ascenzja wód słonych do wód podziemnych	brak	brak
	Sztuczne odnawianie zasobów	brak	brak
Pobór wód [tys m ³ rok] - pobór rejestrowany – 2011 r	dla zaopatrzenia ludności w wodę, przemysłu i inne	29 995,70	16 175,58
	z odwodnienia kopalnianego	-	3 418
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]		651 600	692 189

Legenda: Q – czwartorzęd; M – Miocen; J – Jura; Cr – Kreda.

Źródło: Dane Centralnej Bazy Danych Geologicznych Państwowego Instytutu Geologicznego; Baza danych o Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych; „Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna zweryfikowanych JCWPd”.

Na podstawie informacji zawartych w „aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (aPGW) oraz w „Raportie o stanie chemicznym oraz ilościowym jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu w podziale na 161 i 172 JCWPd, stan na rok 2012” wiemy, że stan ilościowy i jakościowy JCWPd nr 81 i JCPWd nr 82 ocenia się jako **dobry, niezagrożony nieosiągnięciem wyznaczonych celów środowiskowych dla wód podziemnych (Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.)** zgodnie z zapisami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW).

Celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu ilościowego i chemicznego, charakteryzowanego wartościami wskaźnikami zgodnie z rozporządzeniem o ocenie wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizykochemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia, jak i skażenie). Określenie celów środowiskowych dla wód podziemnych zostało wykonane na podstawie corocznych wyników oceny stanu obejmujące stan chemiczny i ilościowy opracowany w ramach PMŚ. Opracowanie to na zlecenie GIOŚ wykonuje PSH.

W dokumencie „Sprawozdanie z monitoringu regionalnego zwykłych wód podziemnych na terenie województwa łódzkiego w 2014 roku” na zlecenie Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi wykonano monitoring diagnostyczny w 54 punktach pomiarowych, z czego 2 punkty położone są na obszarze Gminy Biała. W oparciu o rozporządzenie wyróżnia się pięć klas jakości wód podziemnych (z uwzględnieniem przepisów w sprawie wymagań dotyczących jakości wód przeznaczonych do spożycia przez ludzi). Od I do III klasy czystości stan chemiczny wód określa się jako dobry. Powyżej, tj. IV i V klasy czystości mówi się o słabym stanie chemicznym wód.

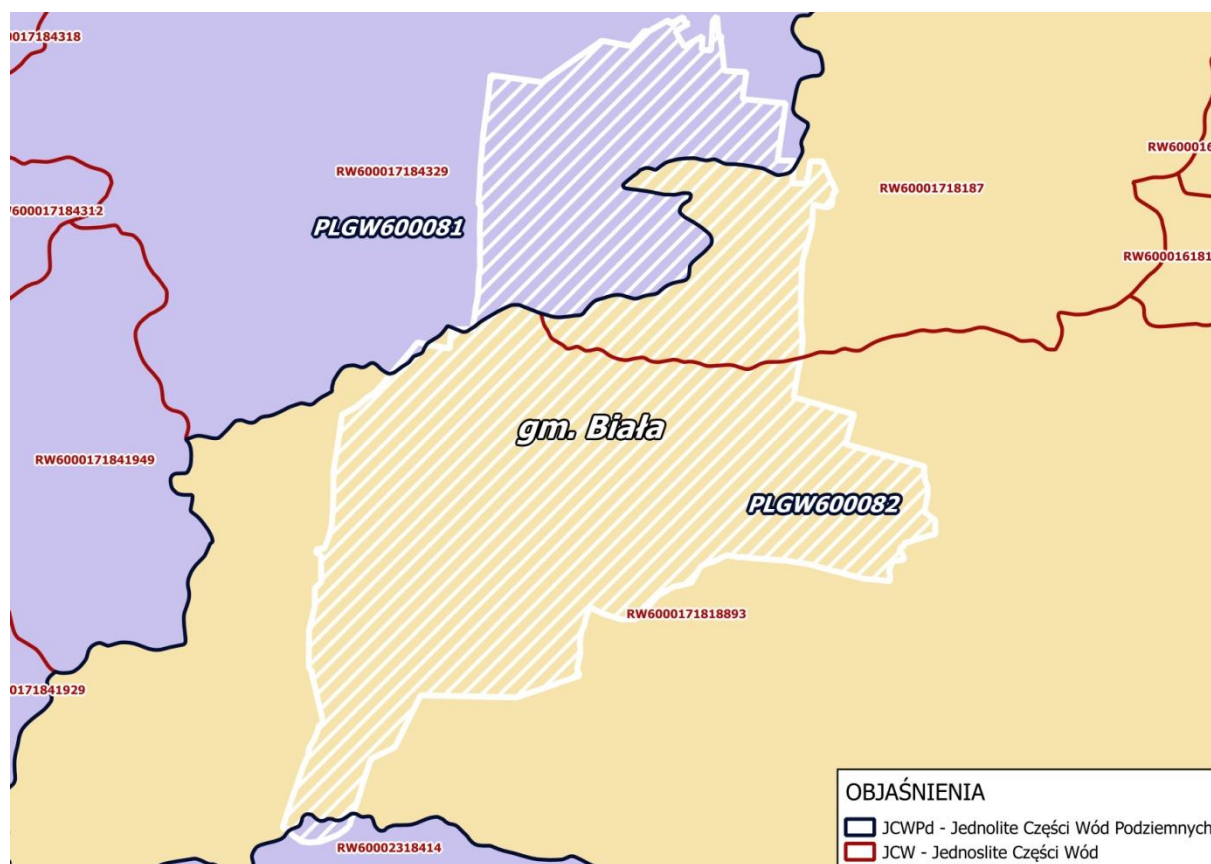
Punkty leżące na obszarze Gminy Biała o punktach pomiarowo-kontrolnych (ppk) o numerach 133 (Naramice) i 134 (Poręby). Obydwa punkty charakteryzowały się swobodnym zwierciadłem wody, rodzaj wody został oznaczony jako wgłębne. Ponadto w studni 133 źródło

wody znajduje się w piętrze czwartorzędu (Q), z kolei w punkcie 134 jest to stratygraficznie jura środkowa (J2). W obydwu studniach klasa czystości wód wynosiła II, co oznacza, że w obydwu punktach można mówić o **dobrym stanie chemicznym wód podziemnych**.

Tabela 17. Ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Biała

Lp.	Jednolita część wód podziemnych (JCWPd)		Ocena stanu		Ocena nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczony cel środowiskowy oraz termin osiągnięcia
	Europejski kod JCWPd	Nazwa JCWPd	ilościowa	chemiczna		
1.	PLGW600081	81	dobry	dobry	niezagrożona	utrzymanie dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego
2.	PLGW600082	82	dobry	dobry	niezagrożona	utrzymanie dobrego stanu ilościowego i dobrego stanu chemicznego

Źródło: „Aktualizacja Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Odry”; „Raport o stanie chemicznym oraz ilościowym jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu na 161 i 172 JCWPd, stan na rok 2012”

Rysunek 12. Zasięg występowania JCWPd i JCW względem gminy Biała (podział od 2015 r. - 172 JCWPd), opracowanie własne

5.4.1.2 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

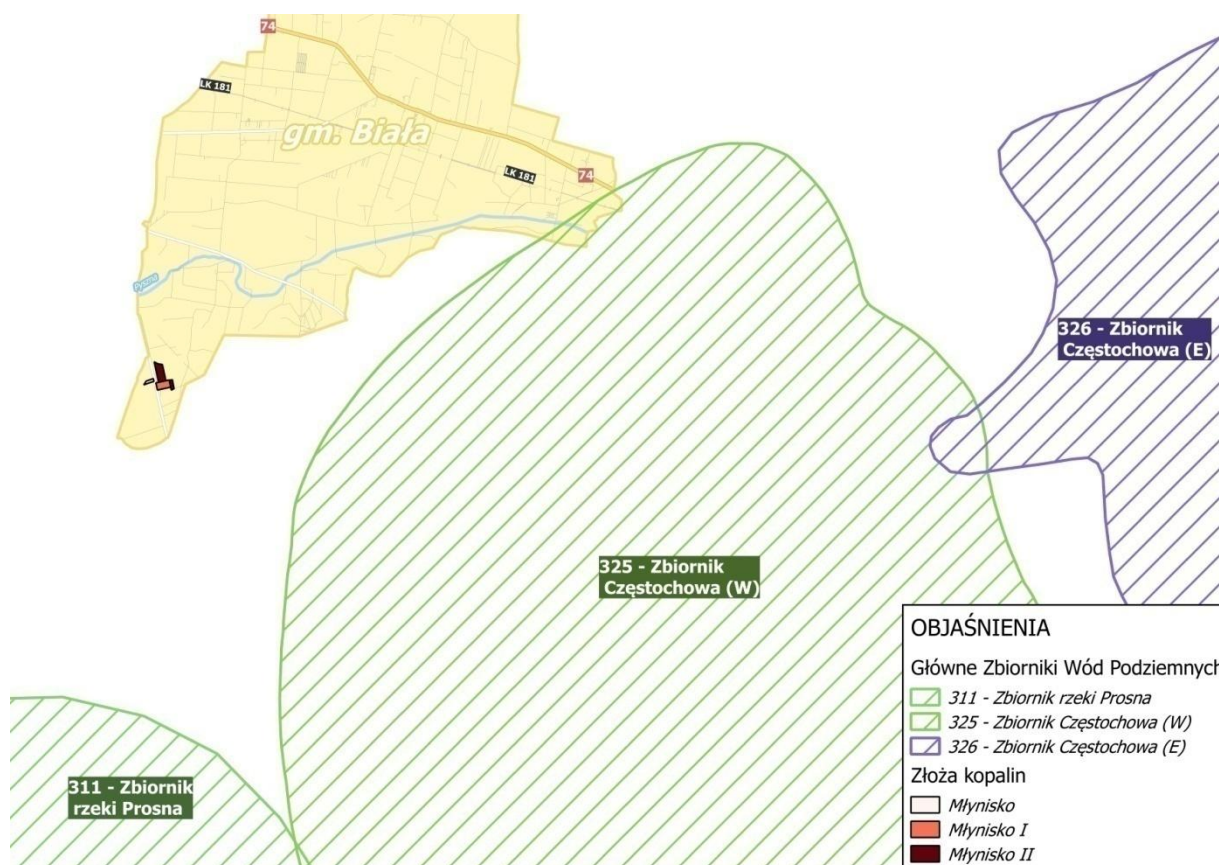
Pod fragmentem gminy Biała występuje fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 325 – Zbiornik Częstochowa (W), ponadto w sąsiedztwie znajduje się GZWP nr 311 – Zbiornik rzeki Prosny oraz GZWP nt 326 – Zbiornik Częstochowa (E) (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**), które należą do zbiorników dorzecza Odry. Charakterystykę

obydwu zbiorników przedstawiono w tabeli poniżej (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**).

Tabela 18. Charakterystyka Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w pobliżu Gminy Biała

Nazwa GZWP	Zbiornik rzeki Prosný	Zbiornik Częstochowa (W)	Zbiornik Częstochowa (E)
Nr GZWP	311	325	326
Wiek utworów	utwory czwartorzędu w dolinach i dolinach kopalnych	jura środkowa	jura górna
Typ ośrodka	porowy	porowo-szczelinowy	krasowo-szczelinowy
Typ zbiornika	nieudokumentowany	udokumentowany	udokumentowany
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [tys. m ³ /dobę]	128	120	1020
Średnia głębokość ujęć [m]	30	80	160

Źródło: Baza MIDAS, Centralna Baza Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny oraz Mapa obszarów GZWP w Polsce wymagających szczególnej ochrony, skala 1:500 000, Kleczkowski i in. AGH im. St. Staszica, Kraków 1990r.

Rysunek 13. Zasięg występowania GZWP i kopalin względem gminy Biała, opracowanie własne

5.4.1.3 Jednolite części wód powierzchniowych

Gminę Biała charakteryzuje słabo wykształcona sieć hydrologiczna, głównie w części południowej znajduje się rzeka Pyszna i jej dopływy, z kolei część północna jest stosunkowo uboga w cieki.

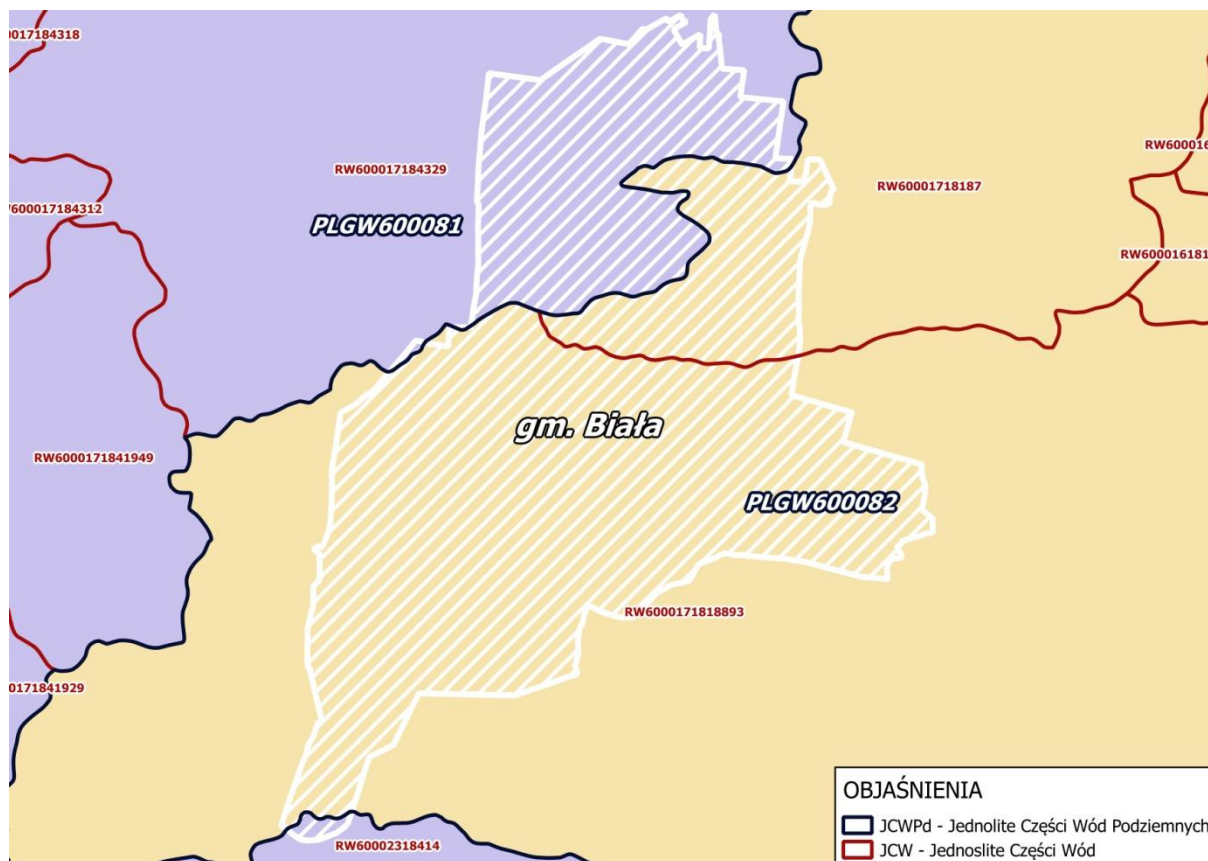
Rzeka Pyszna stanowi prawobrzeżny dopływ Oleśnicy przepływa przez teren południa Gminy. Rzeka Pyszna stanowi główny ciek wodny dla gminy Wieluń, Biała i Ostrówek. Rzeka ta jest lewobrzeżnym dopływem rzeki Oleśnicy, do której uchodzi w gminie Ostrówek. Rzeka Pyszna wypływa z terenu Wysoczyzny Wieruszowskiej, a w granicach powiatu wieluńskiego przepływa przez gminy Biała, Wieluń, Czarnożyły i Ostrówek. Do rzeki Pysnej wpływają: Kanał Krzyworzeka, Struga Wieluńska, Kanał Olewiński i szereg mniejszych cieków bez nazw.

Na terenie gminy brak jest dużych zbiorników wodnych, jedynie w Białej Drugiej, Białej Kopiec, Białej Parcela, Białej Rządowej, Łyskorni, Rososzy, Naramicach, Zabłociu, Kłapkce i Kopydłowie zlokalizowanych jest kilka niewielkich zbiorników o charakterze stawów. Dodatkowo, na terenie Gminy nie jest planowana budowa zbiorników retencyjnych (**Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2014 – 2020 na bazie Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego**)

Obszar gminy Biała położony jest w granicach 4 Jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Największą część Gminy Biała obejmuje JCWP Pyszna do Dopływu z Gromadzic (46,96

km²), następnie Struga Węglewska (17,18 km²), Oleśnica do Pysznej (9,42 km²) oraz Kanał Skomlin-Toplin (0,31 km²).

Poniżej przedstawiono zasięg występowania JCWP względem gminy Biała oraz charakterystykę stanu JCWP wraz z celami środowiskowymi zgodnie z *Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*.

Rysunek 14. Zasięg występowania JCWP względem obszaru gminy Biała, opracowanie własne

Tabela 19. Charakterystyka JCWP na obszarze gminy Biała

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych rzecznych (JCWP)		Lokalizacja				Status	Typ JCWP
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Scalona część wód	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW		
1.	PLRW60001718187	Oleśnica do Pysznej	W0306	Warty	Odra	Poznań	naturalna część wód	(17) Potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacjalnych
2.	PLRW6000171818893	Pyszna do Dopływu z Gromadzic	W0305	Warty	Odra	Poznań	silnie zmieniona część wód	(17) Potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacjalnych
3.	PL RW600017184329	Struga Węglewska	W0803	Warty	Odra	Poznań	naturalna część wód	(17) Potok nizinny piaszczysty na utworach starogłacjalnych
4.	PLRW60002318414	Kanał Skomlin-Toplin	W0801	Warty	Odra	Poznań	silnie zmieniona część wód	(23) Potok organiczny będący pod wpływem procesów torfotwórczych

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

Tabela 20. Aktualna ocena stanu JCWP na obszarze gminy Biała

Lp.	Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Ocena z Planu Gospodarowania Wodami (2016)		Ocena stanu na podstawie oceny WIOŚ za rok 2015						
	Europejski kod JCWP	Nazwa JCWP	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydromorfologicznych	Klasa elementów w fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCW	Wyznaczony cel środowiskowy/termin osiągnięcia dobrego stanu
1.	PLRW60001718187	Oleśnica do Pysznej	zły	niezagrożona	Stan dobry (II)	Stan bardzo dobry (I)	b.d.	Stan dobry	b.d.	b.d.	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny / 2015
Derogacje: nie dotyczy.											
2.	PLRW6000171818893	Pyszna do Dopływu z Gromadzic	zły	zagrożona	Potencjał umiarkowany (III)	Potencjał dobry (II)	Potencjał maksymalny (I)	Potencjał umiarkowany	b.d.	zły	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny / 2021
Derogacje: Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występuje presja komunalna. W programie działań zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny do wdrożenia działań, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021.											

3.	PLRW600017 184329	Struga Węglewska	zły	zagrożona	Stan umiarkowan y (III)	Stan bardzo dobry (I)	b.d.	Stan umiarkowan y	b.d.	zły	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny / 2021
Derogacje: Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nie osiągnięcia dobrego stanu zapewni realizacja działań na poziomie krajowym. Utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych. Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych, opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych.											
4.	PLRW600023 18414	Kanał Skomlin- Toplin	zły	zagrożona	Potencjał umiarkowan y (III)	Potencjał dobry (II)	b.d.	Potencjał umiarkowan y	b.d.	zły	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny / 2027
Derogacje: Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP występują presje: nierozpoznana presja, presja komunalna. W programie działań zaplanowano działanie obejmujące przegląd pozwoleń wodno prawnych na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi przez użytkowników w zlewni JCWP z uwagi na zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych, zgodnie z art. 136 ust. 3 ustawy Prawo wodne, mające na celu szczegółowe rozpoznanie i w rezultacie ograniczenie tej presji tak, aby możliwe było osiągnięcie wskaźników zgodnych z wartościami dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny dla wdrożenia tego działania, następnie konkretnych działań naprawczych, a także okres niezbędny aby wdrożone działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2027.											

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry i Ocena stanu JCWP w 2015 roku prowadzona przez WIOŚ w Łodzi ramach Państwowego Monitoringu Środowiska

Objaśnienia:

b.d. – stan jednolitej część wód nie został oceniony z uwagi na brak pomiarów elementów biologicznych, fizykochemicznych lub chemicznych, które stanowią podstawę do końcowej oceny

Zgodnie z informacjami zawartymi w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry tylko jedna JCWP nie jest zagrożona nieosiągnięciem celu środowiskowego dla wód powierzchniowych zgodnie z zapisami art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej. Pozostałe 3 JCWP są zagrożone głównie ze względu na presje komunalne i hydromorfologiczne lub nie zostały jeszcze rozpoznane. W związku z tym osiągnięcie celu środowiskowego dla JCWP PLRW6000171818893 i PLRW600017184329 przesunięto na 2021 rok, z kolei dla JCWP PLRW60002318414 zostało przesunięte do 2027 roku.

W celu przybliżenia problematyki poszczególnych JCWP, zaprezentowano także wyniki badań z monitoringu prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi dla roku 2015. Na podstawie oceny danych udostępnionych przez WIOŚ można stwierdzić, że pokrywają się one z ogólną oceną poszczególnych JCWP umieszczoną w Planie Gospodarowania Wodami dla Odry.

5.4.1.4 Zagrożenie powodziowe

Na obszarze Polski Środkowej można wyodrębnić trzy zasadnicze typy powodzi: roztopowe, zatorowe i opadowe. W myśl art. 88f ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2015 poz. 469) Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządził mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP), które następnie zostały przekazane Wojewodzie Łódzkiemu przez Dyrektorów Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej w Poznaniu i Warszawie. Powstały one w ramach projektu "Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami" (ISOK). Mapy zostały sporządzone dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WOPR). Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, jako dokumenty planistyczne, stanowią nietechniczny środek ochrony przeciwpowodziowej mający na celu ograniczenie potencjalnych negatywnych konsekwencji powodzi. Celem powstania tych dokumentów jest właściwe zarządzanie ryzykiem jakie może stwarzać powódź dla życia i zdrowia ludzi, środowiska oraz gospodarki.

Gmina Biała nie leży na obszarach wyżej wymienionych na Mapach Zagrożenia Powodziowego ani na Mapach Ryzyka Powodziowego. Także w Planie Operacyjnym Ochrony Przed Powodzią Dla Województwa Łódzkiego z 2015 roku, Gmina Biała nie została wymieniona jako obszar zagrożony powodzią.

Należy jednak mieć na uwadze, że zawsze istnieje możliwość wystąpienia lokalnych podtopień, spowodowanych gwałtownymi, krótkotrwałymi ulewami oraz w powiązaniu z niewystarczającą przepustowością kanalizacji oraz niedrożnością rowów melioracyjnych. Sprawia to, że po nawalnych deszczach wiele dróg jest nieprzejezdnych, piwnice budynków są zalane, a ich osuszenie wymaga interwencji jednostek straży pożarnej.

5.4.2 Analiza SWOT

Tabela 21. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”

Obszar interwencji „Gospodarowanie wodami”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dobry stan ilościowy i chemiczny wód podziemnych w obrębie JCWPd 81 i 82 – brak zagrożenia osiągnięcia celu środowiskowego	→ wody podziemne gromadzone w środku porowym (znaczna podatność na zanieczyszczenia)
→ stosunkowo korzystne warunki zaopatrzenia w wodę podziemną	→ większość rzek w obrębie stwierdzonych JCWP odznacza się złym stanem jakościowym
→ niski współczynnik terenów zagrożonych powodzią	→ główne źródło zanieczyszczeń stanowi rolnictwo
→ brak wyznaczonych na terenie gminy obszarów OSN	→ brak kanalizacji i oczyszczalni ścieków, co może stanowić potencjalne źródło zanieczyszczeń

	→ brak punktów monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Biała → brak opracowanych map ryzyka i map zagrożenia powodziowego dla głównych cieków gminy Biała → niski stan wód gruntowych → dekapitalizacja urządzeń melioracyjnych;
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ budowa sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków → promowanie dobrych praktyk rolniczych minimalizujących emisję zanieczyszczeń z rolnictwa do środowiska gruntowo-wodnego → utrzymanie dobrego stanu ilościowego i chemicznego wód podziemnych na terenie gminy Biała → stosowanie nowych rozwiązań w budowie urządzeń wodnych; → zwiększanie skali sztucznej retencji wodnej,	→ nieosiągnięcie celów środowiskowych dla JCWP położonych w obrębie gminy Biała → występowanie głównych poziomów wodonośnych w utworach przepuszczalnych i podatnych na infiltrację zanieczyszczeń → niechęć społeczeństwa do wprowadzenia opłat za odprowadzenie wód opadowych; → zagrożenie wystąpienia powodzi;

5.5 Gospodarka wodno-ściekowa

5.5.1 Ocena stanu

Sieć wodociągowa

Z analizy stanu istniejącego wynika, że Gmina Biała prawie w pełni jest wyposażona w sieć wodociągową. Na terenie Gminy zlokalizowane są dwie stacje wodociągowe : Poręby i Naramice. Obydwa otwory studienne ujmują wody podziemne z utworów jurajskich.

Wskaźnik zwodociągowania Gminy wg stanu na 2016 rok wynosi 98% (ok. 5150 osób), z czego liczba przyłączy wynosi 1340 sztuki, a długość sieci wodociągowej bez przyłączy wynosi 93,10 km. Sieć wykonana jest z rur PVC i PE. Woda z ujęć głębinowych jest regularnie badana przez Powiatową Stację Sanitarно – Epidemiologiczną we Wieluniu. Właścicielem i administratorem sieci wodociągowej jest Urząd Gminy w Białej. Sieć wodociągowa zasilana jest w 100% z własnych ujęć wód głębinowych

Średnie jednostkowe zużycie wody na mieszkańca Gminy korzystającego z wodociągu wynosi 49,36 l/Md, w tym woda na potrzeby rzemiosła i usług.

Obecnie na terenie gminy funkcjonują dwie stacje uzdatniania wody. W miejscowościach Poręby i Naramice. Zaopatrzenie w wodę odbywa się poprzez pobór wód podziemnych dla potrzeb wodociągów gminnych.

Tabela 22. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Biała w latach 2013 - 2016

Lp.	Parametr	2013	2014	2015	2016
1.	Długość sieci wodociągowej bez przyłączy [km]	91,8	91,8	91,8	93,1
2.	Ilość przyłączy [szt.]	1256,0	1283,0	1327,0	1340,0
3.	Liczba mieszkańców korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	5050,0	5060,0	5100,0	5150,0
4.	Woda dostarczana gosp. domowym [dam ³]	150,8	149,1	164,6	162,3
5.	Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca [m ³]	29,9	29,5	32,3	31,5

Źródło: Urząd Gminy Biała, dane za lata 2013-2016

Sieć wodociągowa na terenie gminy Biała jest rozbudowywana, a z roku na rok wzrasta liczba przyłączy. Porównując rok 2013 z 2016 można zauważyć wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych w tym okresie. Wskaźnik zwodociągowania Gminy wg stanu na 2016 rok wynosi ok. 98%.

Sieć kanalizacyjna

Na terenie gminy Biała jest stworzona mała sieć kanalizacyjna (0,7 km, wskaźnik skanalizowania Gminy wg stanu na 2016 rok wynosi ok. 1%), jednak brak jest oczyszczalni ścieków komunalnych. Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej wynosi 13, z kolei liczba mieszkańców korzystająca z sieci kanalizacyjnej wynosi 80 osób (wg stanu na 2016 rok). Ścieki z gospodarstw odprowadzane są do indywidualnych zbiorników bezodpływowych lub przydomowych oczyszczalni ścieków. Ogólna liczba zbiorników bezodpływowych (teoretycznie, bowiem większość zbiorników może mieć przepuszczalne dna) na terenie gminy wynosi 1195. Planowana jest budowa oczyszczalni ścieków w m. Biała Druga wraz z kanalizacją.

Tabela 23. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Biała w latach 2013 - 2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	0,70	0,70	0,70	0,70
Ilość przyłączy[szt.]	13	13	13	13
Liczba mieszkańców korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	80	80	78	80
Ilość ścieków odprowadzanych siecią kanalizacyjną [dam ³]	1,78	1,92	1,87	1,90

Źródło: Urząd Gminy Biała, dane za lata 2013-2016

Gmina Biała posiada na swoim terenie dwie biologiczne oczyszczalnie ścieków mieszczące się w szkołach podstawowych w Białej Parceli i Naramicach. Mają one przepustowość nominalną odpowiednio 12,7 i 7 m³/d (rzeczywista – 12 i 5 m³/d) oraz oczyszczalnia biologiczna w Kopydłowie o przepustowości 0,85 m³/d. Ścieki na terenie Gminy są głównie gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, których ogólna liczba na terenie gminy wynosi 1181, dodatkowo funkcjonuje 175 oczyszczalni przydomowych.

5.5.2 Analiza SWOT

Tabela 24. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”

Obszar interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ dobrze rozwinięta sieć wodociągowa i kompleksowe uzbrojenie wszystkich miejscowości na terenie gminy → sukcesywnie rozbudowywana i modernizowana sieć wodociągowa → własne ujęcia wód podziemnych zaspokajające potrzeby mieszkańców gminy → wyposażenie nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków	→ brak kanalizacji sanitarnej → przestarzałe systemy gromadzenia ścieków sanitarnych na terenie gospodarstw (szamba)
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ budowa gminnej oczyszczalni ścieków → budowa przydomowych oczyszczalni ścieków → pozyskiwanie dotacji, pożyczek i innych form dofinansowania do przydomowych oczyszczalni ścieków → likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych; → realizacja założeń KPOŚK	→ brak otrzymania wsparcia na realizację zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej z uruchomionych na lata 2014-2020 środków unijnych w ramach m.in. Programów Operacyjnych → mała ilość środków finansowych w budżecie gminy na zabezpieczenie zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej → brak możliwości budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w obrębie gospodarstw, na których zostaną stwierdzone niekorzystne warunki gruntowo-wodne → awarie przestarzałych bezodpływowych zbiorników na ścieki – możliwość przedostawania

się zanieczyszczeń do wód gruntowych
→ niebezpieczeństwo obniżenia poziomu wód i
zakłócenia stosunków hydrologicznych;

5.6 Zasoby geologiczne

5.6.1 Ocena stanu

Pod względem geologicznym obszar Gminy należy do Monokliny Przedsudeckiej, która w tym regionie przyjmuje nazwę Monokliny Śląsko – Krakowskiej. Najstarszymi utworami, które występują na powierzchni opisywanego terenu, są skały mezozoiczne. Pokrywa je seria utworów trzeciorzędowych. Ponad nimi występują czwartorzędowe utwory pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego oraz rzeczno i eolicznego, które dominują we współczesnej powierzchni Gminy.

W budowie geologicznej terenu Gminy Biała udział biorą utwory czwartorzędowe obejmujące osady zlodowaceń południowopolskiego i środkowopolskiego, utwory trzeciorzędowe i jurajskie. Wśród nich obecne są gdzieniedzie utwory pradolinne lokalnych cieków.

Osady czwartorzędu wykształcone są w postaci glin zwałowych i płatów żwirowo – piaszczystych. Miąższość utworów czwartorzędowych jest wyrównana i sięga około 20 – 45 m. W środkowej oraz północnej części Gminy występują również piaski akumulacji lodowcowej z głazami.

Pod utworami czwartorzędowymi występują osady trzeciorzędowe wykształcone w postaci ilów pstrych i pyłów piaszczystych. Ich miąższość dochodzi do 30 m.

Pod utworami czwarto – trzeciorzędowymi zalegają utwory środkowej jury wykształcone w postaci piaskowców, iłolupków i pospółki. Strop utworów jurajskich występuje na głębokości ok. 50 m.

Na terenie Gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych/skalnych.

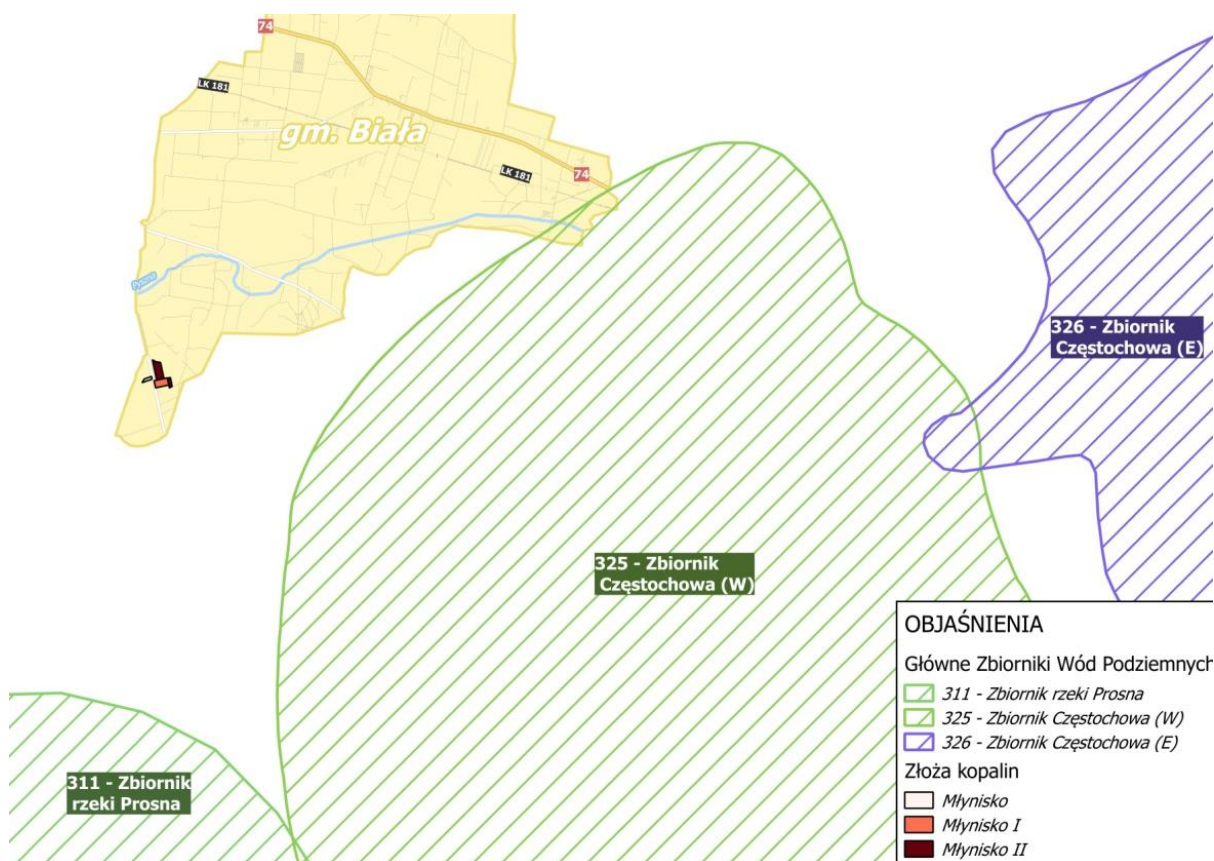
Na analizowanym obszarze występują 3 udokumentowane złoża surowców okruchowych. Są to złoża nie kolizyjne z ochroną środowiska:

- 1) **złoże Młynisko** - złoża czwartorzędowych piasków występujących w formie pokładowej o powierzchni około 1,140 ha na gruntach wsi Młynisko , udokumentowane w kategorii C 1. Obecnie nie jest eksploatowane, koncesję na wydobycie surowca z dnia 05 kwietnia 2006 r., znak RS.7512 – 1/3/06 na wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa była ważna do dnia 5 kwietnia 2016 r.;
- 2) **złoże Młynisko I** - złoża czwartorzędowych piasków o powierzchni 4,858 ha, udokumentowane w kategorii C 1. Złoże o miąższości od 0,5 m do 5,3 m i grubości nadkładu 0,5 m występuje w formie pokładowej. Obecnie nie jest wykorzystywane.
- 3) **złoże Młynisko II** - złoża czwartorzędowych piasków o powierzchni 7,934 ha, udokumentowane w kategorii C 1.. Złoże o miąższości od 3,3 m do 5,8 m i grubości nadkładu 0,2 m występuje w formie pokładowej. Obecnie nie jest wykorzystywane

Tabela 25. Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Biała

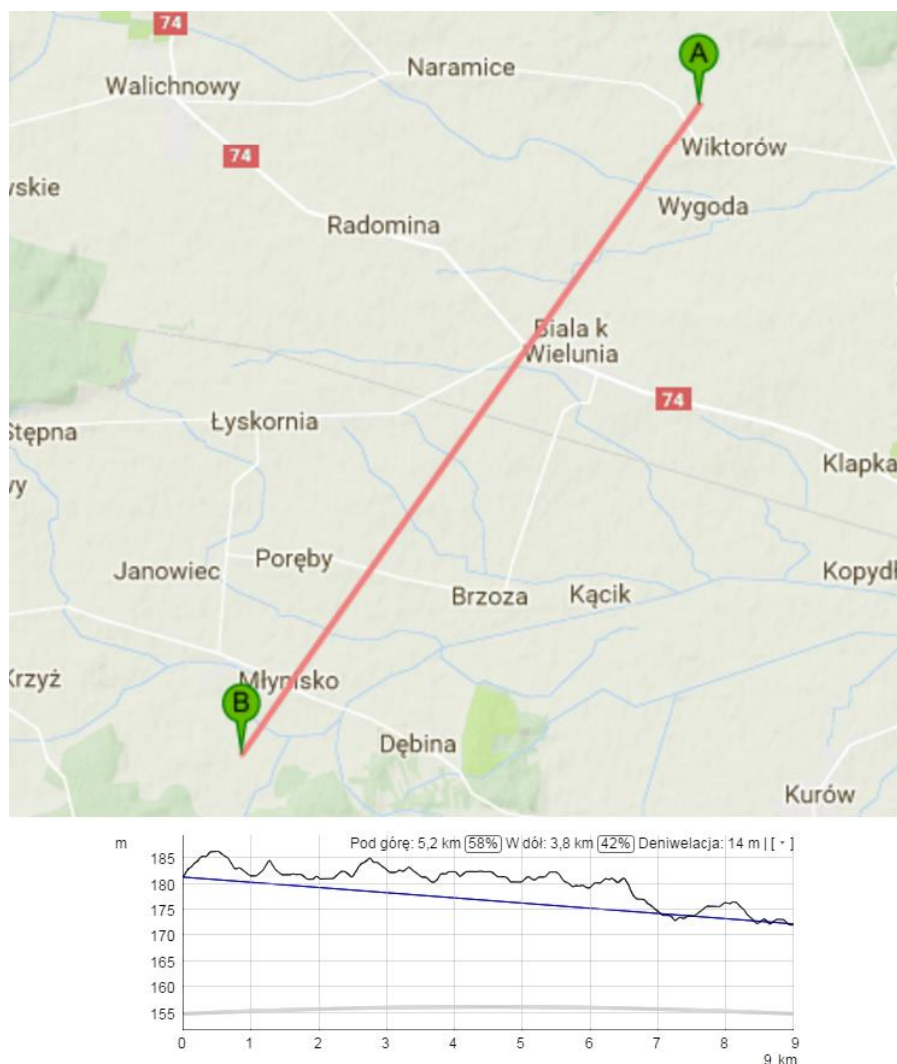
Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby (tys. ton)		Wydobycie (tys. ton)		
		Geologiczne bilansowe	Przemysłowe	2013	2014	2015
Młynisko	eksploatacja złoża zaniechana	46,77	0	bd	bd	bd
Młynisko I	złoże rozpoznane szczegółowo	374,50	344,37	bd	bd	bd
Młynisko II	Złoże rozpoznane szczegółowo	631,35	0	bd	bd	bd

Źródło: Bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego(stan na 21.12.2016 .r)

Rysunek 15. Usytuowanie Gminy Biała na tle GPZ wraz z rozmieszczeniem złóż kopalin

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Państwowego Instytutu Geologicznego

Rysunek 16. Profil hipsometryczny na linii Wiktorów - Młynisko

Powyższy profil przedstawia zróżnicowanie terenu między miejscowościami Wiktorów - Młynisko (kierunek północny wschód - południowy zachód). Pomiedzy odległymi od siebie o 9 km punktami zarejestrowano maksymalną różnicę wysokości 14 m. Miejscowość Wiktorów położony jest na obszarze Wysoczyzny Żłoczewskiej, która jest pozostałością po równinie morenowej. Przesuwając się w kierunku południowo - zachodnim po osi przekroju wysokości terenu sukcesywnie maleją, wieś Młynisko położone jest na południowym krańcu wysoczyzny, gdzie rzędne terenu oscylują w przedziale od 170 do 175 m.

5.6.2 Analiza SWOT

Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”

Obszar interwencji „Zasoby geologiczne”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ występowanie rozpoznanych i udokumentowanych złóż surowców mineralnych na terenie Gminy	→ zaprzestanie wydobycia surowców mineralnych,
→ znaczne zasoby geologiczne czwartorzędowych piasków	→ występowanie jedynie złóż czwartorzędowych piasków – brak rozpoznania innych surowców mineralnych na terenie Gminy
→ brak kolizji udokumentowanych złóż kopalin z	

ochroną środowiska → lokalizacja złóż kopalin w bliskim sąsiedztwie drogi → eksploatacja kopalin zgodnie z wydanymi koncesjami	
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ możliwość pozyskania surowców w utworach starszych, zwłaszcza w kontekście planowanych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych złóż ropy naftowej i gazu ziemnego wraz z wierceniem otworów poszukiwawczych o głębokości powyżej 1000 m. → modernizacja sieci dróg szansą na zwiększenie wydobycia surowców mineralnych	→ zaniechanie wydobycia kopalin na istniejących w istniejących złożach piasków czwartorzędowych → zaniechanie poszukiwania starszych utworów: ropy naftowej i gazu ziemnego wraz z wierceniem otworów poszukiwawczych o głębokości powyżej 1000 m. → wygaśnięcie rynku zbytu dla wydobywanych kopalin z terenu Gminy Biała

5.7 Gleby

5.7.1 Ocena stanu

Typy gleb i ich wartość użytkowa w dużym stopniu zależą od rodzaju podłoża, na którym powstały oraz powierzchniowych warunków wodnych. Utwory powierzchniowe, z których wykształciły się gleby na terenie Gminy Biała stanowią głównie osady czwartorzędowe pochodzące ze zlodowaceń południowopolskiego i środkowopolskiego. Osady te wykształciły się w postaci glin zwałowych i płatów żwirowo – piaszczystych.

Pod względem glebowo - rolnym Gmina Biała zaliczana jest do rejonu wieluńskiego (IUNG Puławy, 1977). Gleby występujące w regionie wieluńskim wytworzyły się z utworów pyłów i glin zwałowych. Udział gleb piaszczystych jest nieznaczny. Są to gleby brunatne właściwe i wyługowane oraz czarne ziemie. Pod użytkami zielonymi występują głównie gleby wytworzone z torfów i murszy na piaskach. W północnej i częściowo południowej części występują gleby pseudobielicowe.

Stopień kultury gleb jest wysoki, a udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych najniższy w województwie i wynosi 64 % przy średniej wojewódzkiej 82 %. Na terenie Gminy nie występują obszary naturalnych zagrożeń geologicznych w tym zagrożeń osuwania się mas ziemnych.

Wartość użytkową gleb dla potrzeb gospodarki rolnej w sposób syntetyczny charakteryzują występujące na terenie Gminy klasy bonitacyjne gruntów ornych i użytków zielonych. Najlepsze gleby znajdują się w pasie centralnym Gminy w rejonie Naramic, Kopydłowa, Białej Drugiej, Białej Rządowej, Białej Kopiec, Brzozy, Łyskornii, Janowca i Poręb. Są to gleby klasy II i III, zajmujące łącznie 21,45% gruntów ornych. Gleby o niższej, ale nadal dobrej przydatności rolniczej (klasa IV) stanowią 43,8%. Najgorsze gleby, klasy VI, zalesione lub wskazane pod zalesienie, stanowią 8,5% powierzchni gruntów ornych.

Tabela 27. Kompleksy przydatności rolniczej gleb w gminie Biała

klasa bonitacyjna	powierzchnia w ha	powierzchnia w %
II	19,46	0,33
IIIa	360,1812	6,04
IIIb	897,6059	15,08
IVa	1718,977	28,87
IVb	888,7056	14,93
V	1563,212	26,25
VI	505,8889	8,50
razem	5954,031	100

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Biała

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi zgodnie z zapisami Ustawy *Prawo Ochrony Środowiska* [1] prowadzi „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych są pobierane próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Monitoring realizowany jest przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Środki na realizację programu Monitoringu pochodzą z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Na terenie gminy Biała nie wyznaczono punktów monitoringu gleb w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych Polski”. Najbliższy punkt monitoringu został zlokalizowany w m. Bieniądzice, gm. Wieluń (powiat wieluński) i nie stwierdzono w nim podwyższonych zawartości metali w glebie. Zawartość metali ciężkich była niska i wynosiła:

- kadmu – 0,24mg/kg w 2005 oraz 0,15 mg/kg w 2010 roku,
- miedzi – 5,0 mg/kg w 2005 roku i 4,9 mg/kg w 2010 roku,
- niklu – 4,7 mg/kg w 2005 roku oraz 4,2 mg/kg w 2010 roku,
- ołowiu – 10,3 mg/kg w 2005 roku oraz 13,1 mg/kg w 2010 roku,
- cynku – 25,0 mg/kg w 2005 roku oraz 33,1 mg/kg w 2010 roku.

Stopień zanieczyszczenia gleb pierwiastkami metali ciężkich określono jako 1 w skali 0 – 3. Zawartość S-SO₄ wynosiła 1,09 mg/100g gleby w roku 2005 oraz 0,66 mg/100g gleby w roku 2010 (poziom niskiej zawartości), a zawartość WWA (węglowodórów aromatycznych) kształtowała się na poziomie 340 µg/kg w 2005 roku oraz 388 µg/kg w 2010 roku (jest to niska zawartość: 1o w skali 0 – 5).

Na terenie powiatu, wg informacji zawartych ww. raporcie, nie występują zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi oraz WWA. Istnieją zatem warunki do produkcji żywności o wysokich parametrach jakościowych.

5.7.2 Analiza SWOT

Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”

Obszar interwencji „Gleby”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ odpowiednie warunki do produkcji żywności ekologicznej	→ niska świadomość proekologiczna: wypalanie traw, niszczenie zieleni (drzew w lesie), dzikie składowiska śmieci
→ brak stwierdzonych podwyższonych wartości metali ciężkich w glebach powiatu wieluńskiego (wg danych GIOŚ i WIOŚ)	→ brak punktu monitoringu gleb na terenie gminy Biała – brak badań własnych w zakresie stopnia zanieczyszczenia gleb
→ małe zużycie środków chemicznych w rolnictwie	
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ stan środowiska sprzyjający produkcji zdrowej żywności i przetwórstwu rolno – spożywczemu	→ obniżenie ilość gruntów ornych pod zasiewami
→ dostępność do środków produkcji i ochrony roślin dla rolnictwa	→ wzrost cen środków do produkcji rolnej
→ stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej	→ pogorszenie jakości gruntów i wskaźnika bonitacji gleb
→ otwarcie w gminie punktu doradztwa rolniczego i podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników	→ niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie
→ własna ocena jakości gruntów ornych na terenie gminy Biała	

5.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1 Ocena stanu

Dnia 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw [6], która zmieniła system gospodarowania odpadami komunalnymi. Zmiany zostały również zawarte w przepisach nowej Ustawy o odpadach [7]. Dotychczasowy system oparty na umowach zawieranych indywidualnie przez mieszkańców z firmami wywozowymi zajmującymi się odbiorem i utylizacją odpadów został zastąpiony nowym, w którym to gmina staje się właścicielem odpadów komunalnych powstających na jej terenie i na gminie spoczywa obowiązek zorganizowania sprawnego systemu gospodarki odpadami dla swoich mieszkańców. Do obowiązków gminy należy między innymi prowadzenie sprawozdawczości, polegającej na sporządzaniu rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, na podstawie których przygotowywane jest jedno zbiorcze sprawozdanie dotyczące wszystkich gmin, które Marszałek Województwa przekazuje do Ministra Środowiska. Ponadto gminy zostały zobowiązane do wyłonienia w drodze przetargu przedsiębiorstwa odbierającego odpady oraz dokonywania rozliczeń finansowych za ich odbiór. System ten ma doprowadzić m.in. do osiągnięcia konkretnego efektu ekologicznego, jakim jest zwiększenie ilości odzyskiwanych surowców wtórnych. Efekt ten można uzyskać tylko poprzez zmobilizowanie mieszkańców do segregowania odpadów. Gminy są zobligowane do osiągnięcia odpowiedniego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z obszaru gminy, poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych z odebranych z obszaru gminy odpadów komunalnych.

Zgodnie z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028 odpady komunalne zmieszane, odpady zielone, bioodpady oraz pozostałości z sortowania i po procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania przeznaczone do składowania mogą być zagospodarowywane wyłącznie w ramach wyznaczonych regionów gospodarki odpadami komunalnymi. Pozostałe rodzaje odpadów zebrane selektywnie lub wyodrębnione z odpadów zmieszanych, powinny być kierowane do instalacji do ich zagospodarowania zgodnie z zasadą bliskości.

Gmina Biała położona jest w Regionie Gospodarowania Odpadami Komunalnymi II (RGOK II), w którym wskazane zostały instalacje regionalne do przetwarzania odpadów komunalnych oraz instalacje zastępcze, które będą funkcjonować do dn. 30.06.2018 r. Na terenie regionu istnieją 2 regionalne instalacje mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP), 2 składowiska, 2 kompostownie oraz 13 instalacje zastępczych, które przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 29. Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK II

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot odpowiedzialny za eksploatację instalacji	Przepustowość części mechanicznej [Mg/rok]	Przepustowość części biologicznej [Mg/rok]
Regionalne					
1	Pajęczno	Instalacja MBP w m. Dylów A	EKO-REGION Sp. z o.o. ul. Bawełniana 18 97-400 Bełchatów	50 000	27 300
2	Kamieński	Instalacja MBP w m. Ruszczyń	FBSerwis Kamieński Sp. z o.o. ul. Wieluńska 50, 97-360 Kamieński	100 000	40 000
Zastępcze					

1.	Wieluń	Instalacja MBP w m. Ruda	Przedsiębiorstwo Komunalne ul. Zamenhofska 17 98-300 Wieluń	39 000	8 600
----	--------	-----------------------------	---	--------	-------

Źródło: Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 30. Istniejące zastępcze sortownie zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK II

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalacje	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Zastępcze				
1	Bełchatów	Sortownia odpadów zmieszanych m. Wola Kruszyńska	"EKO-REGION" Sp.z o.o ul. Bawełniana 18 97-400 Bełchatów	50 000
2	Bełchatów	Sortownia odpadów zmieszanych m. Bełchatów	"EKO-REGION" Sp.z o.o ul. Bawełniana 18 97-400 Bełchatów	200 000
3	Zduńska Wola	Sortownia odpadów zmieszanych w m. Mostki	EKO-SYSTEM Leszek Felsztyński ul. Łódzka 20/12 98-220 Zduńska Wola	50 000
4	Łódź	Sortownia i stacja przeładunkowa odpadów komunalnych, ul. Zamiejska 1, 93-468 Łódź	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania – Łódź Sp. z o. o. ul. Tokarzewskiego 2, 91-842 Łódź Instalacja w m. Łódź	121 875
5	Łódź	Sortownia odpadów selektywnie zebranych i zmieszanych odpadów komunalnych, ul. Zbąszyńska, 91-342 Łódź	Remondis Sp. z o.o. Oddział Łódź ul. Zbąszyńska 6, 91-342 Łódź Instalacja w m. Łódź	50 000

Źródło: Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 31. Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w RGOK II

LP	Gmina	Nazwa i adres instalacji	Podmiot eksploatujący instalacje	Zdolność przerobowa roczna [Mg/rok]
Regionalne				
1	Bełchatów	Kompostownia w m. Wola Kruszyńska	Eko – Region Bełchatów ul. Staszica 5 97-400 Bełchatów	2 500
2	m. Łódź	Kompostownia odpadów zielonych w m. Łódź	Zakład Gospodarowania Odpadami ul. Sanitariuszek 70/72 93-469 Łódź Instalacja w m. Łódź	19 000

Źródło: Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Tabela 32. Istniejące regionalne i zastępcze składowiska odpadów komunalnych i składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w RGOK II

LP	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalacje	Pojemność całkowita [m³]	Pojemność wypełniona [m³]	Pojemność pozostała [m³]
Regionalne						
1	Kamieńsk	Składowisko odpadów komunalnych, Zakład Zagospodarowania Opadów ul. Wieluńska 50, Kąsle 97-360 Kamieńsk	FBSerwis Kamieński Sp. z o.o. ul. Wieluńska 50, 97-360 Kamieńsk	4 302 000	3 555 000	747 000
Zastępcze						
1	Bełchatów	Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Wola Kruszyńska	EKO-REGION" Sp.z o.o ul. Bawełniana 18 97-400 Bełchatów	-	-	200 000

LP	Gmina	Nazwa i adres składowiska	Podmiot eksploatujący instalacje	Pojemność całkowita [m³]	Pojemność wypełniona [m³]	Pojemność pozostała [m³]
2	Wieluń	Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Ruda	Przedsiębiorstwo Komunalne ul. Zamenhofs 17 98-300 Wieluń	-	-	82 050
3	Zduńska Wola	Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Mostki	EKO-SYSTEM Leszek Felsztyński Mostki 25 98-220 Zduńska Wola	-	-	484 975
4	Wieruszów	Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Teklinów	Przedsiębiorstwo Komunalne S.A ul. b-pa St. Bareły 13 98-400 Wieruszów	-	-	35 0001
5	Bełchatów	Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Dylów A	"EKO-REGION" Sp. z o.o. ul. Bawełniana 18 97-400 Bełchatów	-	-	30 609
6	Skomlin	Składowisko odpadów innych niż niebezpiecznych i obojętnych w m. Maręże	Międzygminne Składowisko Odpadów	-	-	7 173
7	m. Łódź	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Łódź	Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania – Łódź Sp. z o. o., ul. Tokarzewskiego 2, 91-842 Łódź Instalacja w m. Łódź	-	-	146 323

Źródło: Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028

Jednym z głównych celów wdrażanego systemu gospodarki odpadami komunalnymi jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych, czyli osiągnięcie we wskazanym terminie odpowiednich poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska oraz zwiększenie poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie. Do realizacji powyższych zadań zobowiązuje gminy art. 3b ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* [6], jak również akty wykonawcze do ustawy w postaci odpowiednich rozporządzeń:

- Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów [15]
- Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych [16]

Zgodnie z zapisami zawartymi w cytowanej powyżej ustawie gminy są zobowiązane do osiągnięcia do dnia **31 grudnia 2020 r.** odpowiednich poziomów:

- w odniesieniu do odpadów komunalnych w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (zauważyć należy, że są to odpady komunalne, które muszą być zbierane selektywnie) – recyklingu i przygotowania do ponownego użycia w wysokości co najmniej 50% wagowo;
- w odniesieniu do odpadów budowlanych i rozbiórkowych (innych niż niebezpieczne) – recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku w wysokości co najmniej 70% wagowo.

Obowiązkiem gmin jest również ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania:

- do dnia **16 lipca 2020 r.** – do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Obecnie na terenie gminy Biała funkcjonuje system odpłatnego odbioru odpadów z terenu każdej posesji. Od 1 lipca 2013 roku zorganizowanym systemem objęci zostali wszyscy mieszkańcy gminy. Odbiór odpadów od mieszkańców odbywa się zgodnie z przyjętym harmonogramem odbioru odpadów komunalnych zmieszanych i segregowanych w oparciu o zawarte umowy odbioru odpadów z firmą EKO-REGION Sp. z o.o. . Poniżej w tabeli przedstawiono ilości wytworzonych odpadów na terenie gminy Biała w latach 2015-2016. Liczba właścicieli nieruchomości od których odebrano odpady komunalne w 2015r. wyniosła 1323, a w 2016r. 1430 właścicieli.

Tabela 33. Ilość wytworzonych odpadów na terenie gminy Biała w latach 2015-2016

LP	Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Masa odpadów w 2015r.	Sposób zagosp. w 2015r.	Masa odpadów w 2016r.	Sposób zagosp. W 2016r.
INFORMACJA O MASIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW ODEBRANYCH Z OBSZARU GMINY ODPADÓW KOMUNALNYCH ORAZ SPOSOBIE ICH ZAGOSPODAROWANIA						
1.	20 03 01	Nie segregowane (zmieszane) odpady komunalne	612,8 Mg	R12	667,265 Mg	R12
2.	15 01 06	Zmieszane opady opakowaniowe	133,1 Mg	R12	140,925 Mg	R12
3.	15 01 07	Opakowania ze szkła	115,7 Mg	R5 - 63,4 Mg R12 - 52,3 Mg	115,204 Mg	R5 - 114 Mg R13 - 1,204 Mg
4.	16 01 03	Zużyte opony	18,8 Mg	R1 i R3	32,772 Mg	R3 - 30,8 Mg R13 - 1,972 Mg
5.	17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	0 Mg	-	5,596 Mg	R5 - 1,696 Mg R14 - 3,9 Mg
6.	17 09 04	Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu	1,922 Mg	R12	1,740 Mg	R12
7.	20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,026 Mg	R12	0,051 Mg	R12
8.	20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,049 Mg	R12	0,012 Mg	R12
9.	20 01 35*	Zużyte urządzenia elektroniczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,13 Mg	R12	0 Mg	-
10.	20 01 36	Zużyte urządzenia elektroniczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 i 10 01 35	0,085 Mg	R12	0 Mg	-
11.	20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	50,075 Mg	R12	75,544 Mg	R12
SUMA			932,687 Mg		1039,109 Mg	

* Odpady niebezpieczne

W 2016r. w skutek powiększeniu się liczby właścicieli nieruchomości od których odebrano odpady, masa wytworzonych odpadów na terenie Gminy nieznacznie wzrosła. Zwiększeniu uległa masa odpadów zmieszanych o blisko 9% w stosunku do roku 2015. W 2016r. odnotowano wzrost ilości w zakresie zmieszanych odpadów opakowaniowych o 6 %, co jest niewątpliwie korzystnym zjawiskiem świadczącym o poprawie efektywności segregacji odpadów wśród mieszkańców gminy Biała.. Poniżej w tabeli przedstawiono poziomy redukcji, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów wytworzonych na terenie gminy Biała na lata 2015-2020.

Tabela 34. Poziomy redukcji, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów wytworzonych na terenie gminy Biała na lata 2014-2020.

Osiągnięty poziom redukcji masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania*							
Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poziom osiągnięty [%]	49,32	7,93	21,33	-	-	-	-
Poziom wymagany [%]	50	50	45	45	40	40	35
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła odebranych z terenu gminy**							
Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poziom osiągnięty [%]	24,90	36,00	22,40	-	-	-	-
Poziom wymagany [%]	14	16	18	20	30	40	50
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych z odebranych z terenu gminy odpadów komunalnych**							
Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Poziom osiągnięty [%]	84,31	70,00	92,88	-	-	-	-
Poziom wymagany [%]	38	40	42	45	50	60	70

* - zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów [23]

** - zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych [24]

Gmina Biała w latach 2015-2016 osiągnęła wyznaczone poziomy redukcji odpadów komunalnych, poziomów recyklingu i odzysku odpadów, zgodnie z normami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów

Szczególnego rodzaju zagrożenie dla zdrowia mieszkańców i dla środowiska stanowią odpady zawierające azbest. Włókna azbestowe oddziałują szkodliwie m.in. na drogi oddechowe człowieka, powodując wiele schorzeń, w tym nowotwory. Ze względu na szkodliwe działanie, odpady zawierające azbest traktowane są jako odpady niebezpieczne, w związku z czym podlegać muszą specjalnym procedurom, zapewniającym bezpieczne usuwanie, transport i utylizację. Wyeliminowanie zagrożenia azbestem wynika z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, który przyjęty został uchwałą Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej nr 39/2010 z dnia 15 marca 2010 r. W związku z obowiązkiem usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. każda gmina powinna posiadać opracowany. Jednym z narzędzi monitorujących realizację zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu jest Baza Azbestowa prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2013 poz. 25).

Gmina Biała posiada opracowany w 2010 r. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Biała na lata 2011-2014”. W całej gminie zinwentaryzowano ok. 3 510 Mg wyrobów azbestowych. Około 81% z nich zakwalifikowanych zostało do stanu dostatecznego, 17,6% wszystkich wyrobów zawierających azbest przypisanych zostało do I stopnia pilności, jedynie 1,3% obiektów zostało przyporządkowanych do najlepszego stanu technicznego. W bieżącym roku Gmina Biała przystąpiła do Konkursu Azbest 2017 Ministerstwa Rozwoju, czego rezultatem będzie aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest jak i dokumentacji.

Podstawowym celem Programu jest oczyszczenie terenu gminy Biała z azbestu zgodnie z przyjętym w dokumencie harmonogramem oraz wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie mieszkańców oraz na stan środowiska.

Ponadto w Gminie Biała planowane jest składowisko odpadów niebezpiecznych, które realizacja została wpisana do znowelizowanego Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla województwa

łódzkiego na lata 2016-2022 z perspektywą do 2027 r., na mocy uchwały podjętej w dniu 20 czerwca 2017 roku.

Planowane przedsięwzięcie zlokalizowane będzie w Górach Młyńskich, obręb Młynisko Wieś, działka o numerze ewidencyjnym 1000. Przez ostatnie lata teren ten, był nielegalnie eksploatowany jako miejsce wydobywania piasku i żwiru, porośniętym dziką roślinnością z naturalnego wysiewu. W pobliżu planowanej inwestycji nie istnieją żadne zabudowania. Analizowany obszar objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

5.8.2 Analiza SWOT

Tabela 35. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”

Obszar interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ stale wzrastająca świadomość ekologiczna mieszkańców gminy o prawidłowym gospodarowaniu odpadami komunalnymi → objęcie zorganizowanym zbieraniem odpadów komunalnych 100% mieszkańców gminy (co oznacza, że wszyscy mieszkańcy mają możliwość zorganizowanego i legalnego pozbywania się odpadów), → umożliwienie wszystkim mieszkańcom gminy selektywnego zbierania odpadów, → kompostowanie części odpadów ulegających biodegradacji przez mieszkańców we własnym zakresie, → wzrastająca liczba właścicieli nieruchomości, od których odbierane są odpady komunalne → opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Biała	→ niska świadomość ekologiczna mieszkańców – niski stopień segregacji odpadów u źródła, spalanie odpadów w kotłach domowych, pozbywanie się odpadów w sposób nielegalny wynikające z przyzwyczajęń, niewiedzy → trudności w zlokalizowaniu i likwidowaniu „dzikich wysypisk”, jest to ponadto duże obciążenie finansowe dla gminy Biała → wysokie koszty dla mieszkańców związane z systemem gospodarowania odpadami → wysokie koszty unieszkodliwiania odpadów (np. zawierających PCB, przeterminowane środki ochrony roślin), → brak lub zbyt mała ilość instalacji do unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych na terenie województwa zmusza do transportowania odpadów na znaczne odległości, co m.in. podnosi koszty (odpady medyczne i weterynaryjne, odpady zawierające azbest),
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ możliwość dofinansowania kosztów utylizacji odpadów zawierających azbest z WFOŚiGW i MR → ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych → zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., → objęcie wszystkich mieszkańców systemem selektywnego zbierania odpadów (selektywne zbieranie odpadów „u źródła”),	→ wzrost opłat dla mieszkańców za system gospodarowania odpadami na terenie gminy → nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła → trudności z zagospodarowaniem odpadów o kaloryczności powyżej 6 MJ/kg (od 01.01.2016 r. obowiązuje zakaz ich składowania na składowiskach odpadów komunalnych). → nieosiągnięcie wymaganych poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych i poziomu recyklingu i odzysku odpadów zebranych selektywnie → brak środków finansowych na usuwanie azbestu

5.9 Zasoby przyrodnicze

5.9.1 Ocena stanu

5.9.1.1 Flora i fauna

Zasobność w tereny leśne nie jest atutem Gminy Biała. Lesistość Gminy jest najmniejsza w powiecie i wynosi kształtuje się na bardzo niskim poziomie, 3,6%, przy średniej krajowej 28,7%. Biała

należy też do grupy gmin o najniższym wskaźniku lesistości w województwie. Grunty leśne zajmują powierzchnię zaledwie 265 ha. W nieco ponad 90% są to lasy prywatne. Pozostałe to grunty leśne publiczne, w tym 84% należy do Skarbu Państwa, a 16% do Gminy. Obszary leśne skoncentrowane są w części południowej Gminy. Ponadto mniejsze skupiska leśne występują na terenie obrębu Rososz oraz obrębu Zabłocie Góry Świątkowskie. Pozostałe obszary Gminy są niemal całkowicie bezleśne. Lasy państwowe rosnące na terenie gminy Biała nie mają statusu lasów ochronnych.

Obszar na którym znajduje się Gmina Biała w podziale geobotanicznym Matuszkiewicza (2008) należy do Podokręgu Walichnowskiego wchodzącego w skład Okręgu Wieluńsko - Złoczewskiego w Krainie Wysoczyń Łódzko - Wieluńskich.

Teren Gminy Biała cechuje się dominacją botanicznego krajobrazu zespołu Quercu-Pinetum na siedliskach boru mieszanego, całkowitym niemal brakiem dąbrów z klasy Quercetea roburi-petraeae, występowaniem żyznych buczyn typu niżowego (Melico-Fagetum) oraz znacznym udziałem świetlistych dąbrów zespołu Potentillo albae-Quercetum.

Skład gatunkowy tych lasów jest podobny do innych obszarów leśnych w tym okręgu. Dominującym gatunkiem w drzewostanie jest sosna, która zajmuje przeważające powierzchnie lasów. Pod względem występowania w lasach jej udział znacznie przewyższa średnią dla kraju. Kolejnymi gatunkami lasotwórczym ale o znacznie mniejszym udziale są dąb, brzoza, olcha, buk oraz jodła.

Fauna na obszarze Gminy jest typowa dla środkowej Polski. Z dużych zwierząt można spotkać sarnę, rzadziej jelenia. O obecności dzików mogą świadczyć tzw. buchtowiska. Poza tym występuje tu większość gatunków zwierząt i ptaków typowych dla ekosystemów leśnych i leśno-polnych.

W celu zapewnienia spójności oraz integralności sieci obszarów chronionych, wyznaczono na terenie województwa Łódzkiego korytarze ekologiczne zapewniające łączność ekologiczną na poziomie regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym. Przez teren Gminy Biała w jej północnym fragmencie przebiega korytarz *Wieruszów* łączący tereny pogranicza województwa Opolskiego i Łódzkiego.

5.9.1.2 *Formy ochrony przyrody*

Obszary prawnie chronione zajmują 19,8% powierzchni Powiatu Wieluńskiego, jednakże nie występują one na terenie gminy Biała. Najbliższym tego typu obiektem jest rezerwat „Lasek Kurowski”. Rezerwat położony jest na północ od miejscowości Piaski (gm. Wieluń), na terenie leśnym przylegającym do drogi Turów – Młynisko. Nie jest on udostępniony do zwiedzania, nie prowadzi do niego żadna droga ani ścieżka. Możliwe jest jedynie przemieszczanie się wzdłuż jego granicy, która przebiega między terenem leśnym i polami uprawnymi, a najłatwiejszy dostęp do niego jest od strony zachodniej rezerwatu, od miejscowości Dębina w Gminie Biała. Lasek Kurowski chroni naturalne zbiorowiska leśne: grądu z udziałem jodły pospolitej, dąbrowy świetlistej, olsu i łągu jesionowo-olszowego, oraz występującego tam szuwar sitowia leśnego²⁸. Zgodnie z *Ustawą o ochronie przyrody* [10] na obszarze gminy Biała występują formy ochrony przyrody wskazane w poniższej tabeli.

Tabela 36. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Biała

Lp.	Forma ochrony	Nazwa	Krótka charakterystyka	Lokalizacja	NDE	Opis lokalizacji	Forma własności	na podstawie Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego W sprawie uznania za pomnik przyrody z dnia
1.	Pomniki przyrody	Jesion wyniosły	Obwód 280 cm	Naramice	603	Park Wiejski	Gmina Biała Własność	03.02. 1998r.
2.		Dąb szypułkowy	Obwód 420 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.
3.		Dąb szypułkowy	Obwód 330 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.
4.		Lipa szerokolistna	Obwód 440 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.
5.		Lipa drobnolistna	Obwód 300 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.
6.		Lipa szeroko listna	Obwód 420 cm	Łyskornia	392	Teren Przykościelny	Parafia Rzymsko - Katolicka w Łyskornii	03.02. 1998r.
7.		Wierzba biała	Obwód 400 cm	Łyskornia	429	Prywatna Posesja	Własność Prywatna	24.11. 1998 r.
8.		Jawor	Obwód 370 cm	Kopydłów	18/3	Park Wiejski	Agencja Nieruchomości Rolnych Filia w Łodzi	03.02. 1998r.
9.		Jesion Wyniosły	Obwód 300 cm	Kopydłów	8/13	Park Wiejski		03.02. 1998r.
10.		Klon Zwyczajny	Obwód 280 cm	Kopydłów	8/13	Park Wiejski		03.02. 1998r.
Grupa drzew								
11.	Pomniki przyrody	Dąb Szypułkowy	Obwód 360 cm	Naramice	603	Park Wiejski	Gmina Biała Własność	03.02. 1998r.
12.		Dąb Szypułkowy	Obwód 340 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.
13.		Lipa Szerokolistna	Obwód 360 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.
14.		Klon Jawor	Obwód 290 cm	Naramice	603	Park Wiejski		03.02. 1998r.

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Rozporządzenia Wojewody Sieradzkiego, dane Urzędu Gminy Biała

Ochrona drzew w granicach lokalizacji obejmuje zasięg korony i systemu korzeniowego nie mniejszy niż w promieniu 15 metrów od zewnętrznej krawędzi pnia drzew. W ramach czynnej ochrony istnieje możliwość dokonywania zabiegów pielęgnacyjno-zabezpieczających zgodnych z ogólnie przyjętymi zasadami chirurgii drzew – w stosunku do tworów przyrody żywej oraz dokonywania zabiegów ochronnych w celu przywrócenia naturalnego stanu – w stosunku do tworów przyrody nieożywionej.

Na obszarze objętym niniejszym Programem znajdują się także atrakcyjne rekreacyjnie parki. Ich powstanie datuje się na XIX w. W ówczesnym czasie stanowiły one element otoczenia dworów. Pierwszy to park podworski w Kopydłowie, znajdujący się w południowo-wschodniej części Kopydłowa, przy drodze do Kurowa. Może on być atrakcją zwłaszcza dla turystów przemierzających teren powiatu wieluńskiego na rowerach, bowiem znajduje się w pobliżu przebiegającego szlaku rowerowego - EWI 12. Obszar parku o powierzchni 1,5 ha dzieli się na dwie kwatery: - pierwszą, obejmującą zniszczony budynek dworu otoczonego pozostałościami po klombach oraz okazy drzew, które osłaniały dwór od zabudowań gospodarskich i - drugą, ze stawem oraz jednolitym drzewostanem o charakterze leśnym²⁹. Do dziś w parku zachowało się kilka pomników przyrody: jawor (obwód 370 cm), jesion wyniosły (obwód 300 cm), klon zwyczajny (obwód 280 cm), a także inne okazy starodrzewia. Park i dwór pozostają nieogrodzone i niezagospodarowane. Nie są własnością Gminy a Skarbu Państwa (Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Warszawie Filia w Łodzi), co może utrudniać pozyskanie środków zewnętrznych na przeprowadzenie na tym terenie prac rewitalizacyjnych, podnoszących jego walory estetyczne.

Drugi - park podworski w Naramicach będący pozostałością dawnego założenia dworsko-parkowego z XIX w. o pow. ok. 2 ha jest parkiem publicznym. Udało się zachować w nim zabytkowy drzewostan, na który składają się przede wszystkim rodzime gatunki drzew. Na uwagę zasługują przede wszystkim okazałe pomniki przyrody: dęby szypułkowe (o obwodach: 360, 340, 420 330 cm), lipy szerokolistne (360 i 440 cm), lipa wąskolistna (300 cm), klon jawor (290 cm). Na terenie parku znajdują się także boiska do piłki nożnej i siatkówki oraz plac zabaw dla dzieci. Park znajduje się w zachodniej części wsi, przy drodze do miejscowości Walichnowy. Widoczny z daleka dzięki okazałym rozmiarom rosnących tam drzew. Park nie jest ogrodzony i dostępny bez ograniczeń.

5.9.2 Analiza SWOT

Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”

Obszar interwencji „Zasoby przyrodnicze”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ występowanie mniejszych form ochrony przyrody - pomniki przyrody jako elementy zachowania wartości przyrodniczych gminy Biała → uporządkowany system prawny w zakresie form ochrony przyrody	→ niskie wykorzystanie walorów krajobrazowych do celów rekreacyjnych → bardzo niski wskaźnik lesistości gminy – 3,6 % → brak opracowania ekofizjograficznego dla gminy Biała i rzetelnie przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ możliwość znacznego zwiększenia lesistości poprzez zalesienie gruntów marginalnych dla rolnictwa → zachowanie potencjału przyrodniczego obszarów chronionego krajobrazu, parków podworskich oraz pomników przyrody	→ zajęcie terenów cennych przyrodniczo pod realizację przedsięwzięć, które nie są objęte ochroną w formie obszarów chronionych → brak rozpoznania przyrodniczego gminy poprzez rzetelnie przeprowadzoną inwentaryzację przyrodniczą

→ utrzymanie oczek wodnych, obszarów źródliskowych i obszarów podmokłych (potencjalne użytki ekologiczne), jako siedlisk roślinności i fauny wodnej i wodno-błotnej charakteryzujących się bogactwem przyrodniczym w aspekcie uwzględniania czynników stanowiących zagrożenia dla ich prawidłowego funkcjonowania → kształtowanie systemu naturalnych powiązań przyrodniczych, obejmujących aktywne biologiczne ekosystemy łąkowe, bagienne, wodne i leśne, które mają zasadniczy wpływ na utrzymanie równowagi biologicznej w środowisku przyrodniczym → kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych → utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz zwiększanie istniejącego stopnia → pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na gruntach rolnych słabych jakościowo, zwłaszcza w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących już kompleksów leśnych. Lokalizacja zalesień powinna zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych, sprzyjać tworzeniu zwartego systemu przyrodniczego łącznie z innymi obszarami o funkcjach ekologicznych oraz uwzględniać tworzenie korytarzy ekologicznych pomiędzy dużymi kompleksami leśnymi → rozwój turystyki pieszej i rowerowej	→ utrzymujący się niski wskaźnik wykorzystania walorów krajobrazowych do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej (brak rozbudowy szlaków turystycznych) → obniżenie wskaźnika lesistości gminy poprzez niewłaściwą gospodarkę leśną → zagrożenie dla funkcjonowania obszarów objętych ochroną prawną nie posiadających opracowanych planów ochronnych lub planów zadań ochronnych
---	--

5.10 Zagrożenia poważnymi awariami

5.10.1 Ocena stanu

Zgodnie z art. 271b ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1], Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach: przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznych skutków awarii przemysłowych oraz awaryjnego zanieczyszczeniom wód granicznych. Ustawa *Prawo ochrony środowiska* [1] (w szczególności tytuł IV tej ustawy) implementuje przepisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniającej, a następnie uchylającej dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz. Urz. UE L 197 z 24.07.2012, str. 1) oraz Konwencji w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych (Dz. U. z 2004 r. nr 129, poz. 1352). Ww. akty prawne regulują kwestie zapobiegania poważnym awariom, które mogą być następstwem określonych działań przemysłowych oraz ograniczania ich skutków dla zdrowia ludzi i środowiska.

Szczegółowy zakres zadań Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom określa Ustawa o *Inspekcji Ochrony Środowiska* [11]. Do ww. zadań należą:

- 1) kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii;
- 2) badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska;
- 3) prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii i o dużym ryzyku wystąpienia awarii w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska;
- 4) prowadzenie rejestru poważnych awarii.

Co roku GIOŚ w Warszawie publikuje raporty o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnej awarii. W latach 2010-2013 (ostatni opublikowany raport za rok 2013) na terenie gminy Biała jak i całego powiatu wieluńskiego nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnej awarii.

5.10.2 Analiza SWOT

Tabela 38. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”

Obszar interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
→ brak odnotowanych zdarzeń o znamionach poważnej awarii → brak na terenie gminy zakładów ZDR (zakładów dużego ryzyka wystąpienia awarii) i ZZR (zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii)	nie odnotowano
SZANSE	ZAGROŻENIA
→ nie podejmowanie działań w zakresie budowy zakładów ZDR i ZZR na terenie gminy Biała	→ budowa zakładów ZDR i ZZR na terenie gminy Biała → niekontrolowany wyciek substancji niebezpiecznych do środowiska podczas ich transportu

6. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna jest zagadnieniem horyzontalnym dotyczącym wszystkich obszarów ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Dla zrównoważonego rozwoju kraju niezbędne są nie tylko inwestycje w nowoczesne, proekologiczne technologie i racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi, ale również wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa. Powoduje to, że edukacja ekologiczna, gwarantując przekazywanie aktualnej wiedzy i treści, musi być stale dostosowywana do zmieniającego się otoczenia oraz zapotrzebowania na uzupełnianie wiedzy i rozwój kompetencji, w zależności od obszarów tematycznych z wykorzystaniem narzędzi prowadzenia działań. Działania edukacyjne prowadzone w sposób uporządkowany i systematyczny mogą w istotny, pozytywny sposób wpłynąć na rozwój gospodarczy z poszanowaniem konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju. Skuteczność i efektywność działań w tym zakresie wymaga zaangażowania oraz wzajemnej koordynacji i współpracy zarówno instytucji publicznych, organizacji pozarządowych, jak również otoczenia biznesu i środowiska akademickiego.

6.1 *Koncepcja edukacji ekologicznej dla gminy Biała*

Edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Programu Ochrony Środowiska. Świadome wspólnoty społeczne podejmują liczne lokalne akcje proekologiczne oraz sprawują społeczną kontrolę nad działaniami przedsiębiorstw i instytucji. Dlatego też konieczne jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Biała szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie, a także o działaniach instytucji w sektorze ochrony środowiska. Sprawdzonym rozwiązaniem jest tutaj stworzenie portalu internetowego o tematyce informacyjno-edukacyjnej, na którym poruszano by ważne zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i ochrony poszczególnych jego komponentów.

Droga do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami naturalnymi prowadzi przede wszystkim przez świadomość ekologiczną mieszkańców Gminy. Kierunki edukacji w Polsce wyznacza Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”. Główne cele Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej to:

- 1) Wdrożenie zaleceń Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej z uwzględnieniem zmian zachodzących w procesie reformowania Państwa oraz integracji z Unią Europejską;
- 2) Stworzenie mechanizmów pozwalających sprostać wyzwaniom związanym z wdrażaniem idei i zasad rozwoju zrównoważonego, pozwalających kształtować świadomość ekologiczną w warunkach demokratyzacji życia społecznego i wzrastającej roli komunikacji społecznej;
- 3) Zwiększenie efektywności edukacji ekologicznej przez promowanie najsukcesowniejszych jej form i najważniejszych treści, wskazanie sposobów optymalnej alokacji środków finansowych, uporządkowanie przepływu informacji i decyzji z wykorzystując najlepsze krajowe i zagraniczne doświadczenia.

Cele operacyjne Narodowego Programu Edukacji Ekologicznej:

- 1) Dokonanie kompleksowej, empirycznej diagnozy funkcjonowania edukacji ekologicznej w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem jej źródeł, priorytetów i stosowanych w niej metod i procedur wdrożenia;
- 2) Dostarczenie informacji o optymalnym systemie edukacji ekologicznej w kraju i o warunkach dochodzenia do takiego systemu;
- 3) Wypełnienie zobowiązań wynikających z sygnowanych przez RP porozumień międzynarodowych;
- 4) Inspirowanie potencjalnych podmiotów do tworzenia branżowych, resortowych, regionalnych, lokalnych, instytucjonalnych oraz innych programów edukacji ekologicznej;
- 5) Stworzenie jednolitego dokumentu pozwalającego monitorować rozwój edukacji ekologicznej w Polsce w kontekście oczekiwań społecznych i możliwości realizacyjnych.

Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej wskazuje na konieczność włączania treści dotyczących ochrony środowiska do programów edukacji formalnej, a także wspierania programów edukacji nieformalnej.

Edukacja formalna prowadzona jest przez placówki oświatowe w ramach programów nauczania realizowanych na wszystkich szczeblach nauczania, począwszy od klasy IV szkoły podstawowej, w postaci oddzielnej ścieżki edukacyjnej o charakterze wychowawczo-dydaktycznym, zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół* [25]. Obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, jak również w programach kursów uprawniających do uzyskania kwalifikacji zawodowych, wprowadzony został na mocy *Ustawy Prawo Ochrony Środowiska* [1].

Edukacja nieformalna prowadzona może być natomiast przez rozmaite podmioty: organy administracji różnego szczebla, instytucje naukowe, organizacje pozarządowe, media, wreszcie – przez osoby z najbliższego otoczenia. Znaczenie edukacji nieformalnej jest nie do przecenienia. Zdarza się, że oddziałuje na kształtowanie postaw nawet silniej niż w przypadku prawidłowo prowadzonej edukacji szkolnej, a przy tym jest trudniejsza do kontrolowania. Działania różnych podmiotów mogą na przykład się wzajemnie powielać, podkreślając do znudzenia pewne mniej istotne kwestie, jednocześnie omijając inne, bardziej istotne. Pomimo dobrych chęci, prezentowane informacje mogą także okazać się przekłamane, błędne, nieaktualne. Przejmowanie postaw od osób najbliższych może mieć pozytywny wpływ jedynie w przypadku dobrego poziomu świadomości ekologicznej osoby, która stanowi w danym wypadku autorytet. W przypadku dzieci, są to najczęściej rodzice, opiekunowie, jak również rówieśnicy. Dlatego też tak bardzo istotne jest właściwe kształtowanie postaw społeczeństwa w każdym wieku – tzw. kształcenie ustawiczne.

Edukację ekologiczną najłatwiej jest prowadzić wśród dzieci i młodzieży w trakcie zajęć szkolnych. Bardzo ważne są wówczas zajęcia terenowe oparte na bezpośrednim kontakcie ucznia z przedstawioną problematyką, co pomaga wykształcić u młodego człowieka umiejętność wnikliwej obserwacji, spostrzegawczości, kojarzenia i wyciągania odpowiednich wniosków. Dla skutecznego wdrożenia założeń niniejszego dokumentu kluczowe znaczenie ma także odpowiednie przygotowanie pracowników administracji państwowej, samorządowej, nauczycieli oraz pracowników firm, a także ogólnodostępna akcja informacyjna dla społeczeństwa. Wśród mieszkańców Gminy należy wzbudzić zainteresowanie stanem środowiska i możliwościami jego poprawy, a także wywołać poczucie odpowiedzialności i zaangażowania ich w procesy decyzyjne.

Edukacja mieszkańców może być prowadzona m.in. poprzez druk ulotek i broszurek informacyjnych dostarczanych do każdego gospodarstwa domowego, plakaty rozwieszane w często odwiedzanych przez mieszkańców Gminy miejscach np. w przedszkolach, szkołach, w okolicy kościołów i sklepów, publikacje w prasie lokalnej czy konkursy i informacje przekazywane w trakcie ogłoszeń parafialnych oraz obchodów święta plonów.

6.2 Działania w zakresie edukacji ekologicznej na terenie gminy Biała

Na terenie Gminy Biała edukacja ekologiczna prowadzona jest przede wszystkim przez funkcjonujące w poszczególnych miejscowościach szkoły. We wszystkich szkołach prowadzona jest odpowiednia międzyprzedmiotowa ścieżka edukacyjna: edukacja ekologiczna. Zagadnienia dotyczące ekologii, ochrony środowiska, rozwoju zrównoważonego poruszane są w ramach treści programowych podczas zajęć biologii, plastyki, geografii, fizyki, chemii, zajęć technicznych czy godzin wychowawczych. Każdorazowo, działania w zakresie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży powinny być optymalnie dopasowane do wieku i poziomu rozwoju, tak, by mogły przynieść odpowiednie efekty. Nauczyciele i wychowawcy powinni bardzo dobrze orientować się w lokalnych problemach dotyczących środowiska na terenie Gminy, aby nadać tym działaniom najbardziej odpowiedni kierunek. Powinni również charakteryzować się wysokim poziomem zaangażowania w tę tematykę, by zarażać podopiecznych entuzjazmem. Do pomocy warto również zapraszać i angażować inne instytucje, które mogą posłużyć pomocą merytoryczną oraz praktyczną, np. organizacje prośrodowiskowe, instytucje naukowe.

Ponadto, kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy następuje poprzez wpływ mediów, zarówno ogólnopolskich, jak i lokalnych. Informacje, mniej lub bardziej wiarygodne, docierają za pośrednictwem telewizji, radia, prasy, Internetu do ogółu mieszkańców. Środki masowego przekazu zobowiązane są do popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Ważne jest, by podawane informacje były w pełni rzetelne, poparte wiedzą naukową.

Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej związane jest również z odpowiednim wychowaniem w domach rodzinnych. We właściwy sposób przekazywana dzieciom wiedza oraz wpajane przez rodziców i opiekunów wzorce i wartości mogą zaowocować ukształtowaniem pełnej szacunku postawy względem środowiska naturalnego, co w przyszłości przełoży się na wymierne korzyści dla środowiska. W pierwszej kolejności jednak to właśnie dorośli mieszkańcy Gminy muszą posiadać niezbędny poziom wiedzy oraz wykazywać odpowiedni stosunek względem przyrody i środowiska. Wpływ mediów nie powinien pozostawać jedynym czynnikiem kształtującym ten stosunek – w Gminie powinny być w sposób atrakcyjny i przystępny prowadzone różnego rodzaju kampanie i akcje promujące ochronę środowiska i rozwój zrównoważony, w szczególności dotyczące np. znaczenia zachowania bioróżnorodności, rolnictwa zrównoważonego i ekologicznego, właściwego postępowania z różnego rodzaju odpadami, oszczędzania wody i energii, korzyści związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE), szkodliwości azbestu i właściwego z nim postępowania, możliwości pozyskania dofinansowań na różnego rodzaju działalność prośrodowiskową, rozwoju turystyki zrównoważonej, ekologicznej i agroturystyki, właściwych zachowań w przypadku wystąpienia zagrożeń środowiskowych.

Kształcenie mieszkańców w tych dziedzinach stanowi inwestycję w przyszłość, ponieważ ugruntowana wiedza i właściwe podejście będzie przekazywane kolejnym pokoleniom. Udział w tego rodzaju działaniach powinna wziąć w szczególności Gmina Biała jako jednostka odpowiedzialna lub współodpowiedzialna. Warto w tym zakresie podejmować współpracę z uznanymi instytucjami zewnętrznymi, np. z organizacjami pozarządowymi mającymi w swoich celach statutowych edukację ekologiczną, z wyższymi uczelniami, z instytucjami takimi, jak np. Lasy Państwowe czy też Koła Łowieckie dzierżawiące obwody na terenie Gminy. Warto pamiętać również, iż istnieją duże możliwości pozyskania zewnętrznych dofinansowań na kampanie i akcje edukacyjne w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska.

7. Cele, kierunki interwencji i zadania wraz z harmonogramem rzeczowo - finansowym

Tabela 39. Harmonogram realizacji zadań własnych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Biała na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	H
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych i osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Termomodernizacja i rozbudowa systemów energooszczędnych	Termomodernizacja budynków gminnych wraz z budową indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
2.				Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z budową indywidualnych instalacji odnawialnych źródeł energii (pompy ciepła, panele i kolektory fotowoltaiczne)	Właściciele nieruchomości	dotacje Urzędu Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
3.						
4.						
5.			Przejsięcie na gospodarkę niskoemisyjną poprzez wymianę/modernizację źródeł ciepła	Wymiana instalacji CO w budynkach należących do Gminy	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
6.				Wymiana nieekologicznych pieców na ogrzewane paliwami niskoemisyjnymi (gaz lub ekogroszek)	Urząd Gminy, podmioty gospodarcze, właściciele nieruchomości	Budżet Gminy, środki własne inwestora; dotacje, środki zewnętrzne
7.				Opracowanie i przyjęcie dokumentacji dot. zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe (założenia do planów i plany)	Urząd Gminy	Budżet Gminy
8.				Wdrażanie zapisów Programu ograniczania niskiej emisji	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POIiŚ, PROW, RPOWM
9.			Rozwój odnawialnych źródeł energii	Montaż instalacji solarnych i fotowoltaicznych w budynkach należących do Gminy Biała	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ
10.				Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej i ciepła	Urząd Gminy, mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje oświaty	Budżet Gminy, inwestorzy
11.			Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Szkolenia dla pracowników Gminy w zakresie Eco Driving	Urząd Gminy	Budżet Gminy
12.				Budowa ścieżek rowerowych	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, RPO, POIiŚ

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	H
13.			Ograniczenie emisji komunalno-bytowej (powierzchniowej)	Stosowanie odpowiednich zapisów umożliwiających ograniczenie emisji pyłu PM10 i PM2,5 w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miast, wprowadzania zieleni ochronnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustaleniu sposobu zaopatrzenia w ciepło tam, gdzie to możliwe oraz w zabudowie nowo planowanej	Urząd Gminy	Budżet Gminy
14.	Zagrożenia hałasem	Zmniejszenie oddziaływania hałasu i ochrona przed hałasem	Poprawa stanu układu komunikacyjnego	Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg w celu poprawy stanu infrastruktury dróg powiatowych i drogi krajowej	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
15.				Budowa chodników oraz ścieżek rowerowych przy drogach gminnych oraz współpraca z innymi zarządcami dróg, w celu budowania tej infrastruktury przy drogach powiatowych	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
16.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na zdrowie człowieka i środowisko	Ochrona mieszkańców gminy przed promieniowaniem elektromagnetycznym poprzez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Urząd Gminy, Starostwo Powiatowe	Budżet Gminy, Budżet Starostwa
17.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	Budowa i modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody	Urząd Gminy,	Budżet Gminy, WFOŚiGW, RPOWM, PROW, POIiŚ, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
18.			Rozbudowa infrastruktury	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy	Budżet Gminy

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	H
19.			oczyszczania ścieków z uwzględnienie zabudowy rozproszonej	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, RPO, PROW, POIiŚ, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
20.				Budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji na terenie gminy Biała	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
21.			Kontrola i realizacja zadań w zakresie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej	Realizacja Programu wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w oczyszczalnie ścieków i systemy kanalizacji zbiorczej	Urząd Gminy	Budżet Gminy, WFOŚiGW, banki-kredyty preferencyjne oraz komercyjne
				Właściwe stosowanie i przechowywanie nawozów naturalnych (m.in. wyposażenie jak największej liczby gospodarstw rolnych w zbiorniki na gnojowicę i płyty obornikowe)	rolnicy, Urząd Gminy, ODR	Budżet Gminy, PROW
22.	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi	Zmniejszenie oddziaływania w zakresie wydobycia kopalin	Rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych	właściciele terenu, Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki koncesjonariuszy
23.	Gleby	Ochrona gleb i racjonalne wykorzystanie terenu	Rekultywacja gruntów	Kompleksowa rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych	właściciele terenu, Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne
24.			Działania systemowe w zakresie ochrony gleb i właściwego wykorzystania terenu	Opracowanie map glebowo - rolniczych	Urząd Gminy	Budżet Gminy
25.	i zapobieganie	Racjonalna gospodarka odpadami	Ograniczenie ilości odpadów kierowanych na składowisko oraz zmniejszenie	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Biała	Urząd Gminy	Budżet Gminy
26.				Likwidacja nielegalnych miejsc składowania odpadów komunalnych	Urząd Gminy	Budżet Gminy, PROW, RPO
27.				Objęcie zorganizowanym systemem odbierania	Urząd Gminy	Budżet Gminy, PROW,

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	H
			oddziaływania odpadów na środowisko	oraz selektywnego zbierania odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców		RPO
28.			Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Biała	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (BOŚ, WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki unijne)
29.			Właściwe gospodarowanie odpadami poprzez realizację działań systemowych i programowych	Opracowanie aktualizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy Biała	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (Ministerstwo Rozwoju)
30.				Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi przekazywane marszałkowi województwa oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska	Urząd Gminy	-
31.				Przeprowadzenie przetargów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Urząd Gminy	-
32.				Zawieranie umów z przedsiębiorcami świadczącymi usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości	Urząd Gminy	-
33.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	Rozwój ekoturystyki	Budowa infrastruktury turystycznej (pola biwakowe, ścieżki rowerowe, drogi dojazdowe)	Urząd Gminy	Budżet Gminy, środki zewnętrzne (RPO, POLiŚ)
34.			Ochrona form ochrony przyrody i innych obszarów przyrodniczo cennych	Poprawa estetyki i rewaloryzacja miejscowości	Urząd Gminy	Budżet Gminy
35.				Wykonanie inwentaryzacji i/lub waloryzacji zasobów przyrody	Urząd Gminy	Budżet Gminy
36.				Budowanie i aktualizacja baz danych z zakresu ochrony przyrody	Urząd Gminy	Budżet Gminy

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	H
37.	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska	Wsparcie jednostek straży pożarnej w zakresie wyposażenia do prowadzenia działań ratowniczych, zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom oraz zagrożeniom środowiska i zdrowia człowieka, wynikającym z nadzwyczajnych zdarzeń.	Wsparcie OSP na doposażenie w specjalistyczne sprzęty ratowniczo-gaśnicze oraz przeciwpowodziowe	Urząd Gminy	Budżet Gminy
38.	Edukacja ekologiczna	Podniesienie świadomości ekologicznej	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Prowadzenie kampanii edukacyjnych uświadamiających społeczeństwo o zagrożeniach dla zdrowia związanych z emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz proponowanych działaniach związanych z ich ograniczeniem	Urząd Gminy	Budżet Gminy, fundusze celowe, dotacje
39.				Organizowanie kampanii informacyjno-edukacyjnych oraz akcji lokalnych służących ochronie środowiska	Urząd Gminy i jednostki oświatowe	Budżet Gminy
40.				Promocja rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii ograniczających zużycie energii	Urząd Gminy	środki własne jednostki, WFOŚiGW, POiŚ, LIFE+

Tabela 40. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Biała na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji (rok)	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	G	I
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych i osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Ocena stanu jakości powietrza	Monitoring jakości powietrza na terenie województwa łódzkiego	WIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW
2.			Działalność kontrolna i programowa	Kontrola zakładów emitujących do powietrza benzo(a)piren oraz pył zawieszony PM10.	WIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW
3.				Prowadzenie kontroli przestrzegania prawa w zakresie emisji substancji do powietrza	GIOŚ	2016-2019	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
4.				Przygotowywanie, wdrażanie i monitorowanie programów ochrony powietrza	Wojewoda	2016-2020	środki własne jednostki, WFOŚiGW
5.				Modernizacja obiektów energetycznego spalania paliw oraz wdrażanie strategii czystej produkcji	właściciele i zarządcy zakładów przemysłowych na terenie strefy	2022	środki własne zarządców i właścicieli zakładów, NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne
6.	Zagrożenie hałasem	Zmniejszenie oddziaływania hałasu i ochrona przed hałasem	Ocena stanu klimatu akustycznego	Monitoring jakości hałasu na terenie województwa łódzkiego	WIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, WFOŚiGW
7.			Działalność kontrolna i programowa	Rejestr obszarów, na których występuje przekroczenie norm poziomu hałasu pochodzącego z węzłów komunikacyjnych	WIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, WFOŚiGW, NFOŚiGW
8.				Kontrole przestrzegania dopuszczalnej emisji hałasu przemysłowego, wprowadzanie urządzeń ograniczających emisję hałasu	WIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, WFOŚiGW, NFOŚiGW
9.				Kontrole źródeł hałasu oraz ograniczenie ich uciążliwości	GIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
10.				Sporządzenie i monitorowanie programów ochrony środowiska przed hałasem	Wojewoda	Zadanie ciągłe	środki własne jednostki, WFOŚiGW, NFOŚiGW
11.				Opracowanie map akustycznych dla obszarów położonych wzdłuż dróg, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie na środowisko	Powiatowy Zarząd Dróg w Wieluniu	Zadanie ciągłe	środki własne jednostki
12.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Ocena oddziaływania pól elektromagnetycznych	Monitoring pól elektromagnetycznych na terenie województwa łódzkiego	WIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, WFOŚiGW
13.			Działalność kontrolna i programowa	Tworzenie baz danych oraz rejestru zawierającego informacje o terenach na których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól w środowisku	WIOŚ, przedsiębiorcy, WSSE	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, WFOŚiGW

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Termin realizacji (rok)	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	G	I
14.				Inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji pól elektromagnetycznych	Prowadzący instalacje, użytkownicy urządzeń, WIOŚ, Urząd Gminy	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
15.	Gospodarowanie wodami	Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi	Ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Monitoring jakości wód na terenie województwa łódzkiego	WIOŚ	2016-2020	WIOŚ, WFOŚiGW
16.				Rozszerzenie dotychczasowego monitoringu wód powierzchniowych o monitoring substancji priorytetowych	GIOŚ	2016-2020	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
17.				Monitorowanie stanów i chemizmu wód podziemnych	PSH	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
18.			Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	Opracowanie Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie Środkowej Odry wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko	RZGW	2016-2017	KZGW, NFOŚiGW
19.				Realizacja i monitoring Programu małej retencji dla Województwa Łódzkiego	WZMiUW, Urząd Gminy	2016-2020	środki własne jednostki, RPO, LIFE+
20.				Ustanawianie obszarów ochronnych dla GZWP oraz stref ochronnych ujęć wody	RZGW	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
21.				Opracowanie dokumentacji/ projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)	RZGW	b.d.	środki własne jednostki
22.				Minimalizacja ryzyka powodziowego	WZMiUW, Urząd Gminy	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
23.				Ograniczenie poboru wód podziemnych w obszarach o możliwej asenizacji i ingresji wód o podwyższonym zasoleniu do poziomu umożliwiającego utrzymanie składu chemicznego określonego dla wód pitnych	Właściciel/użytkownik obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
24.				Racjonalne korzystanie z wód i optymalizacja zużycia wody	właściciel obiektu/jednostka odpowiedzialna za utrzymanie kopalń	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
25.			Racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia	Analiza wykorzystania wód z odwodnień i wód powierzchniowych	Właściciel obiektu i/lub jednostka odpowiedzialna za utrzymanie kopalń wyłączonych z eksploatacji/właściciel e koncesji górniczych	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
26.				Racjonalne gospodarowanie wodą przeznaczoną do spożycia	Właściciel obiektu i/lub jednostka odpowiedzialna za utrzymanie kopalń wyłączonych z eksploatacji/właściciel e koncesji górniczych	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
27.							

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Termin realizacji (rok)	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	G	I
28.				Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia	Właściciel/użytkownik obiektu	zadanie ciągłe	WFOŚiGW, fundusze unijne (RPO)
29.			Ograniczenie rozprzestrzeniania zanieczyszczeń	Rekultywacja odkrywek w sposób ograniczający zagrożenie dla jakości wód podziemnych	Właściciel gruntu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW
30.			Ograniczenie odpływu biogenów z terenów rolniczych	Realizacja programu działań mającego na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych	prowadzący działalność rolniczą na OSN, ODR, KSChR, OSChR, GIOŚ, WIOŚ, KZGW	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (PROW)
31.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej	Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki	Objęcie nadzorem sanitarnym wody w kąpielisku oraz wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia i wykonanie oceny jakości	PPIS	zadanie ciągłe	WFOŚiGW, fundusze unijne (RPO)
32.			Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków z uwzględnieniem zabudowy rozproszonej	Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków	właściciel obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (POLiŚ, RPO)
33.				Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących	właściciel obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (POLiŚ, RPO)
34.				Regularny wywóz nieczystości płynnych	właściciel obiektu	zadanie ciągłe	NFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze unijne (RPO)
35.				Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia i oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku	WIOŚ, gminy	zadanie ciągłe	WFOŚiGW
36.			Ograniczenie ładunku zanieczyszczeń w ściekach	Kontrola jakości ścieków odprowadzanych do odbiorników, w szczególności pod kątem substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego	Właściciele instalacji, właściciele lub zarządcy oczyszczalni ścieków	zadanie ciągłe	Środki własne właścicieli instalacji, właścicieli lub zarządców oczyszczalni
37.	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi	Zmniejszenie oddziaływania w zakresie wydobycia kopalin	Kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnych eksploatacji	Marszałek, Starosta	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
38.				Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Koncesjonariusze	zadanie ciągłe	środki własne jednostki

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzial.	Termin realizacji (rok)	Źródło finansowania
A	B	C	D	E	F	G	I
39.				Ograniczenie presji środowiskowej wywieranej przez sektor górniczy, w tym rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Koncesjonariusze	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
40.	Gleby	Ochrona gleb	Ocena jakości gleb	Monitoring jakości gleb na terenie województwa łódzkiego	GIOŚ, IUNG Puławy	2016-2020	środki własne GIOŚ, NFOŚiGW
41.			Rekultywacja gruntów	Rekultywacja gleb zdewastowanych i zdegradowanych, przywracająca im funkcje przyrodnicze, rekreacyjne lub rolne	władający powierzchnią ziemi	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, NFOŚiGW, RPOWM, PoliŚ
42.			Działalność kontrolna i programowa	Upowszechnianie dobrych praktyk rolniczych	MRiRW, MODR	zadanie ciągłe	środki własne jednostki
43.				Prowadzenie kontroli terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych w celu oceny realizacji zadania „Rekultywacja terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych składowanie niebezpiecznych odpadów przemysłowych”	WIOŚ Łódź	zadanie ciągłe	WIOŚ
44.				Realizacja wieloletniego programu pn. "Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych na lata 2016-2020"	IUNG Puławy	2016-2020	środki własne jednostki
45.				Realizacja programu rolnośrodowiskowego	MRiRW, ARiMR, ARR, Województwo Łódzkie, Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA, rolnicy	zadanie ciągłe	środki własne jednostki, PROW, Europejski Fundusz Rolny
46.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Właściwe gospodarowanie odpadami poprzez realizację działań systemowych i programowych	Prowadzenie kontroli likwidacji mogilników w celu oceny realizacji zadania „Likwidacja mogilników środków chemicznych ochrony roślin i magazynów”	WIOŚ	zadanie ciągłe	
47.				Prowadzenie kontroli przestrzegania prawa w zakresie gospodarowania odpadami	GIOŚ	zadanie ciągłe	

48.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	Zrównoważona gospodarka leśna	Realizacja ochrony lasów w oparciu o Plany urządzenia lasów i Programy ochrony przyrody	Nadleśnictwo Wieluń	zadanie ciągłe	-	Środki własne jednostki, inne źródła finansowania
49.				Zalesienia gruntów Lasów Państwowych w ramach Krajowego Programu Zwiększania Lesistości	RDLP Łódź	zadanie ciągłe	-	Fundusz Leśny, Budżet Państwa, inne źródła (fundusze UE)
50.				Ochrona, pielęgnacja i utrzymanie terenów leśnych	Nadleśnictwo Wieluń	zadanie ciągłe	-	Środki własne
51.				Sporządzanie przez Nadleśnictwo planów zalesień dla gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa	RDLP Łódź	zadanie ciągłe	-	Środki budżetowe, inne źródła
52.			Przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej, utrzymanie i odtworzenie ekosystemów i ich funkcji, w tym ochrona krajobrazu	Realizacja projektu pn."Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojсковych zarządzanych przez PGL LP"	RDLP Łódź	-	-	RDLP, POLiŚ (EFS)
53.				Realizacja projektu „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych"	RDLP Łódź	-	-	środki własne jednostki, POLiŚ (EFS)
54.			Ochrona gatunkowa	Monitoring stanu ochrony środowiska i gatunków, w tym ptaków na poziomie siedlisk i regionów	GIOŚ Warszawa	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, EFS
55.				Opracowanie Planów zadań ochronnych i Planów ochrony	RDOŚ, MZPK, RDLP	-	-	środki własne jednostki, WFOŚiGW, NFOŚiGW, POLiŚ, RPO
56.	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków dla ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego, działalności gospodarczej poprzez działania prewencyjne	Kontrola podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii	WIOŚ	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, środki zewnętrzne
57.				Badanie przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska	WIOŚ	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, środki zewnętrzne
58.				Prowadzenie rejestru zakładów, których działalność może być przyczyną wystąpienia poważnej awarii, w tym zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) i o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR), w tym rejestru wystąpienia poważnej awarii	WIOŚ	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, środki zewnętrzne
59.				Prowadzenie i podanie do publicznej wiadomości rejestru o pozytywnie zaopiniowanych Programach zapobiegania poważnym awariom (PZA) oraz instrukcji o postępowaniu mieszkańców na wypadek wystąpienia awarii przemysłowej:	KWPSP	zadanie ciągłe	-	-
60.				Poprawa technicznego wyposażenia służb inspekcji ochrony środowiska, inspekcji sanitarnej oraz straży pożarnej (m.in.	GIOŚ, WIOŚ, KWPSP	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki
61.								

				sprzęt ratownictwa chemiczno-ekologicznego)				
62.				Wykonywanie systematycznej kontroli pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne przez patrole drogowe policji	Policja	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki
63.				Informowanie i ostrzeganie społeczeństwa o wystąpieniu poważnych awarii	Wojewoda, KWSP	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki
64.	Edukacja ekologiczna	Podniesienie świadomości ekologicznej	Pobudzenie u mieszkańców odpowiedzialności za otaczające środowisko i wyeliminowanie negatywnych zachowań	Organizowanie akcji ekologicznych, m.in.: Sprzątanie świata, Dzień Ziemi, Dzień Wody, Święto Drzewa, Godzina dla Ziemi, Europejski Dzień bez Samochodu, Dzień Recyklingu, Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu, Ratujmy Kasztanowce i inne	Urząd Gminy i jednostki oświatowe	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, WFOŚiGW, sponsorzy
65.				Szkolenia, konferencje, konkursy, olimpiady edukacyjne	Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe i jednostki oświatowe	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, WFOŚiGW, sponsorzy
66.				Edukacja ekologiczna społeczeństwa realizowana poprzez: kampanie informacyjno-edukacyjne, imprezy o tematyce ekologicznej konferencje, konkursy, zajęcia pozalekcyjne dla społeczeństwa	Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe, OSP, Stowarzyszenia, LOP, inne jednostki	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, WFOŚiGW, sponsorzy
67.				Organizacja wycieczek, zielonych szkół, ścieżek ekologicznych, szlaków turystycznych, rajdów rowerowych	Starostwo Powiatowe, Nadleśnictwo	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, WFOŚiGW, sponsorzy
68.				Rozbudowa ścieżek przyrodniczych i edukacyjnych, ścieżek rowerowych, tworzenie punktów widokowych oraz edukacja dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie ochrony przyrody i lasu	Starostwo Powiatowe, POE, RDLP, MZPK, Urząd Wojewódzki,	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, WFOŚiGW, sponsorzy
69.				Prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony przyrody	Wojewoda, Starosta, MZPK, RDOŚ, NGO, RDLP	zadanie ciągłe	-	środki własne jednostki, NFOŚiGW, WFOŚiGW, POIiŚ, LIFE+

8. System realizacji programu ochrony środowiska

8.1 Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska

Realizacja wyznaczonych celów i kierunków interwencji wymaga ustalenia odpowiedniego systemu zarządzania Programem Ochrony Środowiska. Wyznaczenie prawidłowych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Zarządzanie Programem powinno odbywać się zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w oparciu o instrumenty: prawne, finansowe, społeczne i strukturalne. System zarządzania w Polsce odbywa się na szczeblu centralnym (krajowym), wojewódzkim, powiatowym i gminnych. W odniesieniu do analizowanego Programu główną jednostką, na której spoczywać będzie realizacja wyznaczonych zadań będzie Gmina Biała. Niemniej jednak całościowe zarządzanie systemem realizacji Programu Ochrony Środowiska obejmie poziom jednostek powiatowych, wojewódzkich i krajowych w zakresie wyznaczonych działań monitorowanych, które realizują na terenie gminy zadania wg swoich kompetencji.

System zarządzania jest inny dla grupy instytucji działających w ramach administracji, a inny dla grupy podmiotów korzystających ze środowiska. Do zadań instytucji administracji publicznej z zakresu ochrony środowiska należy przede wszystkim:

- stanowienie prawa lokalnego – w formie podejmowania uchwał oraz wydawania decyzji administracyjnych związanych z zawartością Programu,
- wykonywanie zadań wyznaczonych w Programie oraz innych, wynikających z odpowiednich przepisów prawnych,
- racjonalne planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska
- kontrolowanie gospodarczego korzystania ze środowiska
- monitorowanie stanu poszczególnych komponentów środowiska
- porządkowanie działalności związanej z gospodarczym korzystaniem ze środowiska
- wydawanie pozwoleń i warunków korzystania ze środowiska
- programowanie działań systemowych służących ochronie środowiska
- tworzenie oraz realizacji długookresowych polityk środowiskowych
- realizacja zadań/przedsięwzięć służących ochronie środowiska

Na innych zasadach odbywa się natomiast zarządzanie w stosunku do podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska. Kierują się one głównie rachunkiem (efektami) ekonomicznym i zasadami konkurencji rynkowej, choć powszechne staje się także uwzględnianie głosu opinii społecznej. Na tym szczeblu zarządzanie środowiskiem odbywa się przez m.in.:

- przestrzeganie ustalonych prawem standardów ochrony środowiska
- stosowanie technik i technologii ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko
- modernizowanie i eliminowanie technologii uciążliwych dla środowiska
- stałą kontrolę emitowanych zanieczyszczeń
- uzyskiwanie odpowiednich pozwoleń, warunków i decyzji na korzystanie ze środowiska
- wnoszenie opłat za korzystanie ze środowiska

Reasumując, zarządzanie Programem wiąże się z:

- koordynacją przebiegu wdrażania i realizacji
- bieżącą oceną realizacji i aktualizacją celów i kierunków interwencji
- monitorowaniem skutków realizacji wyznaczonych zadań
- sprawozdawczością na temat wykonania Programu

Wymienione poniżej instrumenty zarządzania Programem ochrony środowiska pozwalają prowadzić działania z zakresu ochrony środowiska przyczyniając się do osiągnięcia celów nie tylko lokalnych, ale i szczebla wojewódzkiego oraz krajowego. Są to instrumenty umożliwiające wprowadzenie przepisów, egzekwowanie ich oraz pozyskiwanie funduszy na działania ograniczające wpływ degradacji środowiska związanej z działalnością człowieka.

8.1.1 Instrumenty prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Instrumenty prawne dają jednostkom samorządu terytorialnego i instytucjom działającym w ochronie środowiska możliwość nałożenia określonych obowiązków i postanowień na podmioty korzystające ze środowiska. Podstawowymi instrumentami prawnymi ochrony środowiska na szczeblu gminnym są:

- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – będące podstawowym i prewencyjnym instrumentem ochrony środowiska w gminie, a jako akt prawa miejscowego uwzględnia potrzeby ochrony środowiska w myśl zasady zrównoważonego rozwoju;
- akty prawa miejscowego – uchwały gminne dotyczące np. powoływania niektórych form indywidualnej ochrony przyrody; systemu gospodarki odpadami,
- decyzje administracyjne o charakterze prewencyjnym, finansowym i restrykcyjnym, z których najważniejsze to: decyzje ustalające lokalizację inwestycji celu publicznego lub decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu, zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów, zezwolenie na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, zezwolenia w zakresie odbierania odpadów komunalnych, opłaty i kary pieniężne, decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, postanowienia w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, postanowienia w sprawie zakresu raportu oddziaływania na środowisko. Szczególnym instrumentem prawnym jest od niedawna monitoring, czyli kontrola jakości stanu środowiska. Prowadzony on jest zarówno jako badania jakości środowiska, jak też w odniesieniu do ilości zasobów środowiska. Obecnie, wprowadzenie badań monitoringowych jako obowiązujących, czynią je instrumentem o znaczeniu prawnym.

Wójt może wystąpić do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji przekazując dokumentację sprawy, jeżeli w wyniku kontroli stwierdził naruszenie przez podmiot korzystający ze środowiska przepisów ochrony środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić.

Ponadto Wójt w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko. Jeżeli osoba fizyczna nie dostosowała się do w/w decyzji, Wójt może w drodze decyzji wstrzymać użytkowanie takiej instalacji lub urządzenia.

Jednocześnie Wójt uprawniony jest do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska.

Rada Gminy może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko (ograniczenie to nie dotyczy instalacji i urządzeń znajdujących się w miejscu kultu religijnego). Do kompetencji Rady Gminy należy także uchwalanie programów ochrony środowiska na terenie gminy oraz regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminie.

8.1.2 Instrumenty finansowe

Realizacja wyznaczonych celów, kierunków interwencji i zadań szczegółowych nakreślonych w Programie wymaga w większości zabezpieczenia znacznych środków finansowych. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- opłaty za korzystanie ze środowiska – m.in. za emisje zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wód, za odprowadzanie ścieków, za składowanie odpadów itp.
- opłaty produktowe i depozytowe, będące świadczeniami za wprowadzanie do obrotu lub korzystanie z produktów, które powodują zanieczyszczenie środowiska w fazie produkcji, konsumpcji lub utylizacji,
- administracyjne kary pieniężne np. za niedotrzymanie standardów ochrony środowiska, nielegalną wycinkę drzew i krzewów
- opłaty administracyjne będące płatnościami za czynności administracyjne (np. za przygotowanie i wydanie decyzji, zezwoleń, itp.),
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska.
- budżet gminy, powiatu i województwa
- kredyty bankowe
- dotacje i pożyczki celowe
- fundusze unijne (FS, EFRR, EFR)
- programy krajowe (POLiŚ, PIR, PWER, PPT, PROW)
- programy regionalne (RPO)
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

8.1.3 Instrumenty społeczne

Istotnym i dobrze rozwijającym się instrumentem jest możliwość udziału społeczeństwa na etapie podejmowania decyzji i opracowywania dokumentów środowiskowych. Gwarancja udziału społeczeństwa w ochronie środowiska zawarta została w art. 5 Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko [2]. W myśl Ustawy „każdy ma prawo do składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa”. Obowiązek zapewnienia możliwości udziału ludności w postępowaniu toczącym się odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą oraz przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą, w sytuacji, gdy udział społeczny jest możliwy, spoczywa na organach administracji właściwych do wydania decyzji lub opracowania projektów dokumentów. Ponadto mają one obowiązek w taki sposób informować społeczeństwo o wynikach swoich działań, aby każda osoba, bez względu na to, czy ma bądź nie ma możliwości korzystania ze środków masowego przekazu, w równym stopniu miała do nich dostęp. Ustawa nakazuje aby organ prowadzący postępowanie administracyjne lub sporządzający projekt dokumentu udostępnił niezbędną dokumentację sprawy podając do publicznej wiadomości termin i miejsce wyłożenia do wglądu.

Zapewnienie udziału społecznego jest więc instrumentem z jednej strony kontrolującym stopień korzystania ze środowiska oraz planowania działań z zakresu ochrony środowiska, zaś z drugiej strony zwiększającym świadomość ekologiczną społeczeństwa. Wydawanie decyzji administracyjnych lub sporządzanie dokumentów programowych i strategicznych powinno zapewniać rozwój gospodarczy z zachowaniem zasad ochrony środowiska oraz być zgodne z potrzebami i bezpieczeństwem społeczeństwa lokalnego.

Do pozostałych instrumentów społecznych pozwalających na sprawne zarządzanie Programem Ochrony Środowiska należą:

- **edukacja ekologiczna społeczeństwa** (materiały, konkursy, debaty, konferencje, szkolenia) - podstawą jest tu rzetelne i ciągłe przekazywanie wiedzy na temat ochrony środowiska oraz komunikowanie się władz samorządów lokalnych ze społeczeństwem na drodze podejmowanych działań inwestycyjnych,
- **współpraca i budowanie partnerstwa** pomiędzy samorządem a społeczeństwem oraz pomiędzy powiatowymi i gminnymi służbami ochrony środowiska, instytucjami naukowymi, organizacjami społecznymi - wzajemne relacje powinny opierać się na partnerstwie, które będą prowadziły do wspólnej realizacji poszczególnych przedsięwzięć.
- **nacisk społeczny czyli petycje, demonstracje, akcje zbierania podpisów.**

Niezbędne jest, aby prowadzona komunikacja społeczna objęła swym zasięgiem wszystkie grupy społeczeństwa. Bardzo ważną sprawą jest właściwe, rzetelne i odpowiednio wcześniejsze informowanie tych mieszkańców, których planowane inwestycje będą dotyczyły w sposób bezpośredni.

Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji.

8.1.4 Instrumenty strukturalne i infrastrukturalne

Działania strukturalne polegają na formułowaniu i wdrażaniu polityk i strategii środowiskowych. Polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z *Ustawą Prawo Ochrony Środowiska* [1], Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w *Ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* [13]. Polityka ochrony środowiska jest zatem prowadzona m.in. za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Do instrumentów strukturalnych na poziomie lokalnym należą więc wszystkie programy strategiczne i planistyczne np. Strategie Rozwoju, Plany Rozwoju Lokalnego, Plany Odnowy Miejscowości, Programy Gospodarki Niskoemisyjnej, Programy Usuwania WYROBÓW Zawierających Azbest, Programy Rewitalizacji, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wraz z programami sektorowymi. Niemniej jednak główne cele i kierunki interwencji powinien nakreślać Program ochrony środowiska opracowywany na podstawie już istniejących polityk i strategii rozwojowych, w tym Wieloletnich Prognoz Finansowych i budżetu jednostki. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Biała poprzez nawiązanie do polityk i strategii szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz analizę lokalnych uwarunkowań przyrodniczych precyzuje działania zmierzające do poprawy stanu środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Zadania planowane do realizacji w ramach poszczególnych celów i kierunków interwencji, zostały określone z uwzględnieniem obecnych zasobów infrastrukturalnych Gminy oraz realnych możliwości ich potencjalnej rozbudowy. W związku z tym można przyjąć, że z punktu widzenia zasobów infrastrukturalnych, realizacja planowanych zadań jest możliwa.

Analizując możliwość zastosowania przedstawionych rozwiązań na podstawie uwarunkowań dotyczących istniejącej infrastruktury, organizacji i zarządzania ochroną środowiska oraz sytuacji finansowej Gminy, stwierdzono, że wszystkie zaproponowane przedsięwzięcia są możliwe do zrealizowania uwzględniając następujące warunki:

- etapowość wdrażania przewidzianych do realizacji zadań,
- powołanie zespołu konsultacyjnego, którego zadaniem byłby nadzór w zakresie wdrażania, realizacji oraz monitoringu funkcjonowania programu,
- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację przewidzianych w programie zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych.

Pomimo że analizowana jednostka samorządu terytorialnego posiada niezbędne zasoby, sprawną i skuteczną realizację planowanych zadań mogą uniemożliwić następujące czynniki:

- zmiana uwarunkowań prawnych, mających wpływ na zmianę zakresu obowiązków dla władz Gminy oraz mających wpływ na jego sytuację finansową,
- niewłaściwe zarządzanie wdrażaniem Programu, monitorowanie efektów, brak korekt i uprzedzania ewentualnych zagrożeń,
- nieumiejętność pozyskania funduszy na realizację zamierzonych działań,
- brak koordynacji pomiędzy gminami, a także brak współpracy ponadregionalnej w zakresie niektórych działań,
- wystąpienie nagłych, nieprzewidzianych awarii lub klęsk, które spowodują konieczność innego rozdysonowania środków finansowych.

Reasumując, lokalny rozwój powinien następować bez degradacji zasobów przyrody i jej ekosystemów oraz uwzględniać warunki przyrodnicze i społeczne. Prawidłowy ekorozwój gminy wymaga zastąpienia filozofii maksymalnego zysku, filozofią wspólnego interesu. Dlatego tak ważne jest współdziałanie samorządu i mieszkańców (edukacja ekologiczna, udział społeczny, szkolenia, konfrontacje itp.). Program Ochrony Środowiska dla gminy Biała przedstawia cele i kierunki zmierzające do poprawy stanu środowiska w zgodzie z dalszym rozwojem społecznym i gospodarczym mieszkańców gminy.

8.2 Monitorowanie Programu Ochrony Środowiska

System wdrażania Programu Ochrony Środowiska powinien podlegać na regularnej ocenie poprzez odpowiednio zaplanowane działania monitorujące. Sprawne monitorowanie Programu Ochrony Środowiska wymaga okresowej wymiany informacji pomiędzy jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Celem monitoringu jest zatem zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych o środowisku i zachodzących w nim zmian, w sposób zapewniający zwiększenie efektywności zaplanowanej polityki środowiskowej. Monitoring jest narzędziem wspomagającym prawne, finansowe i społeczne instrumenty zarządzania środowiskiem. Dostarcza on informacji o efektach wszystkich działań na rzecz ochrony środowiska.

Monitorowanie wdrażania postanowień Programu Ochrony Środowiska polegać będzie głównie na działaniach organizacyjno-kontrolnych, do których należą:

- 1) ocena stopnia wykonania zadań (ocena efektywności wykonania zadań)
- 2) ocena zidentyfikowanych problemów oraz podjętych działań w celu ich rozwiązania lub minimalizacji
- 3) ocena rozbieżności pomiędzy założonymi celami, kierunkami i zadaniami, a ich wykonaniem (ocena przyczynowo-skutkowa)

W celu prawidłowego nadzoru nad realizacją opracowanego Programu wyznaczono wskaźniki monitorowania, które będą pomocne w przedstawianiu stopnia realizacji założonych zadań. Dla każdego z wyznaczonych wskaźników określono wartość bazową i docelową, które będą podstawą do opracowania Raportów oraz przyszłych aktualizacji POŚ. Przy ustalaniu wskaźników monitorowania wzięto pod uwagę istniejące uwarunkowania środowiskowe, wyznaczone cele i kierunki interwencji oraz dostępność danych ilościowych i jakościowych. Dlatego dla każdego z przedstawionych wskaźników monitorowania podano jego źródło, co znacznie ułatwi proces kontroli i weryfikacji założonych efektów środowiskowych.

Poniżej w tabeli przedstawiono wskaźniki monitorowania celów Programu Ochrony Środowiska dla gminy Biała.

Tabela 41. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biała

Lp.	Obszar interwencji i	Cel	Wskaźnik			
			Nazwa [źródło danych]		Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D		E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych oraz osiągnięcie wymaganych standardów jakości powietrza	Liczba przekroczeń w strefie (substancji których dotyczy przekroczenie) [WIOŚ]		3 (pył PM10, PM2,5 i B(a)P)	0
2.			Ilość punktów monitoringowych zanieczyszczenia powietrza [WIOŚ]		0	>0
3.			Poziom stężenia substancji w powietrzu w strefie [WIOŚ]	PM10, PM2,5 i B(a)P	klasa C	klasa A
				Pozostałe substancje	klasa A	klasa A
4.			Emisja CO2 do powietrza ogółem [GUS]		53 423,0 t/rok	<53 423,0 t/rok
5.		Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	Wielkość energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych [UG]		0,5 MW	<0,5 MW
6.	Zagrożenie hałasem	Zmniejszenie oddziaływania hałasu i ochrona przed hałasem	Liczba punktów monitoringu hałasu [WIOŚ]		0	>0
7.	Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Liczba punktów monitoringu promieniowania elektromagnetycznego [WIOŚ]		0	>0
8.			Występowanie przekroczeń dopuszczalnego poziom pól elektromagnetycznych na terenach zabudowanych [WIOŚ]		nie	nie
9.	Gospodarowanie wodami	Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	Zużycie wody na potrzeby przemysłu [GUS]		0 dam³/rok	0 dam³/rok
10.			Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w m³ na 1 mieszkańca [GUS]		31,0/rok	<31,0/rok
11.	Gospodarowanie wodami	Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody	Ilość punktów monitoringowych wód podziemnych [WIOŚ]		0	>0
12.			Ilość punktów monitoringowych wód powierzchniowych [WIOŚ]		0	>0
13.			Stan/potencjał ekologiczny JCWP [WIOŚ]		Stan ekologiczny: bdb i db: 25%;	wzrost udziału JCWP o stanie/potencjał

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło danych]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
14.			Stan chemiczny JCWP (dobry/poniżej dobrego) [WIOŚ]	poniżej db: 75%; <u>stan chemiczny:</u> db: b.d. poniżej db: b.d.	dobrym i bardzo dobrym osiągnięcie/ utrzymanie JCWP o stanie dobrym
15.			Stan chemiczny JCWPd (dobry/zły) [WIOŚ]	<u>stan chemiczny:</u> db: 100%; zły: 0%	utrzymanie JCWPd o stanie dobrym
16.	Gospodarka wodno – ściekowa	Zapewnienie właściwej jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Długość sieci wodociągowej [GUS]	93,10 km	> 93,10 km
17.			Zwodociągowanie [GUS]	98 %	100 %
18.			Długość sieci kanalizacyjnej [GUS]	0,7 km	>0,7 km
19.			Liczba przydomowych oczyszczalni [GUS]	175 szt.	>175 szt.
19.			Liczba zbiorników bezodpływowych [GUS]	1 181 szt.	<1 181 szt.
20.	Zasoby geologiczne i gleby	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz ochrona gleb i racjonalne wykorzystanie terenu	Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi [GIOŚ]	nie	nie
			Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [UG]	0 ha	>0 ha
21.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Udział odpadów komunalnych zbieranych selektywnie w masie wszystkich zebranych odpadów komunalnych [POIiŚ]	31,8%	>31,8%
22.			Ilość wyrobów zawierających azbest występująca na terenie gminy [KPGO]	3 510Mg	<3 510 Mg

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło danych]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
23.			Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia wybranych frakcji odpadów: papier, metale, tworzywa sztuczne i szkło (% wagowo) [BEiŚ]	22,40 %	18%- 2016r. 20%-2017r. 30%- 2018r. 40%-2019r. 50% - 2020r.
24.			Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (% wagowo) [BEiŚ]	92,88 %	42%- 2016r. 45%-2017r. 50%- 2018r. 60%-2019r. 70% - 2020r.
25.			Stopień redukcji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska w stosunku do odpadów wytworzonych w 1995 r. [BEiŚ]	21,33 %	45%- 2016-2017r. 40%- 2018-2019r. 35% - 2020r.
26.			Powierzchnia „dzikich wysypisk” [GUS]	bd.	0 m ²
27.			Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z gospodarką odpadami [UG]	0	>0
28.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	Udział terenów prawnie chronionych w powierzchni ogółem (bez Natury 2000) [GUS]	0 %	>0 %
29.			Powierzchnia obszarów chronionych (bez Natury 2000) [GUS]	0 ha	> 0 ha
30.			Liczba pomników przyrody [GUS]	14	>14
31.			Wskaźnik lesistości [GUS]	265 ha 3,6 %	>265 ha >3,6%
32.	Zagrożenie poważnymi awariami	Przeciwdziałanie wystąpieniu awarii oraz ekstremalnych zagrożeń dla środowiska	Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii na terenie gminy	0	0
33.			Liczba zjawisk ekstremalnych na terenie gminy (huragany, powódź, gradobicie)	0	0
34.	Edukacja ekologiczna	Podniesienie świadomości ekologicznej	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną (UG)	0	>0

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa [źródło danych]	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
			Nakłady finansowe przeznaczone na prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną [UG]	0 zł	> 0 zł
35.		Zwiększanie nakładów finansowych na ochronę środowiska	Wielkość nakładów finansowych na ochronę środowiska [GUS]	Bd.	>0 zł

8.3 Sprawozdawczość

Zgodnie z art. 18 Ustawy *Prawo ochrony środowiska* [1] z wykonania Programów Ochrony Środowiska organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Po przedstawieniu raportów odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu albo radzie gminy, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy odpowiednio do ministra właściwego do spraw środowiska, organu wykonawczego województwa i organu wykonawczego powiatu.

Podczas opracowywania raportu z wykonania Programu Ochrony Środowiska należy wykorzystać m.in.:

- sprawozdania z wykonania budżetu
- wyniki badań prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
- informacje zawarte w raportach i publikacjach Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska,
- informacje i materiały Głównego Urzędu Statystycznego
- informacje i materiały z pozostałych podmiotów, które zostały zaangażowane w realizację zadań własnych i monitorowanych Programu Ochrony Środowiska

Pierwszy Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska powinien zostać sporządzony za lata 2017-2018, a drugi za lata 2019-2020. Wyniki dwuletniej oceny będą stanowiły podstawę do aktualizacji listy przedsięwzięć przyjętych w opracowaniu oraz wyznaczania w przyszłości nowych celów proekologicznych i kierunków działań.

Po czterech latach od przyjęcia niniejszego Programu Ochrony Środowiska należałoby podjąć działania w kierunku jego aktualizacji. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska powinna uwzględnić i przeanalizować obecne uwarunkowania gospodarcze, społeczne, środowiskowe i na tej podstawie wyznaczyć nowe cele, kierunki interwencji oraz zadania własne/monitorowane planowane do osiągnięcia w kolejnym okresie obowiązywania POŚ.

8.4 System instytucji zaangażowanych w realizację programu ochrony środowiska

Główną jednostką odpowiedzialną za realizację zadań wyznaczonych w Programie ochrony środowiska będzie Gmina Biała. Na gminie spoczywać będzie prawidłowa koordynacja, zarządzanie i monitorowanie zapisów Programu Ochrony Środowiska. Z punktu widzenia Programu w realizacji poszczególnych zadań będą uczestniczyć:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu Programem (Gmina, Rada Gminy);
- podmioty realizujące zadania Programu (Gmina, Powiat, inne jednostki działające na danym terenie, realizujące swoje zadania);
- podmioty kontrolujące i monitorujące przebieg realizacji i efekty Programu (Starostwo Powiatowe, Urząd Marszałkowski, WIOŚ, RZGW, RDOŚ, RDLP, podmioty gospodarcze, jednostki naukowo-badawcze itp.)
- podmioty kształtujące politykę Programu Ochrony Środowiska (lokalne media, jednostki oświaty, organizacje pozarządowe)
- społeczność gminy, jako główny podmiot odbierający wyniki działań Programu.

Włączanie szerokiego grona partnerów w proces realizacji ustalonych celów, kierunków interwencji i zadań zwiększa ich akceptację oraz zapewnia przyjmowanie rozwiązań korzystnych z punktu widzenia środowiskowego, gospodarczego i społecznego. Istotnym jest zatem sukcesywny rozwój

partnerstwa ze wszystkimi możliwymi instytucjami działającymi w regionie, w celu maksymalnego wykorzystania dostępnych zasobów technicznych i finansowych zgodnych z zasadą zrównoważonego rozwoju.

8.5 Wykaz interesariuszy

Podczas tworzenia niniejszego dokumentu pozyskano dane od:

- Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie;
- Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie;
- Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Łodzi;
- Głównej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi;
- Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie;
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi;
- Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi
- Nadleśnictwo Wieluń
- Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi
- Starostwa Powiatowego w Wieluniu
- Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi
- Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie
- Instytutu Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
- Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie
- Państwowej Służby Hydrogeologicznej w Warszawie
- Urzędu Gminy Biała

W ramach opracowanego dokumentu wyznaczono zadania własne oraz monitorowane, za których współrealizację odpowiedzialni będą:

- Główny Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska;
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
- Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna
- Ośrodki Doradztwa Rolniczego
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- Agencja Rynku Rolnego
- Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa;
- Nadleśnictwa
- Urząd Marszałkowski
- Urząd Wojewódzki
- Starostwo Powiatowe
- Komenda Wojewódzka Straży Pożarnej
- Policja
- Prywatni przedsiębiorcy
- Mieszkańcy

8.6 System finansowania

Realizacja wyznaczonych zadań oraz osiągnięcie wyznaczonych celów Programu Ochrony Środowiska wymaga znacznych nakładów finansowych niejednokrotnie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Głównymi źródłami finansowania będą środki własne Gminy, środki inwestorów, mieszkańców oraz podmiotów komunalnych. Środki te będą stanowiły uzupełnienie i wkład własny dla źródeł krajowych i zagranicznych – szczególnie krajowych funduszy ekologicznych i funduszy unijnych w ramach ściśle sprecyzowanych Programów operacyjnych.

Dla jednostek samorządowych dostępnymi sposobami finansowania inwestycji są:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin,
- dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji.

W wyniku przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zwiększyła się możliwość wykorzystania funduszy zagranicznych. Uzyskanie funduszy pochodzących ze źródeł unijnych bądź innych organizacji międzynarodowych jest obecnie możliwe poprzez przystępowanie zainteresowanych stron do konkretnych programów i projektów. Bardzo ważnym jest, aby władze lokalne podejmowały próby

uzyskania tych funduszy, a tym samym wykorzystały szansę na rozwój zrównoważony swojego regionu i polepszenie w nim warunków życia ludności.

Nowa perspektywa finansowa na lata 2014-2020 będzie wdrażana w Polsce poprzez 6 krajowych programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju oraz 16 programów regionalnych (dla każdego województwa) zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie:

- 1) **Program Infrastruktura i Środowisko (27,4 mld euro)** - priorytetami tego programu są: gospodarka niskoemisyjna, ochrona środowiska, rozwój infrastruktury technicznej kraju i bezpieczeństwo energetyczne.
- 2) **Program Inteligentny Rozwój (8,6 mld euro)** – program finansujący badania, rozwój i innowacje. Dzięki niemu, wsparcie m.in. na wspólne prowadzenie przedsięwzięć badawczo-rozwojowych uzyskają naukowcy i przedsiębiorcy, a wyniki prac B+R znajdą praktyczne zastosowanie w gospodarce. „Od pomysłu do rynku” - to główne założenie tego programu. Oznacza ono wsparcie powstawania innowacji: od tworzenia koncepcji niespotykanych produktów, usług lub technologii, przez przygotowanie prototypów/linii pilotażowych, po ich komercjalizację.
- 3) **Program Wiedza Edukacja Rozwój (4,7 mld euro)** – celem jest aktywizacja zawodowa osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, wsparcie szkolnictwa wyższego, rozwój innowacji społecznych, mobilności i współpracy ponadnarodowej, a także reformy polityk publicznych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.
- 4) **Program Polska Cyfrowa (2,2 mld euro)** – ma na celu zwiększenie dostępności do Internetu, stworzenie przyjaznej dla obywatela e-administracji, która umożliwi załatwianie wielu spraw za pośrednictwem komputera oraz upowszechnienie w społeczeństwie wiedzy i umiejętności korzystania z komputerów.
- 5) **Program Polska Wschodnia (2 mld euro)** – jest ponadregionalnym programem dla województw Polski Wschodniej mającym na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej poprzez wsparcie innowacyjności i rozwoju badań oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej makroregionu, w szczególności dzięki dostępności transportowej.

- 6) **Program Pomoc Techniczna (0,7 mld euro)** - ma zapewnić sprawne działanie instytucji systemu wdrażania funduszy, jak również stworzenie skutecznego systemu informacji i promocji środków europejskich.

8.6.1 Fundusze krajowe

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jest państwową osobą prawną finansującą ochronę środowiska i gospodarkę wodną w zakresie określonym w ustawie Prawo ochrony środowiska [1]. Podmioty ubiegające się o dofinansowanie składają do Narodowego Funduszu wnioski o dofinansowanie, które podlegają szczegółowej ocenie. Finansowanie otrzymują przedsięwzięcia spełniające kryteria określone w poszczególnych programach priorytetowych. Programy priorytetowe szczegółowo określają m.in. terminy i sposób składania wniosków, formę, intensywność i warunki dofinansowania, a także beneficjentów i rodzaj przedsięwzięć, koszty kwalifikowane oraz procedurę wyboru przedsięwzięć. Dofinansowanie przedsięwzięć odbywa się przez udzielanie:

- oprocentowanych pożyczek,
- dotacji, w tym:
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
 - dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych,
 - dopłaty do oprocentowania lub ceny wykupu obligacji,
 - dopłaty do demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Decyzję o dofinansowaniu podejmuje Zarząd Narodowego Funduszu, a w przypadkach określonych w ustawie Prawo ochrony środowiska - Rada Nadzorcza Narodowego Funduszu.

Dofinansowanie ze środków finansowych NFOŚiGW odbywa się według "Zasad udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej", dostępnych na stronie internetowej Funduszu. Zasady te są corocznie zmieniane i dostosowywane zarówno do możliwości finansowych jak i aktualnych priorytetów finansowania.

W 2012r. została przyjęta nowa (zaktualizowana) „Strategia działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020r.”, która określa cel główny, wizję i misję NFOŚiGW, do osiągnięcia których NFOŚiGW będzie dążył w perspektywie do 2020r. Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie w Narodowym Funduszu są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Zarządzanie finansami NFOŚiGW przez programy priorytetowe gwarantuje transparentny, obiektywny i bezstronny proces przyznawania dofinansowania. Uchwałą Rady Nadzorczej nr 9/16, z dnia 29.01.2016 r. zmienioną Uchwałą Rady Nadzorczej nr 36/16, z dnia 20.05.2016 r. została przyjęta lista programów priorytetowych NFOŚiGW na rok 2016, do których należą:

1.Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

- 1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach
- 1.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych

2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

- 2.1. Racjonalna gospodarka odpadami
- 2.2. Ochrona powierzchni ziemi
- 2.3. Geologia i górnictwo

3. Ochrona atmosfery

- 3.1. Poprawa jakości powietrza
- 3.2. System Zielonych Inwestycji (GIS - Green Investment Scheme)

4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej

5. Międzydziedzinowe

5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska

5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę

5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska

5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków

5.5. Edukacja ekologiczna

5.6. Współfinansowanie programu LIFE

5.7. SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych

5.8. Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki

5.9. Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

5.10. Wzmocnienie działań społeczności lokalnych dla zrównoważonego rozwoju

5.11. Wsparcie dla Innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce

Beneficjentami NFOŚiGW mogą być – jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne, zielone gminy, przedsiębiorcy, państwowe jednostki budżetowe, realizujący przedsięwzięcia, służące ochronie środowiska i poszanowaniu jego wartości, w oparciu o konstytucyjną zasadę zrównoważonego rozwoju.

Narodowy Fundusz wspiera przedsięwzięcia, których realizacja jest niezbędna dla realizacji polityki ekologicznej państwa i wynika ze Strategii działania Narodowego Funduszu.

Szczegółowy zakres działalności NFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.nfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Warszawie przy ul. Konstruktorskiej 3a.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (WFOŚiGW)

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi udziela do dofinansowania na zadania /przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki wodnej, określone w Ustawie *Prawo Ochrony Środowiska*[1]. Podstawowymi formami pomocy finansowej stosowanymi przez Fundusz są:

- pożyczki, w tym pożyczki przeznaczone na finansowanie wkładu krajowego w realizację przedsięwzięć z udziałem środków z Unii Europejskiej oraz pożyczki pomostowe, zapewniające finansowanie inwestycji do czasu otrzymania przez wnioskodawcę środków z Unii Europejskiej (niepodlegające umorzeniu),
- pożyczki pomostowe
- dotacje,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- dotacje w formie częściowej spłaty kapitału kredytów bankowych,
- przekazanie środków dla państwowych jednostek budżetowych,
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązanej z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej,
- umorzenia pożyczek.

Dofinansowanie ze środków finansowych WFOŚiGW odbywa się według "Zasad udzielania dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej",

dostępnych na stronie internetowej Funduszu. Zasady te są corocznie zmieniane i dostosowywane zarówno do możliwości finansowych jak i aktualnych priorytetów finansowania.

W sierpniu 2016r. została przyjęta nowa „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na lata 2017-2020” która określa cel główny, wizję i misję WFOŚiGW, do osiągnięcia których WFOŚiGW będzie dążył do 2020r. Za szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszej „Strategii...” i wymagające wsparcia Funduszu uznano następujące obszary:

- Ochrona atmosfery,
- Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- Ochrona wód i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi,
- Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Inne działania ochrony środowiska.

Szczegółowy zakres działalności WFOŚiGW, lista programów i przedsięwzięć priorytetowych, kryteria i zasady udzielania wsparcia finansowego, a także wzory wniosków i procedury ich rozpatrywania dostępne są w oficjalnym serwisie internetowym: www.wfosigw.gov.pl oraz w siedzibie Funduszu w Łodzi przy ul. Dubois 118.

Bank Ochrony Środowiska (BOŚ)

Jednostki samorządowe, a także osoby prawne i fizyczne mogą korzystać także z dotacji i preferencyjnych kredytów, oferowanych oraz finansowanych ze środków Banku Ochrony Środowiska. Obecnie w ofercie banku funkcjonują następujące kredyty proekologiczne:

- Kredyt Eko Inwestycje
- Kredyt z dobrą energią
- Kredyty preferencyjne z dopłatami wnoszonymi przez WFOŚiGW udzielane są na zasadach określonych w Programach Priorytetowych
- Kredyt Ekomontaż
- Kredyt EKOoszczędny
- Kredyt EKOodnowa

Na uwagę zasługują kredyty z linii międzynarodowych instytucji finansowych (Banku Rozwoju Rady Europy i Europejskiego Banku inwestycyjnego) dające możliwość sfinansowania nawet do 100% kosztu inwestycji:

- Kredyty inwestycyjne ze środków CEB (Bank Rozwoju Rady Europy):

Przeznaczenie: inwestycje mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz ochronę środowiska

Okres finansowania: minimalny okres 4 lata od daty podpisania umowy kredytu, maksymalny okres zgodnie z wnioskiem klienta lub dokumentem zamówienia publicznego

Waluta: PLN

Kwota kredytu: do 50 % wartości kredytowanego przedsięwzięcia

Karencja w spłacie kapitału: do 2 lat

Możliwość łączenia różnych źródeł finansowania

- Kredyty inwestycyjne ze środków EBI (Europejski Bank Inwestycyjny):

Przeznaczenie: finansowanie projektów inwestycyjnych w następujących sektorach

- ochrona środowiska
- infrastruktura
- odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna

- usługi zdrowotne i socjalne
- edukacja, badania, rozwój i innowacje, rozwój gospodarki opartej na wiedzy
- polityka rozwoju regionalnego

Okres finansowania: minimalny okres 5 lat od daty podpisania umowy kredytu, maksymalny okres zgodnie z wnioskiem klienta lub dokumentem zamówienia publicznego

Waluta: PLN

Kwota kredytu: do 50 % wartości kredytowanego przedsięwzięcia

Wartość projektu: minimalna wartość projektu 40 tys. EUR lub równowartość w PLN, maksymalna wartość projektu 25 mln EUR

Karencja w spłacie kapitału: do 2 lat

Możliwość łączenia różnych źródeł finansowania

8.6.2 Fundusze zagraniczne

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2014 – 2020

Źródłem funduszy na ochronę środowiska jest przede wszystkim Program Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. To właśnie z niego będzie dotowanych najwięcej inwestycji z zakresu ochrony środowiska. Głównym celem programu jest wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ 2014-2020) to krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Środki unijne z programu przeznaczone zostaną również w ograniczonym stopniu na inwestycje w obszary ochrony zdrowia i dziedzictwa kulturowego.

Cel programu:

Celem nadrzędnym omawianego Programu będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, przyjaznej środowisku, a także sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. Wyznaczony cel główny wynika z jednego z priorytetów strategii Europa 2020, którym jest zrównoważony rozwój. Oznacza on budowanie silnej, stabilnej i konkurencyjnej gospodarki, która sprawnie i efektywnie korzysta z dostępnych zasobów. Nacisk na wsparcie gospodarki skutecznie korzystającej z dostępnych zasobów, sprzyjającej środowisku i jednocześnie bardziej konkurencyjnej ekonomicznie, prowadzić będzie do zachowania spójności i równowagi pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki. Opisany program będzie skutecznie realizował założenia unijnej strategii.

Kto może skorzystać:

- Jednostki samorządu terytorialnego,
- Przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne,
- Administracja publiczna,
- Służby publiczne inne niż administracja,
- Instytucje ochrony zdrowia,
- Instytucje kultury, nauki i edukacji,
- Duże przedsiębiorstwa,
- Małe i średnie przedsiębiorstwa,
- Organizacje społeczne i związki wyznaniowe

Sposób finansowania Programu:

Program Infrastruktura i Środowisko finansowany jest z trzech źródeł:

- Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, z którego na program przeznaczone jest 4 905,9 mln euro,
- Funduszu Spójności, kwotą 22 507,9 mln euro,
- Środków krajowych – publicznych i prywatnych, których minimalne zaangażowanie wynosi 4 853,2 mln euro.

W zależności od rodzaju podmiotu korzystającego ze wsparcia oraz specyfiki projektu różna jest struktura finansowania. Pierwsza podstawowa zasada mówi, że dofinansowane mogą być jedynie tzw. koszty kwalifikowane. Katalog takich kosztów określony jest dla każdego programu i typu projektu. Jeżeli pojawi się potrzeba zrealizowania działań, które nie znalazły się na liście kosztów kwalifikowanych, należy sfinansować je ze środków własnych.

W części projektów finansowanych w programie Infrastruktura i Środowisko wymagane jest, aby ich realizatorzy partycypowali w kosztach, wnosząc tzw. wkład własny. Zasada ta dotyczy projektów, w których występuje pomoc publiczna.

Beneficjenci otrzymują dofinansowanie w formie:

- refundacji – wypłacane wsparcie stanowi zwrot całości lub części wydatków rzeczywiście poniesionych przez realizatora projektu i sfinansowanych z jego własnych środków
- zaliczki – wypłacanej na poczet planowanych wydatków.

Ostateczne rozliczenie dokonywane jest zawsze na podstawie dokumentów wskazujących na faktycznie i prawidłowo poniesione wydatki.

Co można zrealizować:

Dzięki równowadze pomiędzy działaniami inwestycyjnymi w infrastrukturę oraz wsparciu skierowanemu do wybranych obszarów gospodarki, program będzie skutecznie realizował założenia strategii Europa 2020, z którą powiązany jest jego cel główny - wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

Obszary wsparcia i rodzaje projektów możliwych do realizacji w ramach programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 to:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki

- wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii (OZE);
- poprawa efektywności energetycznej i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach, sektorze publicznym i mieszkaniowym;
- promowanie strategii niskoemisyjnych;
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji.

2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu

- rozwój infrastruktury środowiskowej;
- dostosowanie do zmian klimatu;
- ochrona i zahamowanie spadku różnorodności biologicznej;
- poprawa jakości środowiska miejskiego.

3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego

- rozwój drogowej infrastruktury w sieci TEN-T;
- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- poprawa bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
- transport intermodalny, morski i śródlądowy.

4. Infrastruktura drogowa dla miast

- poprawa dostępności miast i przepustowości infrastruktury drogowej (rozwój infrastruktury drogowej w miastach i tras wylotowych z miast, budowa obwodnic).

5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce

- rozwój kolei w TEN-T, poza siecią i kolei miejskich.

6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach

- infrastruktura i tabor dla publicznego transportu zbiorowego w miastach i na ich obszarach funkcjonalnych.

7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

- rozwój inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu gazu ziemnego i energii elektrycznej;
- budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego;
- rozbudowa terminala LNG.

8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

- inwestycje w ochronę i rozwój dziedzictwa kulturowego oraz zasobów kultury, np. instytucji kultury, szkół artystycznych.

9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia

- wsparcie infrastruktury systemu państwowego ratownictwa medycznego;
- wsparcie infrastruktury szpitali ponadregionalnych i współpracujących z nimi jednostek diagnostycznych w zakresie chorób „aktywności zawodowej” i opieki nad matką i dzieckiem.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020 (RPO WŁ 2014-2020)

Okres 2014-2020 jest ostatnim, w którym Polska uzyska tak duże wsparcie finansowe z UE, czyli 120,1 mld euro, w tym 82,5 mld euro w ramach polityki spójności. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju szacuje, że około 5% środków z puli, jakie otrzymała Polska na lata 2014-2020 stanowić będą instrumenty zwrotne, czyli m.in. kredyty, poręczenia, niskooprocentowane pożyczki. Zdecydowana większość wsparcia przekazana będzie jednak w formie dotacji. Dotacje dotyczyć będą zwłaszcza projektów edukacyjnych, na rzecz włączenia społecznego i walki z ubóstwem czy zwiększenia zatrudnienia, ale również transportowych, środowiskowych czy podnoszących jakość życia.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 daje możliwość wsparcia projektów z zakresu szeroko pojmowanej ochrony środowiska aż w czterech osiach, w zależności od specyfiki przedsięwzięcia. Są to osie:

Transport (III)

Gospodarka niskoemisyjna (IV)

Ochrona środowiska (V)

Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu (VI)

Istotne jest, że w ramach osi VI można uzyskać wsparcie także dla projektów nakierowanych na rozwój turystyki. W większości projektów objętych unijnym wsparciem wymagane jest, aby ich realizatorzy partycypowali w kosztach realizacji, wnosząc tzw. wkład własny. Minimalny poziom wkładu własnego określany jest dla każdego rodzaju wsparcia i jest uzależniony od przepisów unijnych, dotyczących na przykład pomocy publicznej. Beneficjenci otrzymują dofinansowanie w formie refundacji (wypłacane wsparcie stanowi zwrot całości lub części wydatków rzeczywiście poniesionych przez beneficjenta i sfinansowanych z jego własnych środków) lub w formie zaliczki, wypłacanej na poczet

planowanych wydatków. Jednak ostateczne rozliczenie dokonywane jest na podstawie dokumentów potwierdzających faktycznie i prawidłowo poniesione wydatki.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020)

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2020 (PROW 2014-2020) został opracowywany na podstawie przepisów Unii Europejskiej, w szczególności rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 oraz aktów delegowanych i wykonawczych Komisji Europejskiej.

Celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- 1) Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- 2) Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- 3) Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- 4) Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- 5) Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- 6) Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 612 571 000 euro, w tym: 8 697 556 814 z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego. W ramach PROW 2014-2020 będzie realizowanych łącznie 15 działań. Pomoc finansowa ze środków Programu będzie skierowana głównie do sektora rolnego. Sektor ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i wymaga znacznego i odpowiednio ukierunkowanego wsparcia. Planowane w Programie instrumenty pomocy finansowej będą miały na celu przede wszystkim rozwój gospodarstw rolnych (Modernizacja gospodarstw rolnych, Restrukturyzacja małych gospodarstw rolnych, Premie dla młodych rolników, Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa rolne).

Do dalszego rozwoju sektora rolnego i wzrostu jego konkurencyjności przyczynią się także takie instrumenty pomocy finansowej jak: Transfer wiedzy i innowacji oraz Doradztwo rolnicze. Nowym instrumentem wspierającym wdrożenie innowacji w sektorze rolno-spożywczym będzie działanie Współpraca. W ramach poprawy organizacji łańcucha żywnościowego przewiduje się wsparcie inwestycji związanych z przetwórstwem i marketingiem artykułów rolnych, dalszy rozwój grup i organizacji producentów oraz systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych. Ponadto, dla ułatwienia sprzedaży bezpośredniej artykułów rolnych, planuje się kontynuację wsparcia na rzecz budowy i modernizacji targowisk. Planowana jest kontynuacja wsparcia pozwalającego na odtwarzanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych i katastrof naturalnych, jak również wprowadzenie nowego zakresu, którego celem będzie ochrona gospodarstw rolnych przed tego typu zdarzeniami.

Nowym działaniem będzie Rolnictwo ekologiczne, którego celem jest wzrost rynkowej produkcji ekologicznej. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony środowiska (w tym wody, gleb, krajobrazu) i

zachowania bioróżnorodności będą finansowane w ramach działań rolno-środowiskowo - klimatycznych i zalesień. Kontynuowane będą płatności na rzecz obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania. Wsparcie inwestycyjne w związku z realizacją celów środowiskowych otrzymają gospodarstwa położone na obszarach Natura 2000 i na obszarach narażonych na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego.

W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich kontynuowane będą działania przyczyniające się do rozwoju przedsiębiorczości, odnowy i rozwoju wsi, w tym w zakresie infrastruktury technicznej, które będą realizowane zarówno w ramach odrębnych działań, jak również poprzez działanie Leader. Kontynuacja wdrażania Lokalnych Strategii Rozwoju (Leader) wzmocni realizację oddolnych inicjatyw społeczności lokalnych.

Program działań na rzecz środowiska i klimatu LIFE

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony i poprawy jakości środowiska oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 Program LIFE podzielono na dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Budżet na lata 2014-2017 wynosi 1 347 mln euro na działania z zakresu środowiska oraz 449,2 mln euro na działania na rzecz klimatu. Obszarami priorytetowymi Programu LIFE są:

- 1) ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
- 2) przyroda i różnorodność biologiczna
- 3) zarządzanie i informacja w zakresie środowiska
- 4) ograniczenie wpływu człowieka na klimat
- 5) dostosowanie się do skutków zmian klimatu
- 6) zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

W ramach obecnej perspektywy finansowej Programu LIFE 2014- 2020 możliwe jest dofinansowanie, oprócz projektów tradycyjnych- podobnych do tych w ubiegłych perspektywach Programu LIFE, również projektów zintegrowanych oraz pomocy technicznej. Projekty tradycyjne są projektami tożsamymi do projektów, które dotychczas mogły uzyskać finansowanie ze środków Komisji Europejskiej. Ich głównym celem jest rozwiązanie, bądź przyczynienie się do rozwiązania zidentyfikowanego problemu środowiskowego. Projekty muszą wpisywać się w zakres programu i jednocześnie spełniać odpowiednio warunek projektu demonstracyjnego, pilotażowego, dotyczącego najlepszych praktyk, czy informacyjnego w zależności od wybranego obszaru tematycznego.

Zgodnie z dokumentami programowymi LIFE Wnioskodawcy mogą ubiegać się o dofinansowanie ze środków Komisji Europejskiej na realizację projektów w wysokości standardowo do 60% kosztów kwalifikowanych, a w przypadku projektów przyrodniczych służących gatunkom i siedliskom priorytetowym do 75%.

Polscy Wnioskodawcy planujący realizację projektu LIFE na obszarze Polski mogą dodatkowo ubiegać się o współfinansowanie projektu ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Dofinansowanie pozwala uzupełnić budżet projektu nawet do 95% kosztów kwalifikowanych (w przypadku państwowych jednostek budżetowych do 100%).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) będzie pełnił funkcję krajowego punktu kontaktowego dla programu LIFE. Szczegółowe informacje dotyczące zasad przygotowania wniosków publikowane będą na stronie NFOŚiGW.

9. Spis tabel

Tabela 1. Struktura użytkowania terenu gminy Biała	38
Tabela 2. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS za lata 2012-2015.....	39
Tabela 3. Struktura wiekowa w gminie Biała w latach 2012-2015.....	40
Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Biała w latach 2012-2016	40
Tabela 5. Rodzaje działalności gospodarczych na terenie gminy Biała na koniec 2016 roku	41
Tabela 6. Struktura gospodarstw rolnych na terenie gminy Biała	42
Tabela 7. Opis dróg gminnych w latach 2015-2016	45
Tabela 8. Klasyfikacja stref w ramach oceny jakości powietrza w strefie łódzkiej za rok 2015 i 2016.....	48
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych na terenie powiatu wieluńskiego w latach 2013-2016	50
Tabela 10. Stan rozwoju energetyki odnawialnej w gminie Biała (stan na marzec 2017r.).....	51
Tabela 11. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Ochrona klimatu i jakości powietrza”	51
Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku w zależności od rodzaju terenu objętego ochroną akustyczną na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku [15]	52
Tabela 13. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenie hałasem”	55
Tabela 14. Wyniki pomiarów PEM na terenie miejscowości Nietuszyń i Prusak (2012).....	57
Tabela 15. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Pole elektromagnetyczne”	58
Tabela 16. Ogólna charakterystyka JCWPd na obszarze gminy Biała	59
Tabela 17. Ocena stanu JCWPd na obszarze gminy Biała	61
Tabela 18. Charakterystyka Głównych Zbiorników Wód Podziemnych w pobliżu Gminy Biała.....	62
Tabela 19. Charakterystyka JCWP na obszarze gminy Biała	64
Tabela 20. Aktualna ocena stanu JCWP na obszarze gminy Biała.....	64
Tabela 21. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarowanie wodami”	66
Tabela 22. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę na terenie gminy Biała w latach 2013 - 2016.....	67
Tabela 23. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Biała w latach 2013 - 2016.....	68
Tabela 24. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka wodno-ściekowa”	68
Tabela 25. Charakterystyka udokumentowanych złóż kopalin na terenie Gminy Biała	69
Tabela 26. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby geologiczne”	71
Tabela 27. Kompleksy przydatności rolniczej gleb w gminie Biała	72
Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gleby”	73
Tabela 29. Istniejące regionalne i zastępcze instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK II.....	74
Tabela 30. Istniejące zastępcze sortownie zmieszanych odpadów komunalnych w RGOK II.....	75
Tabela 31. Istniejące regionalne kompostownie odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji zbieranych selektywnie w RGOK II.....	75
Tabela 32. Istniejące regionalne i zastępcze składowiska odpadów komunalnych i składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w RGOK II.....	75
Tabela 33. Ilość wytworzonych odpadów na terenie gminy Biała w latach 2015-2016.....	77
Tabela 34. Poziomy redukcji, recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów wytworzonych na terenie gminy Biała na lata 2014-2020.....	78
Tabela 35. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów”	80
Tabela 36. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Biała	82
Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zasoby przyrodnicze”	83

Tabela 38. Analiza SWOT dla obszaru interwencji „Zagrożenia poważnymi awariami”	85
Tabela 39. Harmonogram realizacji zadań własnych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Biała na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.....	89
Tabela 40. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Biała na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku	94
Tabela 41. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Biała.....	106

10. Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie Gminy Biała na tle sąsiednich gmin	35
Rysunek 2. Położenie Gminy Biała na tle podziału administracyjnego Województwa Łódzkiego, opracowanie własne.....	36
Rysunek 3. Położenie Gminy Biała pod względem regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski	37
Rysunek 4. Mapa pokrycia terenu Gminy Biała	39
Rysunek 5. Liczba ludności w gminie Biała w latach 2012-2015.....	40
Rysunek 6. Położenie Gminy Biała na tle dzielnic klimatycznych	44
Rysunek 7. Sieć drogowo-kolejowa na terenie Gminy Biała	46
Rysunek 8. Podział województwa łódzkiego na strefy [źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim w 2016 roku]	47
Rysunek 9. Emisja Ldwn na wybranym obszarze Gminy Biała wzdłuż DK nr 74	53
Rysunek 10. Emisja Ldwn na wybranym obszarze Gminy Biała wzdłuż DK nr 74.....	54
Rysunek 11. Położenie stacji telekomunikacyjnych na terenie Gminy Biała	57
Rysunek 12. Zasięg występowania JCWPd i JCW względem gminy Biała (podział od 2015 r. - 172 JCWPd)	61
Rysunek 13. Zasięg występowania GZWP i kopalin względem gminy Biała	62
Rysunek 14. Zasięg występowania JCWP względem obszaru gminy Biała	63
Rysunek 15. Usytuowanie Gminy Biała na tle GPZ wraz z rozmieszczeniem złóż kopalin	70
Rysunek 16. Profil hipsometryczny na linii Wiktorów - Młynisko	71

11. Wykorzystane opracowania i akty prawne

Wykaz aktów prawnych

- [1] Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2016r., poz. 672 – tekst jednolity)
- [2] Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016r., poz. 353 – tekst jednolity)
- [3] Ustawa z dnia 11 lipca 2014r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014r., poz. 1101)
- [4] Ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014r., poz. 1649 ze zm.)
- [5] Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011r., nr 32, poz. 159)
- [6] Ustawa z dnia 13 września 1999r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2016r., poz. 250 – tekst jednolity)
- [7] Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. nr z 2013r., poz. 21 – tekst jednolity z późn. zm.)
- [8] Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2016r., poz. 778 – tekst jednolity)
- [9] Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015r., poz. 469 – tekst jednolity z późn. zm.);
- [10] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015, poz. 1651 – tekst jednolity z późn. zm.);
- [11] Ustawa z dnia 20 lipca 1991r. o inspekcji ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 686 ze zm)
- [12] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031)
- [13] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014, poz. 112 – tekst jednolity z późn. zm.)

[14] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. z 2003r., Nr 192, poz. 1883).

[15] Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012r., poz. 676)

[16] Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012, poz. 645)

Bibliografia:

- 1) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 2) Długookresowa strategia rozwoju kraju „Polska 2030”. Trzecia fala nowoczesności, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, 2013
- 3) Strategia Rozwoju Kraju 2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, 2012
- 4) Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”, Ministerstwo Gospodarki, Ministerstwo Środowiska, 2014
- 5) Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”, Ministerstwo Gospodarki, 2013
- 6) Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku), Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, 2013
- 7) Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2012
- 8) Polityka energetyczną Polski do 2030 roku, Ministerstwo Gospodarki, 2009
- 9) Krajowy Program Ochrony Powietrza w Polsce do roku 2020, Ministerstwo Środowiska, 2015
- 10) Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2015
- 11) Krajowy plan gospodarki odpadami 2014, Warszawa, 2015
- 12) Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów, Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, 2015
- 13) Program wodno – środowiskowy kraju, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, 2010
- 14) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014
- 15) Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2014–2020, Ministerstwo Środowiska, 2014
- 16) Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska, 2013
- 17) Łódzki Regionalny Program Operacyjny 2014–2020, Zarząd Województwa Łódzkiego
- 18) Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego, Sejmik Województwa Łódzkiego
- 19) Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego, Samorząd Województwa Łódzkiego,
- 20) Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla województwa, Zarząd Województwa Łódzkiego
- 21) Program ochrony powietrza dla stref województwa łódzkiego, w których został przekroczony poziom docelowy benzo(a)pirenu w powietrzu, Sejmik Województwa Łódzkiego
- 22) Program ochrony powietrza dla strefy łódzkiej, w której zostały przekroczone poziomy dopuszczalne pyłu zawieszonego PM10 i pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu, Sejmik Województwa Łódzkiego
- 23) Plan działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej, w której istnieje ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego i docelowego ozonu w powietrzu, Sejmik Województwa Łódzkiego
- 24) Program Ochrony Środowiska Województwa, Samorząd Województwa Łódzkiego
- 25) Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2016-2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2015
- 26) Program Państwowego monitoringu środowiska województwa łódzkiego, Łódzki Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
- 27) Raporty o stanie środowiska w województwie łódzkim, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,

- 28) Program ochrony środowiska dla Powiatu Wieluńskiego, Samorząd Powiatu Wieluńskiego
- 29) Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego, Samorząd Powiatu Wieluńskiego,
- 30) Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Wieluń wraz z Programem Ochrony Przyrody, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Łodzi, 2014
- 31) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Biała,
- 32) Strategia Rozwoju Gminy Biała
- 33) Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Biała